
Vergaderjaar 1995–1996

24 072

Enquête Opsporingsmethoden

Nr. 27

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 25 maart 1996

De Kamer heeft de navolgende lijst van vragen met betrekking tot het rapport van de Enquêtecommissie opsporingsmethoden aan de regering voorgelegd.

De regering heeft de vragen beantwoord bij brief van 25 maart 1996. De vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de Kamer,
Deetman

De griffier voor dit verslag,
De Gier

Eindrapport

Algemeen

1

Heeft de opsporing van strafbare feiten, gepleegd door de georganiseerde criminele groepen, te lijden gehad onder het houden van deze parlementaire enquête?

De opsporing van strafbare feiten, gepleegd door de georganiseerde criminele groepen is in de periode dat de parlementaire enquête werd gehouden, onverminderd voortgegaan. Als er al sprake zou zijn van invloed van de parlementaire enquête op de opsporing, zou die hierin gezocht moeten worden dat de voortschrijdende inzichten die het werk van de Commissie opleverden, de aandacht voor de kwaliteit van de opsporing hebben vergroot.

2

Is bij benadering bekend hoeveel zaken stuk zijn gegaan door onzekerheid over de toelaatbaarheid van opsporingsmethoden en daaruit voortvloeiende fouten van politie en/of OM (bij voorbeeld vals proces-verbaal om inijkoperatie te verhullen)?

Is bij benadering bekend hoeveel zaken stuk zijn gegaan door onzekerheid over de toelaatbaarheid van opsporingsmethoden en de daaruit voortvloeiende beslissing om de zaken te stoppen (bij voorbeeld beslissing van de minister)?

Is bekend hoeveel verdachten bij deze zaken betrokken waren?

Het is niet bekend hoeveel zaken stuk zijn gegaan door onzekerheid over de toelaatbaarheid van opsporingsmethoden en daaruit voortvloeiende fouten van politie en/of OM, omdat hiervan geen centrale noch decentrale registratie wordt bijgehouden.

In 1995 heeft de minister van Justitie in een lopend opsporingsonderzoek (Blind Date) haar toestemming onthouden aan een bepaalde actie, omdat naar het oordeel van de minister de risico's, die bij infiltratie-operaties in beginsel altijd aanwezig zijn, in dit geval te groot waren.

Er bestaat geen centrale registratie van het aantal verdachten dat bij bovengenoemde zaken betrokken was, zodat niet bekend is over hoeveel verdachten het gaat.

Sedert 1 januari 1995 wordt door de CTC een overzicht bijgehouden van het aantal ter toetsing voorgelegde zaken alsmede de resultaten en de afloop daarvan. Tevens wordt door de CTC in dat register aantekening gemaakt van de gevallen dat gedurende het traject het scenario is gewijzigd.

3

Waarom en wanneer is politie- en justitiefunctionarissen verzocht zich terughoudend op te stellen in hun reacties op het rapport van de Enquêtercommissie? Is potentiële sprekers op het congres van de VU over het enqueterapport (15 februari 1996) – al dan niet op verzoek – duidelijk gemaakt dat zij liever niet aan het congres moesten deelnemen als spreker dan wel forumlid? Zo ja, waarom?

Is de regering van mening dat dit verzoek tot terughoudend reageren een bijdrage levert aan een toetsing van de aanbevelingen van het rapport van de Enquêtercommissie aan de praktijken van criminaliteitsbestrijding waar politie- en justitiebeambten bij uitstek ervaring mee hebben?

Bij brief van 17 januari 1996, kenmerk EA96/N150, is door de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie aan de korpsbeheerders in overweging gegeven een vergelijkbare terughoudende gedragslijn te

volgen als die het kabinet heeft gekozen. Het kabinet heeft voor terughoudendheid gekozen vanwege het feit dat niet het kabinet, maar de Tweede Kamer opdrachtgever is tot het houden van de parlementaire enquête en de Commissie derhalve aan de Kamer rapporteert. Het past het kabinet niet om te reageren alvorens de Kamer daartoe in de gelegenheid is gesteld.

De reden om aan de korpsbeheerders in overweging te geven terughoudend te zijn in hun eventuele reacties naar de pers, is gelegen in de omstandigheid dat bij de publieke discussies over de rapportage mede het imago van de Nederlandse politie in het geding is. Reacties in de pers vanuit de regiokorpsen die dat imago zouden kunnen schaden en een zorgvuldige voorbereiding van de kabinetsreactie in gevaar zouden kunnen brengen, dienden naar het oordeel van het kabinet vermeden te worden.

Een vergelijkbaar verzoek is, na overleg met de minister van Justitie, door de voorzitter van het College van procureurs-generaal gericht aan de leden van het openbaar ministerie.

Het kabinet is van oordeel dat de nagestreefde terughoudendheid een wezenlijke bijdrage levert aan de zorgvuldige en gedegen voorbereiding van het kabinetsstandpunt, waarin de toetsing van de aanbevelingen van het rapport aan de praktijk van de criminaliteitsbestrijding goed tot zijn recht komt.

4

Wanneer was de regering dan wel de minister van Justitie op de hoogte van verdenking van corruptie van een brigadier van de inlichtingendienst te Rotterdam waarover vanaf 21 februari 1996 berichten in de media verschenen?

In hoeverre heeft deze kennis beslissingen met betrekking tot het Bever-onderzoek beïnvloed?

Op 13 februari 1996 werd de procureur-generaal bij het Gerechtshof te 's-Gravenhage door de hoofdofficier van Justitie Rotterdam over deze zaak geïnformeerd. De procureur-generaal heeft vervolgens op dezelfde dag de minister van Justitie terzake geïnformeerd.

Gelet op het tijdstip waarop in de Bever-zaak relevante beslissingen zijn genomen – rond het voorjaar in 1995 – heeft de hiervoor bedoelde informatie daarbij geen rol kunnen spelen.

5

Kan de regering een nadere motivering geven met betrekking tot haar overwegingen in eerste reactie op het rapport van de Enquêtecommissie dat de huidige minister van Justitie de meest aangewezen persoon is om uitvoering te geven aan de aanbevelingen van deze commissie? (Persbericht en -conferentie regering 2 februari 1996).

Dit antwoord heeft ook betrekking op vraag 141.

De verantwoordelijkheid voor de in beide vragen genoemde onderwerpen berust naar haar aard bij de minister van Justitie.

6

Sprak de staatssecretaris van Justitie namens de regering toen zij zei: «Het is prima dat we nu in de wet vastleggen wat wel en niet de grenzen van de opsporingsmethoden zijn. Maar dan nog krijg je de verziekte verhoudingen die ik heb meegemaakt»? (VN, 22 februari 1996, blz. 11).

Dit antwoord heeft ook betrekking op vraag 121.

De staatssecretaris van Justitie heeft in een interview met Vrij Nederland haar opvatting gegeven, die geheel in lijn is met wat zij

hierover heeft gezegd tijdens het openbaar verhoor. (zie bijlage IV, Verhoren deel 3, pp. 1295, 1296, 1305, 1306).

7

Hoe komt het dat de nota De georganiseerde criminaliteit in Nederland niet door kwalitatief onderzoek was onderbouwd? Was het bij nader inzien wel verantwoord de nota uit te brengen zoals is geschied? (blz. 31).

Het dreigingsbeeld in de nota «De georganiseerde criminaliteit» was deels gebaseerd op vertrouwelijke informatie over lopende politie-onderzoeken. De beschikbare informatie gaf voldoende aanleiding om beleidsintensivering voor te stellen. Uit de nu beschikbare informatie is niet gebleken dat destijds op grond van verkeerde beeldvorming beleid is ontwikkeld.

8

De Enquêtecommissie heeft geconstateerd dat er minimaal 470 miljoen gulden door Marokkaanse criminele organisaties is overgemaakt naar Marokko. Ook andere buitenlandse criminele organisaties sluizen op die manier geld weg. In Nederland blijken deze criminelen massaal gebruik te maken van ons sociale stelsel. Is de regering van plan om te komen tot betere controle op deze omvangrijke steunfraude? (blz. 41).

De afgelopen jaren is de fraudebestrijding zowel door het kabinet als door de uitvoerders van de sociale zekerheidsregelingen geïntensiveerd. Cliënten waarvan wordt vermoed dat zij frauderen, kunnen over het algemeen rekenen op extra aandacht. Het kabinet meent dat de mogelijkheden die thans bestaan om fraude op te sporen, een aanvaardbaar niveau hebben bereikt. Het blijft uit de aard der zaak moeilijk om het genieten van inkomsten uit een criminele bron naast een uitkering te achterhalen. Inkomsten uit een criminele bron, ongeacht de vraag of die organisaties banden hebben met het buitenland, zijn immers voor de uitvoering slechts zichtbaar voorzover deze in het opsporingsonderzoek van de sociale recherche of de politie bekend worden. De problematiek van criminelen die de uitkering gebruiken als façade voor hun criminele activiteiten kan niet alleen opgelost worden met nog meer controle op het frauderen met uitkeringen.

9

Welke actie gaat de regering in haar buitenlandse politiek ondernemen, gelet op de constatering van de commissie dat de Marokkaanse economie met de drugshandel verweven lijkt te zijn? (blz. 41).

In het kader van de bestrijding van drugshandel en daarmee gelieerde criminaliteit heeft de Europese Unie besloten hulp te geven aan Marokko in de strijd tegen drugshandel.

De Europese Unie verleent onder andere economische ondersteuning op de korte en de lange termijn. Een in het kader van de drugsbestrijding belangrijk aspect is de zogenaamde «crop substitution» die het voor de bevolking in met name het Noord-Oosten van Marokko mogelijk moet maken met financiële steun van de Europese Unie over te gaan op gewassen anders dan cannabis.

Hiernaast is een algemene verbetering van de economische omstandigheden in met name het noordoosten van Marokko van groot belang voor het tegengaan van drughandel en -productie. Daarbij moet gedacht worden aan infrastructurele projecten, industrialisering en agrarische ontwikkeling waaronder de eerder genoemde crop substitution. De speciale aandacht van de Europese Unie voor de ontwikkeling van de Magreb-landen waartoe Marokko behoort en het recentelijk gesloten associatie-akkoord met Marokko kunnen hieraan een bijdrage leveren.

Nederland participeert als lid van de Europese Unie in de diverse genoemde Europese Unie-activiteiten. Binnen de derde pijler van de Europese Unie streven de lidstaten onderling en in samenwerking met derde landen naar het bestrijden van de georganiseerde misdaad. Waar het de samenwerking met Marokko op het bilaterale vlak betreft kan gewezen worden op de aanstelling van twee Nederlandse liaison-officieren in Spanje die zich in het bijzonder richten op de samenwerking met Marokko aangaande de illegale drugshandel.

10

Is de regering voornemens met inachtneming van extra-zorgvuldigheid aandacht te besteden aan repressieve en preventieve maatregelen in verband met de betrokkenheid van etnische gemeenschappen bij georganiseerde criminaliteit? (blz. 44).

De betrokkenheid van etnische gemeenschappen bij georganiseerde criminaliteit zal zeker op een zorgvuldige wijze de bijzondere aandacht krijgen bij het toekomstige beleid, zowel preventief als repressief. Deze betrokkenheid hangt voor een aanmerkelijk deel samen met de achterstandssituatie waarin de betrokken groepen verkeren en zal primair in het integratiebeleid, maar ook in het algemeen beleid als het grotestedenbeleid vorm krijgen.

11

Geeft de informatie over vormen van (georganiseerde) criminaliteit met betrekking tot gokautomaten in cafés nog aanleiding het beleid inzake kansspelautomaten in de zogenaamde natte horeca verder aan te scherpen? (blz. 48).

Het rapport van de Commissie noemt weliswaar verschillende vormen van criminaliteit die zich voordoen in de gokautomatenbranche, maar in hoeverre de georganiseerde misdaad een hand heeft in deze activiteiten blijft echter, aldus het rapport, onduidelijk.

Het ministerie van Justitie heeft in mei 1995, naar aanleiding van een rapport van het Amsterdamse Horeca Interventie Team, besloten een nader onderzoek te laten uitvoeren naar de betrokkenheid van de georganiseerde misdaad bij de speelautomatenbranche. Op een dergelijk onderzoek was ook aangedrongen door de branche-organisatie. De voorbereiding van dit onderzoek, waarover de Tweede Kamer in de nota Kansspelen herijkt (1995) werd geïnformeerd, is in afwachting van het rapport van de Commissie opgeschort.

Nu het rapport van de Commissie geen uitspraak doet over de mate van betrokkenheid van de georganiseerde misdaad bij de speelautomatenbranche wordt gezien of nader onderzoek de gewenste duidelijkheid kan verschaffen. Vooralsnog geeft het rapport van de Commissie geen aanleiding het beleid inzake kansspelautomaten, zoals neergelegd in de notitie Speelautomatenbeleid (1993) en de nota Kansspelen herijkt, verder aan te scherpen.

12

Heeft de regering de ervaring te vaak in een afhankelijke positie ten opzichte van de afvalverwerkers te verkeren? (blz. 49).

Van afhankelijkheid in de zin dat de overheid haar vrijheid van handelen tegenover een afvalverwerker verliest, is geen sprake. In die gevallen, waarin op de markt feitelijk een monopoliepositie bestaat, namelijk bij de eindverwijdering (storten en verbranden) van bepaalde afvalstoffen, is veelal sprake van betrokkenheid van de overheid in de organisatie-structuur van deze eindverwijdering, die mogelijke afhankelijkheid voorkomt.

13

Deelt de regering de zienswijze van de Enquêtecommissie dat de potentiële schade van de financieel-economische criminaliteit groot is en is zij voornemens de aandacht voor deze vorm van georganiseerde criminaliteit te vergroten? (blz. 60).

Dit antwoord heeft ook betrekking op vraag 120.

Ja. Reeds enkele jaren leeft het besef dat de financiële omgeving in meerdere opzichten van belang is voor de opsporing. Vanuit dit besef is het buitgericht rechercheren ontwikkeld met daarin het accent op het ontnemen van wederrechtelijk verkregen voordeel. Met name de BFO's en het LRT zijn in deze context ontwikkeld.

Deze relatief jonge tak van rechercheren is nog volop in ontwikkeling.

Er is een beweging in gang gezet naar een meer integrale benadering door naar meer samenhang te zoeken met de werkzaamheden van andere instanties binnen het opsporingsapparaat, zoals de FIOD, de AID en de ECD, resulterend in afspraken voor samenwerking met en participatie in het LRT.

Tevens is er een beweging in gang gezet naar het inschakelen van deskundigheid van buiten het opsporingsapparaat. Hierbij moet gedacht worden aan accountants, economen, fiscalisten en andere financieel-economisch deskundigen.

Reeds langer is er sprake van goede samenwerking met bankinstellingen. Vanaf 1 februari 1994 zijn financiële instellingen voorts verplicht ongebruikelijke transacties te melden aan het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties.

Op basis van de ervaring tot op heden, die weliswaar hoopgevend is, maar nog niet op alle onderdelen tot de gewenste resultaten heeft geleid, is het kabinet voornemens de ontwikkeling van het financieel rechercheren verder te versterken.

De gedachten gaan hierbij niet alleen uit naar versterking van forensisch financiële deskundigheid door het aanboren van de juiste bronnen en onderwijs maar ook naar de ontwikkeling op het gebied van informatie-inwinning en analyse van geld en goederenstromen. Daarbij zal ook gekeken worden naar belemmeringen die zich voordoen bij het verkrijgen en uitwisselen van opsporingsinformatie van financiële aard.

Naast deze horizontale ontwikkeling is het kabinet voornemens de verticale ontwikkeling van het financieel rechercheren te stimuleren opdat het een integraal bestanddeel binnen het opsporingsproces wordt. Een recent initiatief daartoe van de Raad van hoofdcommissarissen verdient nadere bestudering en uitwerking.

14

Op welke wijze denkt de regering het gebruik van contra-strategieën effectief te kunnen bestrijden? (blz. 71).

Het kabinet zal het gebruik van contra-strategieën bestrijden door middel van onder andere actieve opsporing en vervolging ervan en het voeren van een actief integriteitsbeleid bij de betrokken diensten. Bij dit laatste zijn onderwerpen als screening van personeel, afscherming van vertrouwelijke gegevens, gedragsregels en dergelijke aan de orde.

15

Waarom is zo formeel en ontwijkend geantwoord op vragen gesteld door de leden Kalsbeek-Jasperse, Korthals en Scheltema-de Nie van 20 april 1995 betreffende het opsporingsonderzoek van de CID in Rotterdam? (blz. 72).

Naar het oordeel van het kabinet is er geen sprake van een formeel en ontwijkend antwoord.

Het is mogelijk dat in het onderzoek van de rijksrecherche naar het functioneren van de CID-Kennemerland nieuwe feiten aan het licht komen, betrekking hebbend op de in de vragen aan de orde gestelde kwestie. Daarom acht het kabinet het verstandig om het onderzoek van de rijksrecherche af te wachten alvorens op de gestelde vragen nader in te gaan. De Kamer zal, als door de minister toegezegd, na bekendwording van de resultaten zo spoedig mogelijk dienaangaande worden geïnformeerd.

16

Met betrekking tot het XTC-traject zijn op 26 oktober 1994 verschillende Kamervragen gesteld, in het bijzonder de vraag of Engelse politie en justitie van het vervoer van deze pillen op de hoogte waren. De vragen zijn destijds oppervlakkig beantwoord door de verantwoordelijke officieren van justitie.

De minister van Justitie zegt op 12 december 1994 dat de Engelsen ervan op de hoogte waren; op 16 december 1994 zegt ze echter het tegenovergestelde. Uiteindelijk blijkt de minister verkeerd te zijn voorgelicht. Hoe kan het zover komen dat een minister van Justitie niet op de hoogte wordt gesteld van essentiële informatie, mede gezien het belang van goede internationale betrekkingen? (blz. 93/95).

Dit antwoord heeft ook betrekking op de vragen 17, 18, 19 en 122.

Bij brief van 6 december 1994 heeft de minister van Justitie de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal doen toekomen de antwoorden op de door de leden Kalsbeek-Jasperse, Dittrich, Korthals en van Soutendijk-van Appeldoorn gestelde vragen betreffende de doorvoer van XTC-pillen naar het Verenigd Koninkrijk. Bij brief van 24 januari 1995 heeft de minister van Justitie de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal doen toekomen de antwoorden op de door de leden Kalsbeek-Jasperse, Scheltema-de Nieuwe en van Soutendijk-van Appeldoorn gestelde nadere vragen inzake het XTC-traject. Anders dan in vraag 16 kennelijk veronderstelt, wordt in die antwoorden niet gemeld dat de Engelse autoriteiten van dit transport op de hoogte waren gesteld. In de laatstbedoelde antwoorden wordt aangegeven dat de suggestie dat onder verantwoordelijkheid van het IRT grote hoeveelheden soft drugs naar Groot-Brittannië zijn vervoerd, onjuist is. Het IRT beschikte over informatie die een vaag vermoeden opleverde. Deze informatie was echter niet van dien aard dat het voldoende was voor een verdenking ex artikel 27 van het wetboek van Strafvordering. Aangezien het in de onderhavige gevallen dus ging om strafvorderlijk niet hanteerbare gegevens, zijn de Britse autoriteiten niet over deze mogelijke drugstransporten door het IRT of het openbaar ministerie op de hoogte gesteld.

Naar aanleiding van het onderzoek van de rijksrecherche naar het functioneren van de CID-Kennemerland is naar voren gekomen, in september 1995, dat met toestemming van het openbaar ministerie een peilbaken was aangebracht op de tankauto die de XTC-pillen vervoerde. Omdat deze informatie mogelijk een ander licht werpt op de in de kamervragen aan de orde gestelde kwestie heeft de minister van Justitie gemeend de voorzitter van de Tweede Kamer hieromtrent te moeten informeren. Om de toentertijd lopende onderzoeken van de Commissie en de rijksrecherche niet te doorkruisen is deze brief vertrouwelijk verzonden. Ter informering van de Vaste Kamercommissie voor Justitie is voormelde brief eveneens in afschrift aan de voorzitter van de commissie gezonden.

In zijn openbaar verhoor op 23 oktober 1995 heeft mr. H.P. Wooldrik aangegeven dat de strekking van de antwoorden naar zijn oordeel hetzelfde zou zijn geweest, namelijk dat er onvoldoende reden was om de Engelse autoriteiten te informeren. Op dat punt heeft de heer Wooldrik zich in het openbaar verhoor uitgelaten. Ten aanzien van de vraag echter, of de strekking van de antwoorden hetzelfde was geweest indien men

volledig geïnformeerd was geweest op het departement is het kabinet nog niet in staat een definitief oordeel te vellen nu het XTC-traject onderdeel vormt van het onderzoek dat door de rijksrecherche is ingesteld naar het functioneren van CID Kennemerland. Het eindrapport van de rijksrecherche zal op 29 maart a.s. worden aangeboden aan de opdrachtgevers. De Kamer zal, als door de minister toegezegd, na het bekend worden van de resultaten zo spoedig mogelijk dienaangaande worden geïnformeerd.

17

Deelt de minister van Justitie de opvatting van de heer Wooldrik dat de strekking van de antwoorden (op kamervragen betreffende de doorvoer van XTC naar het Verenigd Koninkrijk) hetzelfde zou zijn geweest indien men volledig geïnformeerd was geweest op het ministerie? (blz. 96).

Zie het antwoord bij vraag 16.

18

Waarom is aan de voorzitter van de vaste Enquêtecommissie voor Justitie van de Tweede Kamer een vertrouwelijke brief gestuurd inzake de antwoorden op de vragen betreffende de XTC-doorvoer naar Groot-Brittannië? (blz. 96).

Zie het antwoord bij vraag 16.

19

Hoe oordeelt de regering over de zinsnede uit het verhoor van mevrouw Sorgdrager, waarin zij met betrekking tot het XTC-traject stelt: «(..) Ik denk dat naar wat ik toen wist, dat ik de Kamer toen op grond van mijn wetenschap goed heb geïnformeerd. Naar wat ik nu weet, weet ik dat het niet helemaal klopt.» (blz. 97, Bijlage V, blz. 281).

Zie het antwoord bij vraag 16.

20

Is minister Sorgdrager – hetzij schriftelijk, hetzij mondeling – gewaarschuwd dat het toekennen van 2 miljoen gulden aan een informant aangemerkt moest worden als een ongebruikelijke en/of politiek gevoelige aangelegenheid of iets dergelijks?

In hoeverre is de minister van Justitie zich ten volle bewust geweest van het ondertekenen van het besluit om een informant af te kopen met een bedrag van fl. 2 miljoen op de dag van haar aantreden? Waarom heeft zij niet gezegd: «Ik wil daar even een weekje de tijd voor nemen. Want dan kan ik pas alle ins en outs beoordelen»? Heeft de minister de regering van te voren geïnformeerd over deze zaak? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe keek de regering aan tegen deze zaak? (blz. 116/155/159; VN, 22 februari 1996, blz. 9).

Dit antwoord heeft ook betrekking op de vragen 31 en 32.

De identiteit van een informant die zich gedurende langere tijd verdienstelijk heeft gemaakt, vormde onderwerp van telefonisch overleg tussen twee ambtenaren van politie. In een artikel van Vrij Nederland van 30 juli 1994 is een letterlijke weergave gegeven van het gesprek tussen bovenbedoelde politieambtenaren tengevolge waarvan de identiteit van de informant openbaar is geworden. Gelet op het feit dat informanten wordt toegezegd dat hun anonimiteit gewaarborgd is, hetgeen cruciaal is voor hun medewerking bij het ophelderen van veelal ernstige strafbare feiten, en de staat van verdienste van de betrokken informant, is het onjuist om achteraf de handen van de informant af te trekken indien de betrokken informant tengevolge van het handelen van de overheid in een

situatie geraakt waarin er redenen zijn om te vrezen voor zijn leven. Aldus was er naar het oordeel van de minister van Justitie sprake van een verplichting jegens de informant. De CRI had een analyse opgesteld van de dreiging die ten gevolge van het openbaar worden van de informatie, voor de informant was ontstaan. De Landsadvocaat meende dat de bedreiging mede was veroorzaakt door onzorgvuldig optreden van de overheid en achtte het waarschijnlijk dat de gedragingen van de overheid door de rechter als onrechtmatig zouden worden beoordeeld. Een getuigebeschermsprogramma was echter in Nederland niet voorhanden en zou ook overigens een zeer kostbare aangelegenheid zijn geweest. In overleg met de hoofdofficier Haarlem en de procureur-generaal Amsterdam zijn de mogelijkheden onderzocht om de informant naar redelijkheid in de positie te brengen waarin deze zelf maatregelen zou kunnen nemen om zijn veiligheid te waarborgen. Gelet op de omstandigheden van dit geval is daarom gekozen voor het toekennen van een vergoeding waarvan de hoogte is vastgesteld op advies van de Landsadvocaat en een accountant van de CRI. De situatie waarin de informant was komen te verkeren liet geen verder uitstel toe en noopte tot een onverwijlde afhandeling. Deze beslissing lag binnen de verantwoordelijkheid van de minister van Justitie.

Tengevolge van de samenloop van omstandigheden viel deze samen met de dag van aantreden van de minister van Justitie; het dossier was voorafgaand voorbereid door de departementale top in overleg met de betrokken partijen.

21

Hield de akte van dading ook in dat de informant niet vervolgd zou worden voor (bepaalde) door hem gepleegde strafbare feiten? (blz. 116).

Neen.

22

Acht de regering het juist dat (telefoon)gesprekken tussen CID-ambtenaren en het OM via bandopnamen worden vastgelegd? (blz. 135).

Tegen het via bandopnamen vastleggen van gesprekken tussen CID-ambtenaren en het openbaar ministerie bestaat geen bezwaar indien de gespreksdeelnemers daarvan op de hoogte zijn.

Anders wordt het indien dat vastleggen aan een of meer gespreksdeelnemers niet vooraf bekend is. Dat acht het kabinet niet juist.

23

Waarom heeft de Werkgroep infiltratie geen standpunt gegeven over de methode zoals Van der Veen bij brief van 22 januari 1994 vroeg? (blz. 146).

De door de Recherche Adviescommissie ingestelde werkgroep Infiltratie heeft geen standpunt ingenomen over de brief van Van der Veen van 22 januari 1994, omdat de werkgroep tot taak had te adviseren over het onderwerp politieke infiltratie en de brief van Van der Veen betrekking had op een geheel ander terrein, namelijk de inlichtingenwinning met gebruikmaking van informanten.

24

Er is verschil van mening over waar de verantwoordelijkheid van een officier van justitie ophoudt.

Is deze verantwoordelijkheid gerelateerd aan de geografische grenzen van het arrondissement of aan de materiële grenzen van de zaak/criminele organisatie die wordt onderzocht? (blz. 150/152).

Uitgangspunt in deze is dat degene die uiteindelijk als (zaaks)officier van justitie ter terechtzitting optreedt, het gehele opsporingstraject voor zijn verantwoording kan nemen. Daarbij is in wezen niet van belang onder verantwoordelijkheid van welke CID-officier van justitie een CID-traject heeft gelopen. Die CID-officier kan tot een andere arrondissement behoren dan de uiteindelijke zaaksofficier van justitie. Bedoelde CID-officier van justitie legt in dat geval verantwoording af rechtstreeks aan de vervolgende zaaksofficier, ook al zetelt deze in een ander arrondissement.

Het is echter ook mogelijk dat de CID-officier van justitie in het arrondissement van de (toekomstige) zaaksofficier, het CID-traject overneemt van de CID-officier uit een ander arrondissement. In dat geval dient de eerste zich volledig op de hoogte te stellen van het reeds onder verantwoordelijkheid van de overdragende CID-officier plaatsgehad hebbend voortraject. Daarbij dient volledige openheid te worden betracht. Slechts onder deze voorwaarde kan de overnemende CID-officier het traject overnemen, onder zijn verantwoordelijkheid voortzetten en te zijner tijd verantwoorden ten behoeve van de zaaksofficier van justitie.

Het kabinet is met de Commissie van oordeel dat expliciete afspraken dienen te worden gemaakt over de verantwoordelijkheid in het CID-traject en dat die afspraken dienen te worden vastgelegd, opdat ook achteraf geen onduidelijkheid kan ontstaan waar de verantwoordelijkheden lagen.

Het College van procureurs-generaal heeft de Centrale Toetsingscommissie opgedragen hiertoe een standaardprocedure te ontwikkelen.

Uit het bovenstaande volgt dat de verantwoordelijkheden niet zijn gerelateerd aan de geografische grenzen van het arrondissement waar onderzoekshandelingen plaatsvinden, maar in relatie staan met de zaak, zoals die door de beoogde strafvervolgning wordt begrensd.

25

Wat heeft minister Sorgdrager wanneer precies gedaan dan wel laten doen om de doorvoer van drugs te doen stoppen? (blz. 155).

Per 1 januari 1995 is de centrale toetsingscommissie (CTC) ingesteld. De CTC is belast met het adviseren van het College van procureurs-generaal met betrekking tot de toepassing van opsporingsmethodieken met een bijzonder karakter of opsporingsmethodieken met een groot afbreukrisico ten aanzien van personen of zaken. Daartoe behoren ook (infiltratie)-trajecten in het kader waarvan drugs worden in- of doorgevoerd. Voorafgaand aan het functioneren van de CTC heeft een doorlichtingsoperatie plaats gevonden die de inventarisatie beoogde van de door de regionale rechercheteams en de interregionale rechercheteams (kernteams) gehanteerde opsporingsmethoden. Op grond van brieven van 8 december 1994 en van 20 januari, 6 februari, 15 mei en 19 mei 1995, dienden alle nog lopende zaken – tot en met de appelfase – en die vielen onder de toetsingscriteria van de CTC, uiteindelijk uiterlijk 1 juli 1995 alsnog ter toetsing aan de CTC te worden voorgelegd.

Bij brief van 8 juni 1995 is namens het College van procureurs-generaal de eerste tussenrapportage van het op 6 april 1995 ingestelde onderzoek van de rijksrecherche naar het functioneren van de CID Kennemerland aangeboden aan de minister van Justitie. In voormeld schrijven wordt een procedureafspraken voorgesteld met betrekking tot de controle op de gecontroleerde in- of doorvoer van zendingen (soft) drugs. De minister van Justitie heeft, nadat zij nadere informatie had verkregen omtrent de voortgang van het rijksrecherche-onderzoek, de voorzitter van het College bij brief van 9 juni 1995 bericht van oordeel te zijn dat, tot aan het moment dat wetgeving op dit onderwerp tot stand is gekomen, de grootst mogelijke terughoudendheid dient te worden betracht met het ter beschikking houden van grote partijen drugs van criminelen, onder het toeziend oog van de politie. Deze kwestie is vervolgens door de minister van Justitie aan de orde gesteld tijdens de Overlegvergadering van 14 juni

1995. Dit heeft geresulteerd in de vaststelling van een stringente procedure. Alle operaties waarbij het voornemen bestaat dat het opsporingsmiddel gecontroleerde doorlevering wordt ingezet, dienen te worden aangemeld bij de CTC. De CTC zal zowel de thans lopende als nieuwe zaken toetsen aan de volgende criteria:

- * concrete doelstelling van de methode: wat is de toegevoegde waarde ervan in het kader van de informatiepositie met betrekking tot de criminele groepering;
- * welke volgende stap kan als rechtstreeks gevolg van de methode worden gezet;
- * permanente controle door het openbaar ministerie;
- * de positie van de informant/infiltrant bij aanvang en gedurende de loop van het traject;
- * in relatie tot de doelstelling van het onderzoek aanvaardbare hoeveelheden;
- * voldoende waarborgen en grondige analyse betreffende de risico's voor de veiligheid van de infiltrant;
- * afdracht van eventuele criminele verdiensten door de informant/infiltrant;
- * begrenzing van de operatie in tijd.

De voorzitter van de CTC legt de operatie vervolgens met het oordeel van de CTC, na consultatie van de PG-portefeuillehouder, ter besluitvorming voor aan het College van procureurs-generaal. Deze procedure is bij brief van 15 juni 1995 bekend gemaakt aan alle hoofdofficieren van justitie.

26

Deelt de regering de opvatting van de Enquêtecommissie dat de Delta-methode als opsporingsmethode onverantwoord was en is? (blz. 157).

Dit antwoord heeft ook betrekking op de vragen 64, 166, 167, 168, 171. Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 4.6: Het uitstellen of afzien van inbeslagneming (gecontroleerde aflevering en doorlaten), blz. 8/9.

27

Heeft de IRT-affaire aanleiding gegeven tot het wijzigen van de richtlijn infiltratie? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet? (blz. 157).

Per 21 maart 1994 is door de minister van Justitie de werkgroep Infiltratie ingesteld. Deze werkgroep kreeg tot taak «De strategische beslissing voor te bereiden in welke gevallen en onder welke voorwaarden het middel infiltratie ingezet mag worden, tegen de achtergrond van in de opsporingspraktijk gebleken risico's, in het verlengde daarvan te adviseren over de wijze waarop de praktische implementatie van het middel infiltratie gestalte dient te krijgen». Tevens diende de werkgroep een kwalitatieve en kwantitatieve evaluatie uit te voeren van het functioneren van infiltratie in de praktijk van de afgelopen jaren. De werkgroep heeft in april 1995 haar eindrapportage uitgebracht. Reeds per 1 januari 1995 is op voorstel van deze werkgroep besloten tot instelling van de CTC, die o.a. tot taak kreeg om algemene richtlijnen met betrekking tot bijzondere opsporingsmethoden voor te bereiden.

Met betrekking tot de stand van zaken wordt verwezen naar het antwoord op vraag 91.

28

Vindt sinds de IRT-affaire een betere sturing en controle door het OM plaats met betrekking tot gebruikte opsporingsmethoden en is daarover regelmatig contact met de minister van Justitie? (blz. 157).

Dit antwoord heeft ook betrekking op de vraag 29.

De grotere bewustwording van de verantwoordelijkheden voor de inzet van bijzondere opsporingsmethoden heeft tot een aantal voorzieningen en werkwijzen geleid.

Zo dient thans het voorgenomen gebruik van bijzondere opsporingsmethoden door de hoofdofficier van justitie óf vooraf ter toetsing te worden voorgelegd aan de Centrale Toetsingscommissie (CTC) van het openbaar ministerie óf aan de CTC te worden gemeld.

Opsporingsmethodieken met een bijzonder karakter of opsporingsmethodieken met een groot afbreukrisico ten aanzien van personen of zaken dienen ter toetsing te worden voorgelegd, bijvoorbeeld ingrijpende infiltratieacties, gebruik burgerinfiltranten, frontstore-operaties, deals met criminelen.

Ter registratie dienen te worden gemeld minder ingrijpende infiltratieacties, «kijkoperaties», peilzenders, bakens.

Aan de inzet kunnen door de CTC voorwaarden worden gesteld, alsmede termijnen. Ook dient terugkoppeling en evaluatie naar de CTC plaats te vinden.

Verwezen wordt voorts naar het antwoord op vraag 25.

Voorts worden alle informanten- en infiltranten-contacten schriftelijk vastgelegd, zodat de inhoud en het verloop van de contacten tussen de informant en de runners door derden, te weten het hoofd CID en de CID-officier van justitie kunnen worden getoetst en beoordeeld.

De voorgenomen inzet van bijzondere opsporingsmethoden wordt door het openbaar ministerie ook besproken met de korpsbeheerder.

Aldus wordt bevorderd dat de verantwoordelijkheid voor de inzet van bijzondere opsporingsmethoden wordt gedragen door degenen die die verantwoordelijkheid toekomt.

29

In hoeverre is door OM, FIOD, korpsleidingen, PG's, hoofdofficieren en officieren van justitie, en politiekorpsen lering getrokken uit het IRT-debacle, in de zin dat verantwoordelijkheid voor gebruikte opsporingsmethoden nu ook wordt gedragen door degenen die het toekomt? (blz. 157/158).

Zie het antwoord bij vraag 28.

30

Acht de regering het verantwoord om het besluit om informatie van het oude IRT niet meer te gebruiken, te herzien om mogelijk ernstige strafbare feiten alsnog op te lossen? (blz. 158).

Ja, het kabinet acht het de moeite waard om te bezien in hoeverre de informatie van het oude IRT aanknopingspunten biedt voor het ophefden van strafbare feiten door middel van vervolging van de daarvoor in aanmerking komende personen. Momenteel wordt het betreffende onderzoeksmateriaal door het openbaar ministerie op die vraag onderzocht. Hierbij worden betrokken strafvorderlijke aspecten als undue delay en het ne bis in idem beginsel, welke aan vervolging in de weg kunnen staan.

31

Waarom heeft naar de opvatting van de regering de voorganger van de huidige minister van Justitie het concept-besluit over de afkoop van de informant laten liggen voor zijn opvolger? (blz. 158/159).

Zie het antwoord bij vraag 20.

32

Is het afkopen van informanten als beleidsoverweging uitsluitend de verantwoordelijkheid van de minister van Justitie? (blz. 158/159).

Zie het antwoord bij vraag 20.

33

Heeft de regering inmiddels maatregelen getroffen die moeten voorkomen dat de overheid kan worden gestuurd door een informant? (blz. 159).

Het inzetten van een informant op een wijze die actief optreden van die informant als hier bedoeld vereist, dient thans vooraf ter toetsing te worden voorgelegd aan de Centrale Toetsingscommissie (CTC). Aan de inzet kunnen door de CTC voorwaarden worden gesteld, alsmede termijnen. Ook dient terugkoppeling en evaluatie naar de CTC plaats te vinden. Zie voorts op het antwoord op vraag 25.

Overigens worden alle informanten- en infiltranten-contacten schriftelijk te vastgelegd, zodat de inhoud en het verloop van de contacten tussen de informant en de runners door derden, te weten het hoofd CID en de CID-officier van justitie kunnen worden getoetst en beoordeeld. Zie voorts het antwoord op vraag 28.

Deze procedures en voorschriften scheppen een waarborg om te voorkomen dat de informant de regie overneemt.

34

Deelt de regering de opvatting van de Enquêtecommissie dat politie-activiteiten niet met crimineel geld behoren te worden gefinancierd? (blz. 161).

Het kabinet is het eens met de Commissie dat het onaanvaardbaar is dat politie-activiteiten met crimineel geld worden gefinancierd.

Wel zullen gelden die in het kader van infiltratie-activiteiten worden verworven, moeten worden afgedragen. Op dit punt is een regeling in voorbereiding.

35

Bestaat er momenteel binnen het college van Procureurs-Generaal overeenstemming over het al of niet doorlaten van partijen soft- en hard drugs? (blz. 161).

Uitgangspunt voor het College is de brief van de minister van Justitie aan het College van procureurs-generaal van 9 juni 1995 en de discussie die naar aanleiding daarvan over «gecontroleerde doorlevering» (in de bewoording van de Commissie «doorlating») op 14 juni jl. in de overlegvergadering is gevoerd. De uitkomsten van die discussie zijn neergelegd in een brief van de voorzitter van het College van procureurs-generaal aan de hoofdofficiëren d.d. 15 juni 1995. Daarin wordt gemeld dat gecontroleerde doorlevering alleen plaats zal kunnen vinden in zeer bijzondere omstandigheden en wanneer aan stringente voorwaarden is voldaan en worden de door de CTC te hanteren toetsingscriteria geschetst. Verwezen wordt voorts naar het antwoord op vraag 25.

36

Deelt de regering de opvatting van de Enquêtecommissie dat het gebruik van de commissie Inlichtingen- en veiligheidsdiensten in kwesties als de IRT-affaire oneigenlijk is en dat dergelijke informatie (vertrouwelijk) aan de verantwoordelijke kamercommissies dient te worden verstrekt? (blz. 163).

Dit antwoord heeft ook betrekking op vraag 126.

De inhoud van de zogenaamde geheime bijlage bij het rapport van de commissie-Wierenga was van een zodanige aard dat het kabinet destijds meende de Kamer niet anders te kunnen informeren dan via de commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Het kabinet is van oordeel dat de commissie voor de inlichtingen en veiligheidsdiensten het geëigende kanaal is om de Kamer te informeren, indien bij het verstrekken van inlichtingen aan de Tweede Kamer belangen aan de orde zijn die beschermd worden door de Wet op de inlichtingen en veiligheidsdiensten.

Over de wijze van informeren van de Kamer over meer vertrouwelijke informatie met betrekking tot de toepassing van opsporingsmethoden zou een aparte procedure kunnen worden overwogen. Het kabinet is gaarne beschikbaar voor overleg hierover.

37

Hoe beoordeelt de regering de uitspraken van het Hof in de zaak Charles-Z. en de uitspraak van het Hof in de zaak Henk-R., alsmede de uitkomst van het milieu-onderzoek naar de afvalverwerkingsbedrijven TCA en TCR? (blz. 180/189/197) Deelt zij hieromtrent de conclusies van de Enquêtecommissie? (blz. 201/202/203).

De drie genoemde uitspraken worden door de Commissie besproken met het oog op de toepassing van verschillende observatiemethoden die in deze zaken aan de orde was.

In grote lijnen deelt het kabinet de conclusies van de Commissie betreffende de toepassing van observatiemethoden in de huidige praktijk. Er is, zo blijkt uit de besproken uitspraken, naar de stand van het huidige recht te veel discussie mogelijk over de vraag of de inzet van bepaalde observatiemethoden rechtmatig is.

Omdat bij systematische observatie sprake kan zijn van een inbreuk op fundamentele rechten van de burger, is een regeling daarvan in de wet nodig. Daarmee kan ook worden voorzien in een duidelijke regeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden van politie en justitie, waaraan het nu, zoals de Commissie vaststelt, ontbreekt.

Het kabinet deelt de conclusie van de Commissie dat het gebruik van verschillende observatiemiddelen nodig is voor een effectieve opsporing. Het is dus van veel belang zorg te dragen voor de totstandkoming van wetgeving die in de geconstateerde lacunes voorziet en die politie en justitie een juridisch sluitend en praktisch hanteerbaar kader biedt voor de toepassing van observatie.

Verder verwijst het kabinet naar het algemeen deel, punt 4.6: Observatie, blz. 7/8.

38

Worden inmiddels de richtlijnen die de Werkgroep ethische aspecten heeft opgesteld ten behoeve van de contacten tussen runners en informanten, in alle nu lopende zaken gehanteerd? (blz. 209).

Dit antwoord heeft ook betrekking op de vragen 196 en 197.

De gezagsverantwoordelijkheid over de CID-activiteiten van de politie berust bij het openbaar ministerie.

Op grond van het bepaalde in art. 2, tweede lid, van de CID-regeling 1995, kan de betrokken CID-officier van justitie kaders en aanwijzingen geven waarbinnen de CID haar taakuitvoering dient te verrichten. Het kabinet is voornemens uw Kamer voor te stellen deze gezagbepaling in te bedden in een wet in formele zin.

Als voorloper op een gedragscode van het openbaar ministerie voor CID-personeel bij de politie, die thans binnen het openbaar ministerie wordt voorbereid, is onlangs de ethische code voor CID-werkzaamheden, zoals aanbevolen door de Recherche Adviescommissie, landelijk onder

politie en openbaar ministerie verspreid. Gelet op de reacties lijkt deze ruime aandacht bij te krijgen.

Deze voorlopige code heeft het karakter van een handleiding voor de politie. De gedragscode die op zo kort mogelijke termijn door het openbaar ministerie zal worden vastgesteld, zal het karakter van een dwingend voorschrift hebben.

39

Is bekend hoe vaak deals met informanten zijn gesloten zonder dat de desbetreffende hoofdofficier of procureur-generaal op de hoogte was? Welk type deals zijn hoe vaak gesloten? (blz. 215).

Voor deals met criminelen geldt een richtlijn in de vorm van een modelbrief van de procureurs-generaal aan de hoofdofficiëren van justitie dd. 1 juli 1983.

Als een informant een crimineel is en met hem een deal overwogen zou worden, is deze richtlijn van toepassing.

Niet bekend is hoe vaak deals met informanten zijn gesloten zonder inachtneming van de in die richtlijn voorgeschreven procedure en dus zonder dat de betreffende hoofdofficier of procureur-generaal op de hoogte was.

Tot de instelling van de Centrale Toetsingscommissie (CTC) werden deals met criminelen niet systematisch geregistreerd. Niet bekend is dan ook welk type deals hoe vaak gesloten zijn.

Sinds haar instelling worden aan de CTC deals met criminelen voorgelegd.

Het betreft tot nu toe vijf zaken. In drie daarvan betuigde de CTC haar instemming; één zaak werd door de CTC afgewezen en één zaak werd gemeld in het kader van de «doorlichtingsactie». In deze laatste zaak was naar het oordeel van de CTC correct en conform de hierboven genoemde modelbrief gehandeld. De crimineel waarmee de deal gesloten had moeten worden, was inmiddels overleden.

Zoals in bijlage 5 bij het eindrapport van de Commissie vermeld, ging het om strafvermindering, een milder strafregiem of al dan niet uitlevering.

40

Is de regering van mening dat vormfouten van het OM nooit en te nimmer een middel kunnen zijn om informanten tevens verdachten te vrijwaren van strafvervolging? (blz. 215/216)

Het bewust creëren van een vormfout om een informant, tevens verdachte, te vrijwaren van strafvervolging acht het kabinet niet toelaatbaar.

41

Betekent de deal die «strafonderbreking» inhoudt, de facto dat de verdachte of veroordeelde de mogelijkheid wordt geboden zich aan de invloed van Justitie te onttrekken door onder te duiken of te vluchten? (blz. 216).

Indien een deal met een crimineel wordt overwogen die «strafonderbreking» inhoudt, zal bij de besluitvorming daaromtrent worden meegewogen hoe groot het risico is dat de verdachte of veroordeelde zich aan de invloed van justitie zal onttrekken. Dat is in wezen geen andere afweging dan die welke in de Nederlandse rechtspraak, buiten het verband van een «deal met een crimineel», dagelijks meermalen plaatsvindt in het kader van schorsing van de voorlopige hechtenis, strafonderbreking of proefverlof.

Het risico van onttrekking aan de justitie is in al die gevallen aanwezig en wordt in de besluitvorming betrokken.

42

Is bekend of ingeleverde verdiensten aan de strijkstok zijn blijven hangen? Hoe vaak is dat gebeurd? Om welke bedragen (of hoeveelheid goederen) ging het? Welke sancties zijn daarop gevolgd? (blz. 220).

Er zijn geen concrete gevallen bekend waarin ingeleverde verdiensten aan de strijkstok zouden zijn blijven hangen. In het kader van het onderzoek van de rijksrecherche naar het functioneren van de CID Kennemerland wordt ook onderzocht of van dit fenomeen sprake is. Zodra het onderzoek van de rijksrecherche is afgerond, het eindrapport zal op 29 maart a.s. worden aangeboden aan de opdrachtgevers, zal het kabinet op deze vraag nader kunnen ingaan.

Thans wordt op het ministerie van Justitie gewerkt aan een regeling «Bijzondere ontvangsten opsporingsactiviteiten», waarin wordt omschreven hoe te handelen met criminele verdiensten. Uitgangspunt daarbij is dat criminele verdiensten – van welke aard dan ook – die verkregen zijn in het kader van opsporingsonderzoeken dienen te worden afgedragen aan de overheid.

43

Hoe beoordeelt de regering de opmerking dat de verantwoordelijkheden voor het runnen van informanten «duidelijker» hadden moeten worden vastgelegd? Deelt de regering de opvatting van de Enquête-commissie dat het runnen van informanten een afzonderlijke wettelijke basis behoeft, waarin onder andere de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van politie en justitie bij deze opsporingsmethode worden vastgelegd? (blz. 227/228/269).

Het eerste deel van de vraag refereert aan de kwestie dat een door de CID Kennemerland (arrondissement Haarlem) gerunde informant werd ingezet bij een onderzoek in het arrondissement Rotterdam. Daarbij is onvoldoende expliciet vastgesteld wie (Haarlem of Rotterdam) verantwoordelijk was voor het runnen van de informant.

Het kabinet is met de Commissie van oordeel dat daarover expliciet afspraken dienden te worden gemaakt en dat die afspraken dienen te worden vastgelegd, opdat ook achteraf geen onduidelijkheid kan ontstaan waar de verantwoordelijkheden lagen.

Voor het overige wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 4.6: Informanten en infiltratie (blz. 10) en punt 6.3: De criminele inlichtingendiensten (blz. 17).

44

Is de regering van mening dat informanten in de toekomst meer frequent zullen moeten getuigen, waarbij de constructie van de bedreigde getuige kan worden gebruikt, met andere woorden dat de anonimiteit van informanten geen vanzelfsprekende zaak is? (blz. 227).

Met de Commissie is het kabinet van mening dat de anonimiteit van informanten geen vanzelfsprekende zaak is. Zij deelt de door de Commissie gestelde randvoorwaarde (blz. 460 ER) dat waarborgen ter geheimhouding van de identiteit alleen worden gegeven na schriftelijke machtiging van de officier van justitie. De politie kan er niet als vanzelfsprekend vanuit gaan dat de geheimhouding van de identiteit van de informant, aan de informant kan worden toegezegd. Dit dient een beslissing van de officier van justitie te zijn. Hierbij dient deze de rol van de informant, de mogelijkheid dat deze later als getuige wordt opgeroepen en de voorwaarden die de wet stelt aan het erkennen van een

getuige als bedreigde getuige, af te wegen. Juist de constructie van de bedreigde getuige biedt de mogelijkheid om, ook als een informant als getuige moet optreden, diens anonimiteit te waarborgen.

In verband met de aanbeveling van de Commissie (blz. 455 ER) betreffende een procedure om bepaalde informatie niet aan de processtukken toe te voegen, zal moeten worden gezien of de wetgeving rond de bedreigde getuige voldoende ruimte biedt, daar waar dat werkelijk nodig is ook bescherming te bieden aan een informant.

Voor het overige wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 4.5: Verantwoording ter terechtzitting (blz. 6/7)

45

Deelt de regering de zienswijze van de Enquêtecommissie ten aanzien van de door de Werkgroep infiltratie gehanteerde opvatting om de noodtoestand een legitimatie te achten voor het plegen van strafbare feiten tijdens infiltratie-acties? (blz. 230).

Ja, het kabinet deelt de opvatting van de Commissie dat het niet gewenst is de noodtoestand als legitimatie te hanteren voor het plegen van strafbare feiten tijdens infiltratie-acties. Het beroep op noodtoestand is mogelijk indien er sprake is van een exceptionele en acute botsing van rechtsplechten. Dat zal zich bij infiltratie niet snel voordoen, omdat het meestal om geplande activiteiten gaan.

46

Wat wordt bedoeld met het politieke afbreukrisico bij infiltratie-acties? (blz. 231).

Bij de toetsing van infiltratie-acties wordt door de CTC onder andere het afbreukrisico gewogen van het onderhavige onderzoek en de daarbij te hanteren bijzondere opsporingsmethoden. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen operationeel, fysiek, strafvorderlijk en politiek afbreukrisico. Onder politiek afbreukrisico verstaat de CTC de inschatting in hoeverre de minister van Justitie op grond van de Wet RO het nodig zal achten te interveniëren in concrete opsporings- en vervolgingsbeslissingen van het OM en daartoe een bijzondere opdracht te zullen geven. Dit zal, naar het oordeel van de CTC vooral een rol kunnen spelen bij sommige internationale onderzoeken of opsporingsmethoden met een innovatief karakter.

47

Wat waren de motieven en argumenten van de minister van Justitie om de infiltratie-acties in het zuiden des lands – waarvan de hoofdofficier, de procureur-generaal en de CTC vonden dat het traject verantwoord was – te stoppen? (blz. 236).

In casu werd aan de minister van Justitie, in het kader van een infiltratie-actie door een politie-infiltrant in een moeilijk te benaderen criminele groepering, toestemming verzocht tot het op de markt laten komen van een partij soft drugs. Aan die optie heeft de minister van Justitie toestemming onthouden na afweging van de risico's van dit geval, het doel en de te verwachten effectiviteit van de methode.

48

Worden politie- en justitiefunctionarissen niet extra gescreend voordat zij worden ingezet bij een of andere vorm van infiltratie? Zo ja, hoe kan het dan gebeuren dat iemand begeleider wordt van een unit pseudo-kopers die jaren eerder wegens disciplinaire redenen is overgeplaatst? (blz. 246).

De onderhavige zaak heeft zich een aantal jaren geleden voorgedaan, toen het betrokken politiekorps nog zelf de screening verrichtte van politie-infiltranten en hun begeleiders. Inmiddels is selectie, werving, screening en opleiding van politie-infiltranten en begeleiders op essentiële onderdelen aangepast. Sturing en coördinatie vindt plaats op landelijk niveau door de Afdeling Nationale Coördinatie Politie Infiltratie van het KLPD.

49

Kan de minister van Justitie de garantie geven dat er na 17 januari 1994 onder haar leiding als PG van het arrondissement Haaglanden, «geen gram» cocaïne is doorgelaten? (blz. 255).

Het geven van garantie als in de vraag bedoeld, is uit de aard der zaak onmogelijk. Echter op basis van de uit de «doorlichtingsoperatie» beschikbaar gekomen gegevens, kan worden gesteld dat na januari 1994 van «doorlaten» van cocaïne in het arrondissement Den Haag niet is gebleken.

Wel is sprake geweest van een mislukte gecontroleerde aflevering van cocaïne; dat wil zeggen dat de beoogde inbeslagneming toen niet heeft plaatsgevonden.

50

Hoe oordeelt de regering over de systematiek in het CoPa-onderzoek, waarin een aantal opsporingsmethoden trapsgewijs is ingezet (observatie, infiltratie en het doorlaten van drugs) in combinatie met financieel rechercheren? (blz. 255, Bijlage V, blz. 214).

Eén van de uit dit onderzoek voortkomende strafzaken is nog onder de rechter. Het Haagse Gerechtshof heeft onlangs ter rechtszitting te kennen gegeven het openbaar ministerie niet ontvankelijk te zullen verklaren in deze zaak, nl. voor zover de verdachte deelneming aan een criminele organisatie werd verweten (art. 140 Sr). Het onderzoek ter rechtszitting zal in maart in volle omvang worden voortgezet. Het kabinet acht het, gelet op deze situatie, niet gepast een oordeel over de systematiek en de gehanteerde methodes in dit CoPa-onderzoek te geven.

51

Waarom is in het rechtshulpverdrag met Suriname niets opgenomen over uitlevering? (blz. 258).

Tussen Nederland en Suriname geldt de «Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Suriname betreffende de uitlevering en rechtshulp in strafzaken, 's-Gravenhage 1976» (Tractatenblad 1976, 143). Zoals de naam van dit verdrag al aangeeft, is hierin ook geregeld de mogelijkheid tot uitlevering van personen.

52

Wat heeft de minister van Justitie waarom beslist in het traject dat in het rapport wordt aangeduid als Traject A? (blz. 259).

Het traject A is niet voorgelegd aan de minister van Justitie.

53

Waarom is de adviesgroep («de Groep») die was ingesteld om te adviseren over eventueel onderzoek naar de betrokkenheid van de Surinaamse legerleiding bij de handel in verdovende middelen, «verwaterd»? (blz. 261).

Dit antwoord heeft ook betrekking op de vragen 54, 55, 56, 57 en 233.

Toen in 1992 is besloten te komen tot specifiek onderzoek naar de betrokkenheid van de Surinaamse legerleiding bij de handel in verdovende middelen, is de adviesgroep («de Groep») ingesteld om vanuit politiek oogpunt de vorderingen van het onderzoek te volgen. Anders dan in vraag 54 wordt gesteld heeft het kabinet in het eindrapport geen aanwijzingen aangetroffen welke er op duiden dat de Commissie dit onderzoek niet opportuun zou achten. De adviesgroep was géén operationele groep. De leiding van het onderzoek berustte volgens de regels van Strafvordering bij het openbaar ministerie. Toen bleek dat het onderzoek veel langere tijd zou duren dan aanvankelijk voorzien is de vergaderfrequentie van «de Groep» aanzienlijk verminderd. Nadien is gekozen voor de vorm van rechtstreekse presentatie door het openbaar ministerie en de politie aan de minister van Justitie. In deze opzet was het bijeenkomen van «de Groep» niet meer nodig.

De vraag of tot vervolging moet worden overgegaan kan pas beantwoord worden nadat uit de strafdossiers is gebleken dat daartoe aanleiding bestaat. Met het instellen van een gerechtelijk vooronderzoek tegen ondermeer voormalig legerleider Bouterse heeft de vervolging tegen Bouterse een aanvang genomen. Deze vervolging loopt nog steeds. Inmiddels zijn de stukken van het gerechtelijk vooronderzoek in persoon aan betrokkene betekend. Vanwege de opschorting van het tussen Nederland en Suriname gesloten rechtshulpverdrag tot 1 oktober 1995, kon de betekening niet eerder plaatsvinden.

Uit de tekst van het stenografisch verslag van het openbaar verhoor van mr E.M.H. Hirsch Ballin blijkt dat niet de vraag of tot vervolging diende te worden overgegaan aan de orde werd gesteld, maar de vraag wat de politieke implicaties zouden zijn wanneer op enig moment zou worden besloten bepaalde personen te vervolgen.

Er is in de voorbije jaren wel politie-onderzoek gedaan naar de drugshandel uit Suriname. Het kabinet wijst ten overvloede op het COPA-onderzoek dat sedert 1992 bij het regiokorps Haaglanden wordt verricht. Het COPA-onderzoek is niet beperkt tot het voormalig militair regime in Suriname. Binnen het COPA-project heeft een tiental grote verdovende middelenonderzoeken plaats gevonden waarbij honderden kilo's cocaïne in beslag zijn genomen en verdachten zijn veroordeeld tot langdurige gevangenisstraffen. Wel werd het opsporingsonderzoek belemmerd doordat het rechtshulpverdrag tussen Nederland en Suriname sinds 1982 was opgeschort.

54

Kan de regering toelichten hoe zij oordeelt over de opmerking van de Enquêtecommissie dat specifiek onderzoek naar de betrokkenheid van de Surinaamse legerleiding bij de handel in verdovende middelen «niet opportuun» is? (blz. 261).

Voor het antwoord wordt verwezen naar vraag 53.

55

De werkgroep Fijnaut constateert betrokkenheid van de voormalige legerleiding in Suriname bij de handel in cocaïne. Ook waren er begin jaren negentig serieuze aanwijzingen dat de Surinaamse legerleiding Surinaamse politiemensen wilden binnensluizen in de Nederlandse politie. Had dit niet moeten leiden tot het vervolgen van deze legerleiding? Heeft het openbaar ministerie/ministerie van Justitie niet gefaald door dit na te laten? (blz. 261).

Voor het antwoord wordt verwezen naar vraag 53.

56

Kan de regering toelichten dat – ondanks het feit dat hiertoe door Justitie een Gerechtelijk Vooronderzoek reeds in 1994 is begonnen – sindsdien nog niet tot vervolging van onder meer de heer Bouterse is overgegaan? (blz. 261).

Voor het antwoord wordt verwezen naar vraag 53.

57

Waarom vond minister Hirsch Ballin dat niet tot vervolging van Bouterse moest worden overgegaan? (blz. 261).

Voor het antwoord wordt verwezen naar vraag 53.

58

Hoe luidt het oordeel van de regering, indien in de toekomst zou blijken (bij voorbeeld door het vinden van de notulen van de bespreking tussen de heer Blok en mevrouw Sorgdrager) dat mevrouw Sorgdrager de waarheid tijdens haar verhoor niet gesproken heeft? (blz. 262/263/264).

Dit antwoord heeft ook betrekking op de vragen 59, 60, 61, 62, 142 en 143.

Blijkens onder meer rapportages van het arrondissementsparket Den Haag is in het kader van het Copa-onderzoek tweemaal sprake geweest van het doorlaten van cocaïne. Eenmaal in oktober/november 1993 en eenmaal in december 1993/januari 1994. Met waarnemend procureur-generaal mr Addens zijn deze trajecten door mr Blok besproken in het najaar van 1993. Per 1 januari 1994 trad de huidige minister van Justitie in dienst als procureur-generaal Den Haag. Van de heer Addens heeft zij geen sleutel van de kluis ontvangen. Evenmin heeft mr Addens het Copa-onderzoek aan de huidige minister van Justitie overgedragen. Blijkens het ambtsbericht van de PG 's-Gravenhage d.d. 18 oktober 1995 liep het traject naar het beleven van mr Addens al en was er al beslist. Bij de doorlatingen ging het om gedane zaken of zaken die volgens mr Blok op het moment van bespreking, als dat al gewenst werd, eigenlijk niet meer bij te sturen waren.

Anders dan de vragensteller van vraag 58, en aanvankelijk ook hoofdofficier mr Blok, meent, heeft er op 17 januari van dat jaar geen gesprek plaatsgevonden met de heer Blok over de voortgang van het Copa-onderzoek. Het gesprek met mr Blok vond plaats op 1 februari van dat jaar, nadat aanvankelijk in een groter gezelschap gesproken was over Copa. (Op 25 januari was overigens een presentatie aan de minister van Justitie gegeven, met wie met enige regelmaat overlegd werd over Copa.) Na de vergadering van 1 februari heeft de heer Blok nog een kort gesprek met de toenmalige procureur-generaal. Met het oog op dat gesprek had de heer Van der Voort een notitie geschreven. Van het betreffende gesprek zijn geen notulen gemaakt. De notitie van de heer Van der Voort heeft de toenmalige procureur-generaal toen niet ontvangen. Zij kreeg deze noch op 1 februari, noch op enig tijdstip daaraan voorafgaand. Volgens de minister van Justitie heeft de heer Blok tijdens het gesprek wel met haar gesproken over geheime trajecten (het werken met informanten en pseudokopers), maar niet over doorlevering van cocaïne. Kennis daarvan kreeg de minister van Justitie in mei 1995 naar aanleiding van de in 1994 door haar geëntameerde doorlichtingsactie om een totaaloverzicht van gehanteerde bijzondere opsporingsmethoden te krijgen. In het betreffende bericht stond vermeld dat de Copa-zaak met de toenmalige procureur-generaal was besproken op basis van de notitie van mr Van der Voort van 17 januari 1994. Daarover heeft de minister van Justitie nadere inlichtingen ingewonnen. Op 12 juli 1995 ontvangt de heer Wooldrik van de plaatsvervangend procureur-generaal nader bericht. Dit bericht hield in

dat «spitwerk» van collega's resulteerde in een notitie over de in het kader van de doorlichting gemelde trajecten. Over het onderhavige traject wordt, zover in dit verband relevant, meegedeeld dat tweemaal een partij cocaïne de markt is opgegaan (zie hierboven), dat de doorlating van de tweede zending wellicht op 21 december 1993 aan de orde is geweest in een gesprek met de heer Addens, dat mr Blok meldt dat hij het traject X «met mr Addens heeft besproken, dat op 17 januari de info-trajecten door de betrokken officier van justitie zijn besproken met mr Blok en er een abstracte versie van de actie» ligt ten behoeve van de procureur-generaal. Vermeld wordt: «Zorg is dan niet zozeer de doorlevering of de omvang daarvan, als wel het feit dat het hier om een gesloten traject gaat dat om veiligheidsredenen nooit naar buiten mag komen». De bewuste notitie was niet bijgevoegd.

Bij het nalopen van de inhoud van de kluis van de procureur-generaal wordt de notitie van mr Van der Voort van 17 januari 1994 aangetroffen en op 25 augustus 1995 naar de minister van Justitie gezonden, waarna zij om opheldering vraagt. Op 25 augustus 1995 nam de minister van Justitie voor het eerst kennis van de in de rapportage van 12 juli 1995 bedoelde notitie van mr Van der Voort. In deze notitie wordt gesproken over de inzet van informanten en pseudo-kopers en over proefzendingen. Over doorlevering wordt niet gesproken, noch over een aantal kilo's van die proefzendingen.

Mr Blok geeft dan op 13 oktober van dat jaar een schriftelijk toelichting op het gesprek (en de voorbereiding daarvan) zoals hij meent het met de toenmalige procureur-generaal te hebben gevoerd. Behalve een inmiddels opgehelderde foutieve weergave van de datum van het gesprek, maakt hij melding van het feit, dat hij zich meent te herinneren het rapport van 17 januari van mr Van der Voort bij de toenmalig procureur-generaal te hebben achtergelaten.

Zoals de minister van Justitie de Commissie meldde, moet dat evenwel bestreden worden. De minister kende die notitie niet.

Aan deze constatering heeft het kabinet niets toe te voegen.

59

Kan de minister van Justitie weergeven wat er precies in de notulen van de bespreking (waar wellicht ook de heer Van den Broek aanwezig was) staat van 17 januari 1994 tussen de heer Blok en mevrouw Sorgdrager en weet zij wie die notitie heeft opgesteld? (blz. 262/263/264).

Zie het antwoord bij vraag 58.

60

Is bij de regering ondertussen bekend wie de kopie van de notitie van de heer Van der Voort in de kluis van het parket PG heeft gelegd en wanneer deze daar (door de nieuwe PG) is gevonden? (blz. 262/263/264).

Zie het antwoord bij vraag 58.

61

Kan de regering toelichten of en zo ja, wanneer de sleutel van de kluis van het parket PG is overgedragen van de heer Addens aan mevrouw Sorgdrager? (blz. 262/263/264).

Zie het antwoord bij vraag 58.

62

Heeft de minister van Justitie de originele versie van de notitie van de heer Van der Voort van 17 januari 1994 van de heer Blok in handen gekregen voorafgaand aan het gesprek met de heer Blok van eind januari? Zo ja, wat is daar vervolgens mee gebeurd? (blz. 262/263/264/446).

Zie het antwoord bij vraag 58.

63

Ziet de regering het gevaar dat de combinatie van infiltratiemethoden een te grote inbreuk op het recht op privacy van burgers met zich meebrengt wegens het cumulatie-effect? Hoe denkt de regering een effectieve privacybescherming te kunnen bieden? (blz. 269).

Op blz. 268–269 spreekt de Commissie over de effecten van de combinatie van methoden. Hierbij heeft de Commissie niet alleen het oog op de combinatie van infiltratiemethoden. De combinatie van opsporingsmethoden kan inderdaad leiden tot een grotere inbreuk op de privacy dan de toepassing van elk van de methode afzonderlijk. Het recht op privacy kan in het geding zijn wanneer opsporingsmethoden worden toegepast op een wijze waardoor een min of meer volledig beeld kan worden verkregen van iemands leven. Naarmate meer methoden jegens een en dezelfde persoon worden toegepast is de kans op een inbreuk op de privacy groter. Het is echter evenzeer mogelijk dat slechts door de toepassing van één methode de privacy wordt geschonden. Wanneer deze methode systematisch wordt toegepast, zodat een vrijwel volledig beeld wordt verkregen van iemands leven, kan dit een veel grotere inbreuk op de privacy betekenen dan de combinatie van een aantal opsporingsmethoden die minder systematisch worden toegepast. De autoriteiten die bevoegd zijn te besluiten tot de toepassing van een opsporingsmethode, dienen daarom zicht te hebben op, of zeggenschap te hebben over de wijze waarop de methode zal worden toegepast. Ook zullen zij op de hoogte moeten zijn van andere opsporingsmethoden die tegelijkertijd worden toegepast. Zodoende kunnen zij beoordelen of in het concrete geval waarover zij moeten beslissen, de toepassing van een bepaalde opsporingsmethode proportioneel is en of is voldaan aan het beginsel van de subsidiariteit. De mate waarin de toepassing van een opsporingsmethode een inbreuk kan maken op de privacy weegt mee bij deze beoordeling. Langs deze weg kan recht worden gedaan aan de privacybescherming, althans aan de eis dat een inbreuk op de privacy beperkt blijft tot hetgeen in het belang van de opsporing nodig is.

64

Deelt de regering de opvatting van de Enquêtecommissie dat doorlating geen effectieve en verantwoorde bestrijding van de criminaliteit betekent en dat deze methode de geloofwaardigheid van politie en justitie ondermijnt? Zo nee, waarom niet? (blz. 270).

Zie het antwoord bij vraag 26.

65

In het Eindrapport wordt verscheidene keren gewezen op gebrekkige verslaglegging en het gebrek aan uniformiteit hierin. Is de regering het eens met de conclusie dat er verregaande regelgeving moet komen ten aanzien van de toelaatbaarheid en toepasbaarheid van de opsporingsmethoden? Of ligt haar voorkeur meer bij het ontwikkelen van procedures en het doorvoeren van reorganisaties om de controle te verbeteren? (blz. 281).

Het kabinet onderschrijft de noodzaak de bijzondere opsporingsmethoden duidelijker dan tot op heden het geval is te normeren. Daarbij is vooral van belang dat voorzien wordt in regelgeving waarin wordt aangewezen wie waarvoor verantwoordelijk is en hoe de controle op de opsporingsmethoden in de praktijk kan plaatsvinden. Verslaglegging van de gehanteerde opsporingsmethoden is daarbij onontbeerlijk. Naar het

oordeel van het kabinet is normering slechts één aspect van het probleem.

Minstens zo belangrijk is dat autoriteiten ook bij de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit hun verantwoordelijkheid weer nemen, dat het openbaar ministerie de politie aanstuurt en dat de politie zich laat aansturen. De reorganisatie van het openbaar ministerie is hier mede op gericht. Bij de wijze waarop aan het rapport van de Commissie uitvoering wordt gegeven, zal het kabinet ook deze organisatorische aspecten betrekken.

66

Acht de regering het veelal gehanteerde argument dat privacy-regelgeving een belemmering vormt voor de opsporing nog houdbaar, nu de Enquêtecommissie voor deze opvatting in haar onderzoek geen bevestiging heeft kunnen vinden? (blz. 284).

Neen, het kabinet acht dit argument niet houdbaar. Ook een recent door het WODC uitgevoerde, nog niet gepubliceerde evaluatie van de Wet Politieregisters bevestigt dat de privacyregelgeving geen belemmering vormt voor de opsporing.

67

De Enquêtecommissie stelt met betrekking tot de openbaarheid van persoonsgegevens, dat deze gegevens in de politieregisters een bronvermelding dienen te krijgen. Welke zijn, volgens de regering, de mogelijke gevolgen van wettelijke vastlegging van dit voorstel met betrekking tot de bescherming van informanten? (blz. 285/448).

Het kabinet kan zich vinden in het voorstel om de verplichting van bronvermelding in politieregisters in de wet vast te leggen. De mogelijkheid voor afscherming van informanten dient alsdan, in het belang van de veiligheid van het individu en het maatschappelijke belang van de opsporing, eveneens in de wet te worden gewaarborgd.

68

In het debat van 20 oktober 1994 over de Justitiebegroting heeft de minister van Justitie gesteld dat zij er op toe zou zien dat bij het toezicht dat het bestuur wil voeren op aanbestedingen, niet in strijd met de wettelijke voorschriften wordt gehandeld. Waaruit heeft dat toezicht concreet bestaan? Waarom heeft het – blijkens het rapport van de Enquêtecommissie – niet tot resultaat geleid? Immers, in de praktijk is op grote schaal sprake van informele uitwisseling van gegevens (blz. 286).

De Wet Politieregisters kent een gesloten verstrekkingenregime. Dit betekent dat buiten de in de wet genoemde mogelijkheden om informatie beschikbaar te stellen, het aan politieambtenaren niet is toegestaan om bedoelde informatie te verstrekken. Er blijkt evenwel sprake te zijn van een informeel circuit waarbinnen informatie wordt uitgewisseld, wat door de wet niet is toegestaan. Dit wordt door het kabinet onderkend.

Bij onder andere het bestuur bestaat een behoefte aan bepaalde informatie om te voorkomen dat bij bijvoorbeeld aanbestedingen criminelen zeggenschap verkrijgen.

Om te voorkomen dat dergelijke informatie via het informele circuit beschikbaar gesteld blijft worden zijn er verschillende initiatieven genomen. Enerzijds kan hierbij worden gewezen op het «integriteitsoffensief» dat in gang is gezet. Het gaat hierbij om diverse activiteiten gericht op het versterken van de integriteit door gedragscodes op te stellen, door gesprekken te voeren over hetgeen wel en niet toelaatbaar wordt gevonden, etc. Anderzijds worden thans voorbereidingen getroffen voor een wijziging van de Wet Politieregisters om het mogelijk te maken, dat

onder bepaalde voorwaarden door tussenkomst van het openbaar ministerie informatie aan het bestuur wordt verstrekt. Het openbaar ministerie dient dan de betrouwbaarheid en bruikbaarheid van de desbetreffende gegevens af te wegen tegen het belang van de integriteit. De afweging is noodzakelijk om te voorkomen dat voor betrokkenen wellicht diepingrijpende beslissingen worden genomen op basis van onbevestigde geruchten. Uit de evaluatie van de Wet Politieregisters die enige tijd geleden is afgerond is onder andere de beperkte mogelijkheid om informatie aan het bestuur te verstrekken als knelpunt naar voren gekomen. Door middel van de wetswijziging wordt hierin voorzien.

Voorts is recent een project gestart onder regie van het ministerie van Binnenlandse Zaken, waarbij wordt onderzocht welke informatie het bestuur in het kader van de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit behoeft voor besluitvorming over vergunningverlening, subsidieverstrekking en aanbestedingen. Hierover zal nader worden gerapporteerd in de voortgangsrapportage integriteit, die binnen afzienbare tijd aan de Tweede Kamer zal worden gezonden.

Verwacht wordt dat deze initiatieven bij zullen dragen aan beperking van het informele circuit.

69

Heeft de regering er goed zicht op welke opsporingsactiviteiten buitenlandse liaison-officers in Nederland ontplooien, gegeven de opmerking van de Enquêtecommissie dat er twijfel bestaat of de CRI zijn toezichthoudende functie goed kan uitoefenen? (blz. 299).

Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft in samenwerking met het ministerie van Justitie richtlijnen opgesteld t.b.v. werkzaamheden van de bij de buitenlandse vertegenwoordigingen in ons land gestationeerde liaison-officieren. In deze richtlijnen wordt expliciet bepaald dat buitenlandse liaison-officieren geen zelfstandig onderzoek en opsporingshandelingen mogen verrichten. Voorts dienen zij contact te onderhouden met de Nederlandse autoriteiten (CRI) over hun werkzaamheden. Deze richtlijnen zijn in maart 1994 per nota aan de buitenlandse ambassades gezonden waar liaisons zijn gestationeerd. Bij de CRI is een eenheid belast met de begeleiding van de liaison-officieren.

De liaison-officieren zijn dus niet bevoegd in Nederland opsporingsactiviteiten te verrichten. Om voldoende zeker te stellen dat dienovereenkomstig wordt gehandeld beraden we ons momenteel op de noodzakelijkheid en mogelijkheid voor een aanscherping van de bestaande richtlijnen.

70

Is de regering voornemens de controle op informatie van buitenlandse opsporingsdiensten te verbeteren door middel van een door de CRI toe te passen rechtmatigheidstoets? (blz. 299).

De intensivering van de internationale samenwerking bij de opsporing heeft geleid tot een sterke groei van de informatie-uitwisseling met het buitenland. Gelet op het algemeen in relatie tot het buitenland gehanteerde vertrouwensbeginsel vindt een stelselmatige rechtmatigheidstoets, zo dit al mogelijk zou zijn, niet plaats. Wel is de CRI extra alert indien het informatie betreft uit landen die op het gebied van de bescherming van de rechten van de mens minder goed bekend staan. Overigens betreft het hier berichtenverkeer door tussenkomst van de CRI houdende opsporingsinformatie ten behoeve van Nederlandse onderzoeken. Deze onderzoeken geschieden onder het gezag van het openbaar ministerie. Het openbaar ministerie en de rechter ter zitting zullen vanwege het vertrouwensbeginsel veelal uitgaan van de rechtmatigheid van het bewijs maar kunnen in bijzondere omstandigheden zoals hierboven vermeld

aanleiding zien het buitenland nadere vragen te stellen om de rechtmatigheid expliciet te kunnen toetsen.

71

Wat is de actuele stand van zaken met betrekking tot de onderhandelingen tussen de ministeries van Binnenlandse Zaken en van Justitie over het verlenen van de CID-status aan de Rijksrecherche? (blz. 301).

De betrokken departementen zijn het er over eens dat bij de rijksrecherche geen pro-actief werkende inlichtingendienst à la de huidige CID van de politie zal worden opgericht. Wel is het noodzakelijk dat de rijksrecherche in het kader van haar taakuitoefening toegang heeft tot de nationaal beschikbare CID-informatie.

72

De Enquêtecommissie stelt dat het zaak is dat de CID «volledig dient te worden geïntegreerd in de recherche». Is de regering het met de Enquêtecommissie eens dat de CID als zelfstandige organisatie heeft gefaald en dient op te gaan in de recherche? (blz. 313).

Dit antwoord heeft ook betrekking op de vragen 73, 74, 132, 177 en 194.

Het kabinet is met de Commissie van oordeel dat de organisatie van de opsporing verbeterd kan worden. De integratie van verschillende onderdelen, zoals de tactische recherche, technische recherche, CID en ondersteunende eenheden, in één recherche kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren. In een aantal regio's is een dergelijke ontwikkeling overigens al in gang gezet. In een geïntegreerde, transparant georganiseerde recherche onder verantwoordelijkheid van één recherchechef en onder gezag van één recherche-officier van justitie is een betere coördinatie mogelijk. Hiermee worden de condities gecreëerd waaronder een meer effectieve samenwerking, al dan niet in projectmatige vorm, tussen de diverse recherche-onderdelen bij opsporingsonderzoeken kan worden gerealiseerd.

De integratie van de recherche, taken en verantwoordelijkheden, kwaliteitseisen, interne communicatie en de hoofdlijnen van de informatievoorziening kunnen worden geregeld krachtens de Politiewet 1993.

Voor het overige wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 6.2: Verantwoordelijkheden m.b.t. rekerchetaken (blz. 15/16) en punt 6.3: Organisatie en kwaliteit van de rekerchefunctie (blz. 17).

73

Deelt de regering de zienswijze van de Enquêtecommissie dat de taken van ondersteunende diensten zoals observatieteams, arrestatieteams en secties technische ondersteuning nauwkeurige omschrijving behoeven op basis van een wettelijke regeling, waarbij tevens de verantwoordelijkheid bij de recherchechef wordt neergelegd? (blz. 329).

Zie het antwoord bij vraag 72.

74

Deelt de regering de opvatting dat ondersteunende diensten onder het gezag van het OM moeten worden ingezet? (blz. 330).

Zie het antwoord bij vraag 72.

75

Hoe denkt de regering de door de Enquêtecommissie geconstateerde kloof tussen de beslissingen van het College van procureurs-generaal en

de feitelijk door de kernteams uitgevoerde onderzoeken te dichten? (blz. 338).

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 6.2: Selectie en vaststelling van opsporingsonderzoeken voor de kernteams en het LRT (blz. 14/15) en punt 6.3: Kernteams en LRT (blz. 17/18)

76

Heeft de regering het voornemen een uitgebreider kwalitatief en kwantitatief onderzoek naar de georganiseerde criminaliteit te doen om tot een meer verantwoorde prioriteitstelling ter bestrijding van deze criminaliteit te kunnen komen? (blz. 338).

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 3: Probleemstelling en strategie (blz. 4/5) en punt 6.2: Selectie en vaststelling van opsporingsonderzoeken voor de kernteams en het LRT (blz. 14/15).

77

De Enquêtecommissie bepleit nadrukkelijk om de IRT's en het LRT de kans te geven om zichzelf te bewijzen. Welke mogelijkheden ziet de regering om deze bovenlokale teams beter te laten functioneren. Is het wellicht geen betere oplossing om de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit helemaal te centraliseren? Is de regering bereid een evaluatie-onderzoek naar het functioneren van de kernteams en het LRT te doen, zodat kan worden beoordeeld of de betekenis van deze teams voor bovenregionale opsporing een feitelijk meerwaarde oplevert? (blz. 338).

Met de Politiewet 1993 is gekozen voor regionale politiekorpsen om de kwaliteit en doelmatigheid van de politiezorg te verbeteren. De differentiatie van de georganiseerde criminaliteit naar aard, professionaliteit en verschijningsvorm noopt tot een afgestemde organisatie van de aanpak. Aanvullend aan de inspanningen van de regiokorpsen kan de boven-regionaal en (inter)nationaal opererende georganiseerde criminaliteit door middel van de kernteams en het landelijk rechteam meer effectief worden bestreden. Juist door samenwerking tussen de regiokorpsen, de kernteams en het LRT kan worden gekomen tot een adequate bestrijding van de georganiseerde criminaliteit in al zijn verschijningsvormen. De Commissie concludeert dat taken en bevoegdheden van de kernteams op basis van de wet geregeld dienen te worden. Het kabinet is voornemens om in een dergelijke wettelijk regeling tevens de samenwerking tussen regiokorpsen, kernteams en LRT op te nemen. Daarvoor wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 6.3: Kernteams en LRT (blz. 17/18).

Het functioneren van de kernteams en het LRT zal periodiek worden geëvalueerd.

78

Heeft de regering het inkijken in containers, bij voorbeeld op een haven terrein, voordat een gecontroleerde aflevering aanvangt tot nu toe gezien als een «inkijkoperatie»? (blz. 341).

Het «inkijken» vindt in de praktijk plaats op basis van bevoegdheden zoals vervat in artikel 9, eerste lid, aanhef en onder (b) van de Opiumwet en artikel 150 van het Wetboek van Strafvordering (de schouw). De Hoge Raad heeft in het recente Zwolsman-arrest het «inkijken» op grond van de Opiumwet niet onrechtmatig geoordeeld. Voorts wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 4.6: Observatie (blz. 7/8).

79

Gaat de regering in op de wens van de Enquêtecommissie om de taken en bevoegdheden van bijzondere opsporingsdiensten nader te omschrijven, met inachtneming van een duidelijke verdeling van taken en bevoegdheden? (blz. 346).

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 6.4: Bijzondere opsporingsdiensten (blz. 18/19).

80

Bij opsporing van georganiseerde criminaliteit moeten naar het oordeel van de Enquêtecommissie de bijzondere opsporingsdiensten te allen tijde samenwerken met de «reguliere politie». De enige manier om dit in goede banen te leiden, is door duidelijke natuurlijke dwarsverbanden en gezagsverhoudingen in te bouwen. Hoe zou naar de mening van de regering het organisatiemodel er dan uitzien? (blz. 346).

De verplichting voor bijzondere opsporingsdiensten om in de sfeer van de justitiële taakuitoefening samen te werken met de politie, is neergelegd in artikel 11, eerste lid, van de Politiewet 1993 dat als volgt luidt: «Zij die op grond van artikel 142 van het Wetboek van Strafvordering tot opsporing van strafbare feiten bevoegd zijn, werken samen met de politie». In het algemeen deel van de beantwoording van de vragen geeft het kabinet aan hoe de samenwerking tussen politie en bijzondere opsporingsdiensten, meer in het bijzonder op het terrein van de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit, nader gestalte dient te krijgen, welke de rol van het openbaar ministerie in dezen moet zijn en of op dit punt nadere wettelijke voorzieningen gewenst zijn.

81

Hoe was de toedracht van de gecontroleerde aflevering naar 15 verschillende landen? Op wiens verzoek vond die gecontroleerde aflevering plaats? Wisten de landen van bestemming er van af dan wel waren zij door de Nederlandse autoriteiten op de hoogte gesteld? (blz. 348).

Bij alle gecontroleerde afleveringen, waarin Schiphol fungeert als doorvoerluchthaven, wordt de «haven»-officier van justitie van het arrondissement Haarlem betrokken.

Het verzoek tot een gecontroleerde transit-aflevering kan afkomstig zijn hetzij van het land van herkomst, hetzij het land van bestemming, hetzij van de Nederlandse autoriteiten in het geval de drugs op de luchthaven worden ontdekt. De afspraken tussen het College van procureurs-generaal en de hoofdofficiëren van justitie te Amsterdam, Rotterdam en Haarlem, zijnde verantwoordelijk voor de gang van zaken in de aanvoerhavens, voorzien erin dat niet eerder tot een gecontroleerde transit-aflevering wordt besloten dan nadat de autoriteiten in het land van bestemming met het traject hebben ingestemd en de garantie hebben gegeven dat de partij zal worden inbeslaggenomen en tot aanhouding zal worden overgegaan.

82

Hoe verhoudt het rapport «De georganiseerde misdaad in Europa» (zie Volkskrant, 24 november 1995) zich tot de uitspraak van de Enquêtecommissie dat «de BVD niet beschikt over een inventarisatie van gevallen waarin de georganiseerde criminaliteit de integriteit van de overheid bedreigt»? Kan de minister dit rapport aan de Kamer doen toekomen? (blz. 350).

Het rapport «De georganiseerde misdaad in Europa» is opgesteld door de werkgroep georganiseerde criminaliteit en drugs van de Europese Unie en eind 1995 verschenen.

Het genoemde rapport is een voorzichtige analyse van de situatie op het gebied van de georganiseerde criminaliteit over 1994 in de 15 EU-landen. Dit rapport bevat geen inventarisatie van gevallen waarin de georganiseerde criminaliteit de integriteit van de overheid bedreigt.

Het rapport is door de minister van Justitie op 15 maart ter vertrouwelijke kennisgeving aan de Eerste en Tweede Kamer toegezonden.

83

Heeft de regering zich iets aangetrokken van de uitspraak van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State waarin wordt gesteld dat in de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten niet voldoende is bepaald onder welke omstandigheden en met welke middelen de BVD bevoegd is, inbreuk te maken op de persoonlijke levenssfeer van een individu? (blz. 353).

Dit antwoord heeft ook betrekking op de vragen 206, 208 en 209.

Ja. Vgl. het kabinetsstandpunt inzake de uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State over inzage in BVD-dossiers (Kamerstukken II 1994–1995, 22 036, nr. 6).

84

Deelt de regering de opinie van de Enquêtecommissie dat de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit geen BVD-taak is? Zo ja, hoe verhoudt zich dat tot de jaarverslagen van de BVD die het beeld vestigen dat de BVD zich intensief met de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit bezighoudt? (blz. 354).

De georganiseerde criminaliteit als zodanig is geen voorwerp van onderzoek door de BVD. De BVD heeft wettelijk tot taak gegevens te verzamelen indien er gevaar dreigt voor de democratische rechtsorde, de veiligheid of andere gewichtige belangen van de staat, ongeacht door welke personen of organisaties die bedreiging wordt veroorzaakt. Van een dergelijk gevaar zal sprake zijn indien democratische besluitvormingsprocessen of de integriteit van de openbare sector systematisch dreigen te worden ondermijnd. Vgl. bijvoorbeeld Handelingen II, 24-3-1992, blz. 65–4031. In het licht van het vorenstaande moeten de betreffende passages in de jaarverslagen van de BVD worden gezien.

85

Heeft de regering het voornemen het grensvlak tussen politie en BVD nader te normeren, waarbij tevens de controlemogelijkheid van de landelijke officier van justitie op de rechtmatigheid van BVD-informatie ten behoeve van een strafrechtelijk onderzoek wordt geregeld? (blz. 354).

Ten onrechte vermeldt de Commissie op blz. 354 ER dat de LOvJ geen daadwerkelijke controle kan uitoefenen op de rechtmatigheid van de informatie die per ambtsbericht door de BVD wordt verstrekt. In de praktijk krijgt de LOvJ, in overeenstemming met de gemaakte afspraken, op voorwaarde van geheimhouding namelijk inzage in alle relevante informatie die ten grondslag ligt aan de ambtsberichten van de BVD aan het openbaar ministerie. De Commissie maakt hiervan ook melding in Bijlage VI, blz. 226. Vgl. ook de uitspraken van de LOvJ tijdens het verhoor door de Commissie (Bijlage III, blz. 1168).

86

In het rapport geeft de Enquêtecommissie een bepaalde uitleg aan

artikel 5 RO en de verhouding tussen de minister van Justitie en het OM. Deelt de regering die uitleg? (blz. 355).

Dit antwoord heeft ook betrekking op de vragen 149 en 213.

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 5.1: Verantwoordelijkheid van minister van Justitie t.a.v. het OM (blz. 11/12).

87

Hoe ver is de reorganisatie van het OM sinds de bespreking van het plan van aanpak in juni 1995 gevorderd? (blz. 355).

Aan de reorganisatie van het openbaar ministerie wordt met voortvarendheid gewerkt. Zoals bekend heeft de Tweede Kamer de reorganisatie van het openbaar ministerie aangemerkt als een zogeheten groot project als bedoeld in het Reglement van Orde. Mede in dat kader zal het kabinet de Tweede Kamer periodiek informeren over de voortgang. Bij brief van 26 februari 1996 (Kamerstukken II, 1995–1996, 24 034, nr. 9) heeft de minister van Justitie de Tweede Kamer op de hoogte gesteld van de opzet van de periodieke rapportages. De eerste voortgangsrapportage zal de Tweede Kamer in de loop van maart 1996 bereiken. Daarin zal uitgebreid worden ingegaan op de ontwikkelingen in de veertien in het Plan van aanpak onderscheiden implementatieprojecten. Een concept-wetsvoorstel inzake de reorganisatie van het openbaar ministerie zal op korte termijn in consultatie worden gebracht. De inwerkingtreding is voorzien per 1 januari 1998.

88

Gecontroleerde aflevering mag alleen in uitzonderlijke omstandigheden en met toestemming van het college van procureurs-generaal, volgens procureur-generaal Gonsalves. Is dat ook ergens vastgelegd en aan het OM meegedeeld? (blz. 359).

Kennelijk wordt met deze vraag gecontroleerde doorlevering in plaats van gecontroleerde aflevering bedoeld, omdat procureur-generaal Gonsalves op blz. 359 van het eindrapport over gecontroleerde doorlevering spreekt.

Bij de procedure inzake gecontroleerde doorlevering is aan de CTC een toetsende rol toebedeeld. Over de wijze van aanmelding alsmede de voorwaarden waaronder van gecontroleerde doorlevering sprake kan zijn, zijn bij brief van 15 juni 1995, van de voorzitter van het College van procureurs-generaal, de hoofdofficieren van justitie in kennis gesteld.

Verwezen wordt voorts naar het antwoord op vraag 25.

89

Welke budgettaire consequenties verbindt de regering aan de noodzaak van grote investeringen in het OM, mede gezien de overbelasting? (blz. 364).

Dit antwoord heeft ook betrekking op de vragen 138, 139 en 179.

In algemene zin kan met de Commissie opgemerkt worden dat de afgelopen jaren politiek vooral de roep om «meer blauw op straat» heeft doorgeklonken. Door het kabinet wordt er naar gestreefd bij de realisering van deze begrijpelijke politieke wens rekening te houden met de zogeheten keteneffecten. In het regeerakkoord wordt daar bijvoorbeeld expliciet aandacht aan besteed. Dat neemt niet weg dat, net als de politie, de zittende magistratuur en het openbaar ministerie vanuit een relatieve achterstandspositie komen. In het regeerakkoord worden voor de versterking/reorganisatie van het openbaar ministerie gelden gereserveerd. Inclusief het openbaar ministerie-aandeel in de geïntensiveerde

aanpak van de jeugdcriminaliteit en het openbaar ministerie-deel in het grote steden-beleid gaat het daarbij om een bedrag dat oploopt van f 30 miljoen in 1996 tot f 60 miljoen in de jaren '98 en verder.

Het kabinet is zich bewust van het gegeven dat uitvoering van de aanbevelingen van de Commissie inzake de sturing van en controle op de opsporing door officieren respectievelijk rechters-commissaris, gepaard moet gaan met investeringen in het openbaar ministerie en de zittende magistratuur. N.a.v. de uiteindelijke standpuntbepaling door het kabinet zal hierover bij de bespreking van de Voorjaarsnota en het kader voor de begroting 1997 besluitvorming plaatsvinden.

90

Deelt de regering de opvatting van de Enquêtecommissie dat de doorlichting van methoden binnen het OM geen vervolg heeft gekregen? Zo ja, waarom is dat zo? Zo nee, wat is er dan wel gebeurd? (blz. 365).

De hoofdofficieren van justitie zijn in de gelegenheid gesteld om uiterlijk 1 juli 1995 alle op 1 januari 1995 nog lopende onderzoeken, die op grond van de reguliere regeling getoetst moeten worden door de CTC, alsnog aan de CTC voor te laten leggen. In het kader van deze doorlichtingsactie is een 11-tal zaken «achteraf» door de CTC getoetst. Toetsing van deze zaken heeft niet geleid tot stopzetting van het onderzoek dan wel seponering van de zaak. Over de resultaten van deze toetsing heeft de CTC op 26 april respectievelijk 14 september 1995 gerapporteerd aan de voorzitter van het College van procureurs-generaal. Een aantal van de door de CTC in het kader van deze doorlichtingsactie getoetste zaken zijn inmiddels ter terechtzitting behandeld. Dat heeft in een aantal gevallen (CoPa en Masterteam) geleid tot het opleggen van (langdurige) vrijheidsstraffen. In één zaak (CoPa) heeft het gerechtshof te 's-Gravenhage recentelijk voor een deel van het telastegelegde het OM niet-ontvankelijk verklaard en voor het andere deel van het telastegelegde het onderzoek voor onbepaalde tijd geschorst. In de Ramola-zaak is het OM in eerste instantie door de rechtbank te Rotterdam niet-ontvankelijk verklaard. Vervolgens heeft het gerechtshof te 's-Gravenhage in hoger beroep het OM wel ontvankelijk verklaard. Deze zaak is nu aanhangig bij de rechtbank in Rotterdam. Ook in een andere zaak (Exportteam) is door de rechtbank te Almelo het OM niet-ontvankelijk verklaard.

91

Welke richtlijnen op het terrein van de bijzondere opsporingsmethoden heeft de Centrale toetsingsEnquêtecommissie inmiddels ontwikkeld? Kunnen deze aan de Kamer worden overgelegd? (blz. 372).

Inmiddels zijn door de CTC ontwikkeld de richtlijnen «Algemeen begrippenkader» en «regeling inzake de gecontroleerde doorlevering». Deze zijn als bijlage opgenomen. In voorbereiding zijn de richtlijnen «deals met criminelen», «verantwoordelijkheidstoedeling bij overdracht van een informant» en «verantwoording van de inzet van bijzondere opsporingsmethoden in het proces-verbaal ex. art 152 Sv».

92

Wordt bij de reorganisatie van het OM uitdrukkelijk rekening gehouden met de aanbeveling van de Enquêtecommissie dat betrokkenen expliciet hun verantwoordelijkheid nemen ten aanzien van het gezag over de opsporing? (blz. 379).

Ja. Deze aanbeveling van de Commissie heeft het kabinet gesterkt in de ook al in onderdeel 4.5 van het Plan van aanpak voor de reorganisatie van het openbaar ministerie neergelegde opvatting dat het nodig is dat het

openbaar ministerie zijn gezag over de politie – en dus over de opsporing – meer dan in het verleden is gebeurd ook daadwerkelijk uitoefent.

93

Deelt de regering de opvatting van de Enquêtecommissie dat de rechter-commissaris inzicht behoort te eisen in het lopende opsporingsonderzoek en dat een rechter-commissaris vooraf dient te toetsen of ingrijpende opsporingsmethoden wenselijk en noodzakelijk zijn? (blz. 384).

Dit antwoord heeft ook betrekking op de vraag 184.

Ja. Het uitgangspunt dat de rechter-commissaris zicht moet hebben op het opsporingsonderzoek dat parallel aan het door hem geleide gerechtelijk vooronderzoek loopt, ligt ook ten grondslag aan het wetsvoorstel tot herziening van het gerechtelijk vooronderzoek dat sinds november 1992 bij Uw Kamer in behandeling is. Dit wetsvoorstel verplicht in het voorgestelde artikel 177a de officier van justitie ertoe de rechter-commissaris zo spoedig mogelijk in te lichten over het opsporingsonderzoek dat terzake van het feit waarop het gerechtelijk vooronderzoek betrekking heeft geschiedt en aan hem de desbetreffende processtukken toe te zenden.

Met betrekking tot de toetsing vooraf door de rechter-commissaris:

Het systeem van toetsing van bijzondere opsporingsmethoden zoals het kabinet zich dat voorstelt, is uiteengezet in het algemeen deel, punt 4.4: Bevoegde autoriteit voor de toepassing van opsporingsmethoden: toetsing vooraf en achteraf (blz. 6) en punt 6.2: Toetsing van opsporingsmethoden (blz. 15).

94

Is de regering het eens met de constatering van de Enquêtecommissie dat sommige korpschefs moeite hebben het gezag van het OM en van het bestuur ten volle te aanvaarden – in het bijzonder in grootstedelijke korpsen –? Welke consequenties trekt de regering hieruit? (blz. 387).

Dit antwoord heeft ook betrekking op vraag 95.

De constatering van de Commissie dat sommige korpschefs moeite hebben het gezag van het openbaar ministerie en het bestuur ten volle te aanvaarden, gaat het kabinet te ver. Voor alle korpschefs geldt dat zij zich dienen te voegen in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag. Dat wordt door geen van hen betwist en daar bestaat ten aanzien van geen van hen twijfel over.

Wel acht het kabinet het zinvol om met de korpsbeheerders stil te staan bij de onderscheiden bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Dit proces, ingegeven door de transformatie die zich heeft voltrokken in de invulling van de beheersverantwoordelijkheid van de minister van Binnenlandse Zaken, en in het verlengde daarvan van de korpsbeheerders, is reeds gaande.

95

Deelt de regering de mening dat korpschefs in het belang van een verantwoorde criminaliteitsbestrijding het gezag van het OM ten volle dienen te aanvaarden? (blz. 387).

Zie het antwoord bij vraag 94.

96

Is de regering het eens met de mening van de staatssecretaris van Justitie (geuit in haar verhoor) dat de verantwoordelijkheid voor de politieregisters rechtstreeks onder de korpschef kan vallen? (blz. 388).

Overeenkomstig het stelsel van de Politiewet 1993 zijn aan de korpschef geen zelfstandige bevoegdheden toebedeeld. De taken die de korpschef uitvoert zijn afgeleid van de bevoegdheden van de korpsbeheerder.

97

Hoe beoordeelt de regering de opvatting van korpsbeheerders dat er een afbakening van verantwoordelijkheden is tussen het OM als gezagsdrager over de opsporingstaken van de politie en de korpsbeheerder als beheerder van de politie? Is deze gesplitste verantwoordelijkheid niet de oorzaak van het ontstaan van de macht van de korpschefs? (blz. 389).

De Politiewet 1993 voorziet niet in een zelfstandige verantwoordelijkheid voor de korpschef. De korpschef geeft leiding aan zijn korps, onder verantwoordelijkheid van de korpsbeheerder. De verantwoordelijkheid van de korpschef is een afgeleide van die van de korpsbeheerder; gezagsmatig is hij ten aanzien van justitiële taken ondergeschikt aan het openbaar ministerie. Als het openbaar ministerie (in casu de hoofdofficier van Justitie) en de korpsbeheerder beiden hun verantwoordelijkheid nemen, is er geen ruimte voor het uitoefenen van «macht» door de korpschef.

De minister van Binnenlandse Zaken is met korpsbeheerders in gesprek over de wijze waarop zij invulling geven aan hun verantwoordelijkheid.

98

Deelt de regering de mening dat de verantwoordelijkheid van de korpsbeheerders ook betrekking heeft op wezenlijke aspecten van de opsporingspraktijk zoals de integriteit en de veiligheid van politie-ambtenaren? (blz. 389/390).

Dit antwoord heeft ook betrekking op de vragen 144 en 198.

Voor het antwoord wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 6.5: Korpsbeheerders (blz. 19).

99

Heeft het korpsbeheerdersberaad al geconcludeerd met betrekking tot de verantwoordelijkheid die korpsbeheerders hebben voor de opsporing? Hoe luiden die conclusies? (blz. 391).

Bij brief van 28 november 1995 heeft het Korpsbeheerdersberaad aan de minister van Binnenlandse Zaken laten weten te kunnen instemmen met de lijn zoals in de notitie, bedoeld in vraag 100, wordt verwoord. Daarbij worden enkele kanttekeningen gemaakt:

- De beheerders zien de verantwoordelijkheid voor het kiezen van een bepaalde opsporingsmethodiek in de eerste plaats als een (gezags)-verantwoordelijkheid van de officier van Justitie.
- De Politiewet voorziet niet in een regeling voor het oplossen van conflicten tussen gezag en beheer. Naar het oordeel van beheerders zou in dit soort situaties aansluiting gezocht kunnen worden bij artikel 53 van de Politiewet 1993; er zou sprake moeten zijn van een direct beroep op de ministers.

De korpsbeheerders hebben nog geen standpunt bepaald over het eindrapport van de Commissie.

100

Kan de regering de notitie over de verantwoordelijkheid van de korpsbeheerder en de korpschef voor de toepassing van opsporingsmethoden aan de Kamer doen toekomen? (blz. 391).

¹ Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

Ja, deze notitie is als bijlage opgenomen¹. Volledigheidshalve zij opgemerkt dat het hier een interne oriënterende notitie betreft, bedoeld

om de betekenis van de verantwoordelijkheid van korpschef en korps-beheerder in beeld te brengen. Verder wordt verwezen naar het antwoord op vraag 99 en naar het algemeen deel, punt 6.5: Korpsbeheerders (blz. 19).

101

Is de regering voorstander van een meer centrale keuze van te onderzoeken zaken? Zo ja, welke organisatorische consequenties heeft deze voorkeur? (blz. 400).

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 6.2: Selectie en vaststelling van opsporingsonderzoeken voor de kernteams en het LRT (blz. 14/15).

102

Welke prioriteiten had het beleid van de minister van Binnenlandse Zaken vanaf 1989 (Derde kabinet-Lubbers) met betrekking tot de zware georganiseerde criminaliteit? Wat is van dit beleid terechtgekomen? (blz. 401/446).

De prioriteiten in het beleid van Binnenlandse Zaken met betrekking tot de zware georganiseerde criminaliteit lagen op twee terreinen: enerzijds de versterking van de recherchefunctie door de instelling van een landelijk dekkend net van Bureaus Financiële Ondersteuning (BFO's) en de instelling van de kernteams. En anderzijds de ontwikkeling van preventief bestuurlijk optreden, gericht op het weerbaar maken van het openbaar bestuur en gericht op het tegengaan van ongewenste beïnvloeding en het ongewild en onbedoeld faciliteren door de overheid van criminelen in de uitoefening van hun «bedrijf». Deze prioriteiten zijn onder meer beschreven in de gezamenlijke nota van de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken «De georganiseerde criminaliteit in Nederland, dreigingsbeeld en plan van aanpak» van september 1992 (kamerstukken 1992–1993, 22 838, nr. 1) In de voortgangsrapportage over het optreden tegen georganiseerde misdaad van 16 mei 1995 is de Kamer daarover uitvoerig geïnformeerd.

Stand van zaken: een landelijke dekkend net van BFO's is gerealiseerd. Verdere versterking van de financiële deskundigheid van de recherche is noodzakelijk. Daaraan wordt de nodige aandacht besteed in de opleiding van betrokkenen.

De kernteams zijn alle operationeel. Momenteel wordt bezien of en zo ja welke aanpassingen in organisatorische sfeer voor wat betreft de keuze van de onderwerpen, nodig zijn.

De ontwikkeling van preventief bestuurlijk optreden is in volle gang. Analooq aan het in de jaren tachtig ontwikkelde bestuurlijke preventiebeleid gericht op het voorkomen van veel voorkomende criminaliteit en vandalisme, is in de jaren negentig het inzicht gerezen dat voor het openbaar bestuur ook een taak is weggelegd bij de beheersing van zware georganiseerde criminaliteit. Naar zijn aard gaat het hier om preventief beleid, waarbij tenminste drie invalshoeken te onderscheiden zijn: de integriteit van het overheidspersoneel en de gekozen en benoemde bestuurders, de kwaliteit van de door de overheid gehanteerde regels en procedures en als derde de aandacht voor de integriteit van potentiële contractpartners van de overheid.

Met betrekking tot alle drie de invalshoeken, die een sterke onderlinge samenhang vertonen, is in de afgelopen periode voortgang geboekt.

Over de activiteiten gericht op de integriteit van overheidspersoneel wordt uw kamer separaat geïnformeerd.

Met het oog op de vergroting en bewaking van de kwaliteit van de door de overheid gehanteerde regels en procedures, is in februari 1996 de Leidraad bewust besturen gepresenteerd. Met name gemeentelijke en

provinciale diensten worden met behulp van dit instrument in staat gesteld om kwetsbare plekken in hun aanpak en organisatie op te sporen en te verbeteren.

Ten aanzien van de derde invalshoek, de integriteit van de potentiële contractpartner van de overheid, wordt gezien welke informatie nodig is om een tot oordeel over de integriteit van potentiële contractpartners te kunnen komen en hoe een daarop gerichte «doorlichting» gerealiseerd kan worden. Daarnaast wordt in interdepartementaal verband gezien welke aanpassing van regelgeving noodzakelijk is om aan de hand van verkregen informatie ook daadwerkelijk te kunnen optreden.

103

Wat is het oordeel van de regering over het non-interventiegedrag dat ontstaat door de scheiding van de politie-organisatie (BiZa) en de justitiële organisatie (Justitie)? Is het nog wel zo verstandig om de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit te verdelen over twee ministeries? Werkt dit niet competentiestrijd, competitie en afstandelijkheid in de hand? (blz. 404).

Dit antwoord heeft ook betrekking op de vragen 106, 112, 131, 146 en 153.

Het kabinet is van oordeel dat de samenvoeging van verantwoordelijkheden van de beide politiedepartementen niet opportuun is. Het kabinet meent dat de huidige structuur voor het gezag en toezicht over de politie, zoals neergelegd in de Politiewet van 1993 ook in de toekomst adequaat is. De duale structuur waarbij het gezag over de politie bij het openbaar ministerie en het lokale bestuur berust, biedt op zichzelf een solide basis voor een goede en evenwichtige uitoefening van de politietaken. Het onderbrengen van de onderscheiden bevoegdheden bij de verschillende departementen biedt bovendien goede waarborgen voor een evenwichtig en relatief onafhankelijk van het binnenlands bestuur functionerend opsporingsbeleid. Wel zal de sturing van de politie vanwege het openbaar ministerie moeten worden verbeterd. Het beheer van de politie zal dat moeten ondersteunen.

De minister van Binnenlandse Zaken is verantwoordelijk voor een doelmatig opperbeheer van de politie, voor zover deze is georganiseerd in regionale korpsen. Bij de invulling van de beheersbevoegdheden op rijksniveau heeft als belangrijk uitgangspunt gegolden dat geen centrale voorschriften moeten worden vastgesteld die evengoed op lager niveau zijn vast te stellen. Het rapport van de commissie geeft aanleiding thans te komen tot een andere invulling van de beheersbevoegdheid op rijksniveau. Het kabinet denkt daarbij aan een betere organisatorische inbedding van de recherchefunctie, zodanig dat het openbaar ministerie zijn gezag beter kan uitoefenen terzake van de inzet en de normering van de rechercheactiviteiten.

Het kabinet wijst er overigens op dat de commissie tot de conclusie komt dat aan de problemen rond de opsporing geen gebrekkige samenwerking tussen de departementen ten grondslag heeft gelegen. Buiten de sfeer van de directe opsporing zijn er overigens voorbeelden van vruchtbare samenwerking, zoals terzake van de voorbereiding en uitvoering van de reorganisatie van de politie. De meer algemene constatering dat departementen, vanuit onderscheiden posities opererend, in wisselende mate tevreden zijn over de uitkomsten van onderling overleg, is op zichzelf niet verontrustend.

Waarvoor wel gewaakt moet worden is een situatie waarin sprake is van een gebrekkige wil tot samenwerking. Reden waarom het kabinet de onderscheiden verantwoordelijkheden van de departementen duidelijk wil markeren, zodanig dat het landelijke toezicht en het beheer van de politie enerzijds en de gezagsmatige aansturing van de politie anderzijds elkaar ondersteunen.

104

Deelt de regering de mening van de Enquêtecommissie dat de minister van Justitie de politieke verantwoording voor de normering van de methoden en organisatie van de opsporing draagt en zich daarin actiever behoort op te stellen? Is de regering het eens met de uitspraak van de Enquêtecommissie dat «het Ministerie van Justitie tot voor kort nauwelijks enige bemoeienis had en wilde hebben met de praktische toepassing van methoden van opsporing»? (blz. 404).

Het ministerie van Justitie volgde in het verleden de uitvoering van de opsporing op afstand en in grote lijnen.

Inmiddels is het inzicht gegroeid dat voor het waarmaken van de politieke verantwoordelijkheid op dit punt, een meer structurele bemoeienis van de minister van Justitie met de normering van de methoden, de organisatie van de opsporing en de toepassing van methoden van opsporing gewenst is. Met name bij de organisatie van de opsporing en de toepassing van methoden van opsporing speelt het openbaar ministerie een centrale rol.

Verwezen wordt voorts naar het algemeen deel, punt 5.1: Verantwoordelijkheid minister van Justitie t.a.v. het OM (blz. 11/12) en punt 6.6: Het ministerie van Justitie (blz. 19/20).

105

Is de regering het eens met de opmerking van de Enquêtecommissie dat de ambtelijke top van het ministerie van Justitie meermalen in gebreke is gebleven in haar communicatie met de politieke top? Zo ja, waarin kwam dit tot uitdrukking? (blz. 404).

De ambtelijke top van het ministerie van Justitie ging er, blijkens de verhoren waaraan de Commissie refereert, vanuit dat de normering van de bijzondere opsporingsmethoden langs de weg van de tussenkomst van rechterlijke controle zou verlopen. (Een lijn van denken die overigens ook bij de behandeling van de Wet Politieregisters in 1989 gevolgd werd, TK 19 589, nrs. 6–11). Dat leidde tot een afstandelijke houding ten opzichte van de opsporingspraktijk. Het inzicht in de praktijk, en daarmee de communicatie met de politieke top is mede daardoor, naar nu blijkt, niet optimaal geweest. De politieke leiding bezat daardoor weinig kennis van grensverleggende en bijzondere toepassingen van opsporingsmethoden.

106

Deelt de regering de perceptie van de Enquêtecommissie dat «in verschillende gevallen het overleg tussen de ministeries moeizaam loopt en de tevredenheid van het ene ministerie over de resultaten van het overleg, ontevredenheid van het andere oplevert»? (blz. 405).

Zie het antwoord bij vraag 103.

107

Is er inmiddels enige verbetering te constateren in de communicatie en de samenwerking tussen de ministeries van Justitie en van Binnenlandse Zaken? Zo ja, in welk opzicht? (blz. 405).

In de aangehaalde passage geeft de Commissie een beschrijving van waarnemingen uit het verleden. Wat daarvan ook zij, de constatering van de huidige bewindslieden van Justitie en Binnenlandse Zaken is dat de communicatie en samenwerking tussen beide departementen goed is.

108

Wil de regering het regeringsstandpunt bekend maken over de

conclusies en aanbevelingen van de Enquêtecommissie, zoals verwoord in het eindrapport? (blz. 412).

Dit antwoord heeft ook betrekking op vraag 148.

In het algemeen deel en in de afzonderlijke beantwoording van de aan het kabinet gestelde vragen wordt ingegaan op een aantal conclusies en aanbevelingen van de Commissie. Het kabinet neemt zich voor zijn definitieve standpunten bekend te maken na de gedachtewisseling van de Kamer met de Commissie.

109

Wil de regering voorrekenen welk bedrag benodigd is om het rapport van de Enquêtecommissie goed te kunnen uitvoeren? (blz. 412).

In het kader van de begrotingsvoorbereiding 1997 wordt thans een inventarisatie gemaakt van de kosten verbonden aan de vele aanbevelingen die in de afgelopen periode zijn uitgebracht op het brede terrein van de rechtshandhaving. Ook het onderhavige rapport maakt daar onderdeel van uit. De integrale doorrekening zal deel uit gaan maken van het besluitvormingsproces in het kader van de begrotingsvoorbereiding.

110

Wat betekenen de voorstellen van de Enquêtecommissie, indien overgenomen door Kamer en regering, voor de implementatie van de voorstellen van de commissie-Moons? (blz. 412).

De voorstellen van de Commissie hebben gevolgen voor één wetsvoorstel dat door de commissie-Moons is voorbereid, nl. de herziening van het gerechtelijk vooronderzoek (23 251), dat sinds november 1992 bij de Kamer in behandeling is. Het kabinet hecht aan een spoedige afhandeling van dit wetsvoorstel dat voor de praktijk van groot belang is. Zij zal op korte termijn een nota van wijziging aan de Raad van State voorleggen, waarin de voorstellen van de Commissie, voor zover die door het kabinet worden overgenomen, zijn verwerkt. Eén van de voorstellen die in ieder geval zal worden overgenomen is het voorstel de telefoontap ook mogelijk te maken in wat genoemd werd de pro-actieve fase.

111

De Enquêtecommissie concludeert dat er sprake is van een normerings-crisis, een organisatiecrisis en een gezagscrisis. Als de regering deze drie knelpunten in oorzakelijk verband zou moeten brengen, in welke verhouding zouden zij dan tot elkaar staan? (blz. 413).

De Commissie concludeert dat sprake is van een crisis in de opsporing. Deze crisis in de opsporing kent naar het oordeel van de Commissie drie elementen: ontbrekende normen, een niet goed functionerende organisatie en problemen in de gezagsverhoudingen. Op deze drie deelterreinen acht de Commissie aanvullende actie noodzakelijk. Het kabinet is van oordeel dat de aanbevelingen, welke terzake door de Commissie worden gedaan, in hun onderlinge samenhang dienen te worden beoordeeld. In het algemeen deel wordt dan ook gepoogd te komen tot een integrale benadering van de door de Commissie gesignaleerde knelpunten. Wel tekent het kabinet hierbij aan dat een zorgvuldige normering van opsporingsmethoden en regeling van de controle daarop cruciaal is voor het herstellen van de door de Commissie gesignaleerde tekortkomingen op het terrein van de organisatie en het gezag.

112

Kan de regering zich vinden in de conclusie dat bedoelde crisis in hoofdzaak is veroorzaakt door de gescheiden verantwoordelijkheden van de ministers van Justitie (Openbaar Ministerie) en Binnenlandse Zaken (Politie) en de daaruit voortvloeiende organisatorische en communicatieve conflictsituaties? (blz. 413).

Zie het antwoord op vraag 103.

113

Is de regering van plan om als gevolg van de conclusies van het Enquêtecommissie ten aanzien van de financieel-economische criminaliteit, de criminaliteit onder allochtonen, en de bestrijding van de criminele subtop beleidsinitiatieven te nemen? (blz. 415).

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 3: Probleemstelling en strategie (blz. 3–5)

114

Hoeveel en welke «smokkelwaar» gaat naar welke buitenlandse bestemmingen? (blz. 416).

Hierover zijn het kabinet geen cijfers bekend. Vast staat wel dat met name synthetische drugs, die hier te lande worden vervaardigd, naar vooral Groot-Brittannië en de Scandinavische landen worden gesmokkeld. Ook is bekend dat in geringe mate nederweed en incidenteel ook wapens, heroïne en cocaïne via Nederland naar het buitenland worden gesmokkeld.

115

Deelt de regering de conclusies van de Enquêtecommissie met betrekking tot het criminele gehalte van bepaalde (sub)groepen allochtonen? Welke beleidsconclusies trekt de regering hieruit? Is de regering voornemens zich te wenden tot de leiders van de verschillende minderhedengroepen? Deelt de regering de zorg dat de georganiseerde criminaliteit bij etnische groepen en buitenlandse groepen in Nederland sterk vertegenwoordigd is? Geeft het rapport van de Enquêtecommissie voldoende bouwstenen om specifieke maatregelen in het kader van het minderhedenbeleid te nemen of acht de regering nog nader onderzoek gewenst? (blz. 417).

De betrokkenheid van bepaalde groepen allochtonen bij georganiseerde criminaliteit wordt reeds lange tijd onderkend. Voorzover deze betrokkenheid wordt bevorderd door de economische en sociale marginalisering van minderheidsgroepen wordt de onderliggende problematiek aangepakt in het kader van het grote stedenbeleid. Met de vertegenwoordigende organisaties van minderheden zal worden overlegd hoe de weerbaarheid van genoemde groepen tegen georganiseerde criminaliteit kan worden vergroot.

Verwezen wordt voorts naar het antwoord op vraag 232.

116

Een deel van de Enquêtecommissie meent dat verantwoorde liberalisering van het drugbeleid een groot positief effect zal hebben op de aard, ernst en omvang van de georganiseerde criminaliteit. Maar tegelijkertijd constateert de Enquêtecommissie dat het relatief ongemoeid laten van de handel in softdrugs georganiseerde criminaliteit de kans heeft gegeven om zich te wortelen. Hebben de conclusies van de Enquêtecommissie ten aanzien van het gedeeltelijk legaliseren invloed op het drugbeleid van de regering? (blz. 417).

In de door het kabinet aan de Tweede Kamer aangeboden nota over het Nederlandse drugbeleid (TK 1994–95, 24 077, nr. 2) is aandacht besteed aan de vraag naar effecten van mogelijke vormen van legalisering (pp. 13 en 14)

Het kabinet heeft daarbij niet alleen gelet op mogelijke effecten met betrekking tot georganiseerde criminaliteit, maar ook op mogelijke invloeden op het gebied van volksgezondheid. Daarnaast is aandacht besteed aan de mogelijke gevolgen in internationaal verband van legalisering in Nederland, zolang andere landen daartoe niet overgaan.

Op grond van de in de drugnota daaromtrent ontwikkelde overwegingen wordt legalisering van verdovende middelen door het kabinet afgewezen.

De bevindingen van de Commissie brengen in dat standpunt geen verandering.

117

Welke maatregelen stellen de ministers van Economische Zaken en van Financiën zich ten doel om aan de hier gesignaleerde problematiek het hoofd te bieden (Een en ander uiteraard in overleg met de collega van Justitie)? (blz. 418).

De Commissie stelt terecht vast dat de georganiseerde criminaliteit schadelijk kan zijn voor het economisch leven. Dit betekent echter nog niet dat op de ministers van Economische Zaken en van Financiën een eigen, initiërende taak rust bij de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit. Wel zullen zij door het verlenen van steun – bijvoorbeeld in de vorm van het ter beschikking stellen van deskundigheid – een bijdrage kunnen leveren aan de activiteiten terzake van de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken.

In dit verband kan gewezen worden op het onder de eerste verantwoordelijkheid van laatstgenoemde minister opgezette interdepartementale project «Gewapend besturen» dat ten doel heeft het lokale openbaar bestuur handvatten te verschaffen om bij de uitvoering van hun bestuurlijke taken de georganiseerde criminaliteit het hoofd te bieden. Het ligt in de rede te verwachten dat van de resultaten daarvan ook gebruik kan worden gemaakt voor het opereren van de centrale overheid op terreinen waar deze de kans loopt met de georganiseerde criminaliteit in aanraking te komen.

Voorts kan worden verwezen naar maatregelen die worden getroffen met betrekking tot de integriteit van de financiële markten (zie de nota inzake de handhaving integriteit effectenwezen die op 16 februari 1996 naar de Tweede Kamer is gezonden).

Volledigheidshalve zij er tenslotte op gewezen dat de Wet Melding Ongebruikelijke Transactie dient te voorkomen dat criminelen hun gelden via het reguliere financiële systeem kunnen witwassen en op die manier in het reguliere economische leven kunnen brengen.

118

Wat vindt de regering van de opmerking van de Enquêtecommissie dat «van mediamanipulatie de Enquêtecommissie niet is gebleken»? (blz. 418).

Uit het rapport (blz. 69/70 en 418) blijkt dat de Commissie «media-manipulatie» opvat als directe afhankelijkheidsrelaties tussen journalisten en de criminele wereld. Het kabinet heeft geen aanwijzingen dat van mediamanipulatie in die zin sprake is.

De Commissie stelt echter vast dat er wel sprake is van wederzijdse beïnvloeding van journalisten en criminelen, dat personen binnen het criminele milieu mogelijkheden zoeken om hun pers-contacten te hunnen voordele te gebruiken en dat het criminele milieu informatie tracht te

verspreiden om het werk van politie en justitie te bemoeilijken. Ook dat zou naar de mening van het kabinet als een vorm van mediamanipulatie beschouwd kunnen worden en is in elk geval zorgelijk.

Dat is een door de overheid en de journalistiek te delen zorg. De risico's die aan contacten tussen de media en het criminele milieu zijn verbonden, zijn aan de orde geweest in de contacten tussen de voorzitter van het College van procureurs-generaal, de Nederlandse Vereniging van Journalisten en een hoofdredacteur van een dagblad naar aanleiding van enkele verhoren voor de Commissie.

119

Vraagt de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit om een meer centrale aanpak en afstemming, waarbij duidelijk is wat van elk betrokken team wordt verwacht? Is het de bedoeling te komen met een plan van aanpak bestrijding georganiseerde criminaliteit? (blz. 419).

De differentiatie van de georganiseerde criminaliteit naar aard, professionaliteit en verschijningsvorm noopt tot een afgestemde organisatie van de aanpak. Aanvullend aan de inspanningen van de regiokorpsen kan de bovenregionaal en (inter)nationaal opererende georganiseerde criminaliteit door middel van de kernteams en het landelijk researchteam meer effectief worden bestreden. Het onderzoek onder leiding van prof. Fijnaut heeft een verdieping van het bestaande inzicht opgeleverd. Aan de hand van deze inzichten en met medewerking van prof. C. Fijnaut bereidt het coördinerend beleidsoverleg, een adviesorgaan van het College van procureurs-generaal, een nieuw systeem voor van informatieverzameling en prioriteitstelling van onderzoeken. Hierdoor zal een beter kwalitatief zicht ontstaan op de verschillende vormen van georganiseerde misdaad. De voorgenomen werkwijze zal moeten leiden tot landelijke coördinatie van de onderzoeken door het College van procureurs-generaal zodat die groeperingen met prioriteit kunnen worden aangepakt welke op landelijk niveau het meest bedreigend zijn.

Zodra het kabinet zijn definitieve standpunt heeft bepaald, zal de verdere uitwerking en uitvoering van de maatregelen ter hand worden genomen. Daarbij is het kabinet van oordeel dat de aanbevelingen ook in hun onderlinge samenhang dienen te worden beoordeeld opdat een integrale aanpak kan volgen. In het licht van deze voorgenomen werkwijze ziet het kabinet op voorhand onvoldoende reden om, naast en in aanvulling op het kabinetsstandpunt, te voorzien in een afzonderlijk Plan van Aanpak bestrijding georganiseerde criminaliteit.

120

Onderschrijft de regering de analyse van de Enquêtecommissie dat de financieel-economische researchfunctie sterk verbeterd moet worden? Zo ja, hoe gaat de regering dat vormgeven? (blz. 419).

Zie het antwoord bij vraag 13.

121

Sprak mw. Schmitz namens de regering toen zij zei: «Heel nadrukkelijk wil ik dat er ruimte blijft om zo (onderdelen van de Delta-methode; vooral het doorlaten van drugs) te werken»? (VN, 22 februari 1996, blz. 11; blz. 420).

Zie het antwoord bij vraag 6.

122

Hoe kijkt de regering aan tegen het oordeel van de Enquêtecommissie met betrekking tot het zogenaamde XTC-traject naar Engeland waarover

de Kamer volgens de Enquêtecommissie «onvoldoende en onjuist is geïnformeerd»? (blz. 421).

Zie het antwoord bij vraag 16.

123

Ongeveer 70% van de doorgelaten softdrugs en cocaïne (zowel door- als aflevering) komt «voor rekening» van CID-Kennemerland. Kan de regering globaal aangeven voor wiens rekening de overgebleven 30% komt? Hoeveel van dit percentage is doorgelaten door niet-randstedelijke actoren? (blz. 424).

In het kader van het onderzoek van de rijksrecherche naar het functioneren van de CID Kennemerland wordt ook onderzoek verricht naar de in- en doorgevoerde hoeveelheden soft drugs en cocaïne. Zodra het onderzoek van de rijksrecherche is afgerond, het eindrapport zal op 29 maart a.s. worden aangeboden aan de opdrachtgevers, zal het kabinet op deze vraag nader kunnen ingaan.

124

Kan de regering ingaan op de opmerking van de Enquêtecommissie dat «de Amsterdamse driehoek niet in staat was met initiatieven tot verbetering van de situatie te komen»? (blz. 425).

Naar het oordeel van het kabinet is de Commissie er in geslaagd de Amsterdamse situatie, in zijn historische context, adequaat weer te geven. Het kabinet heeft daaraan niets toe te voegen.

125

Heeft de regering de Enquêtecommissie ervan weerhouden uit het geheime deel van het rapport van de commissie-Wierenga te putten dan wel te citeren? (blz. 426).

De commissie Wierenga heeft enige processen-verbaal of gedeelten daaruit als zeer geheim gerubriceerd en deze bij afzonderlijke brief aan de beide politieministers aangeboden met het advies deze stukken, indien de ministers dit nodig of wenselijk zouden oordelen, uitsluitend over te leggen aan dan wel te bespreken met de vaste commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (Rapport van de bijzondere onderzoekscommissie IRT Deel I pag. 12).

De Enquêtecommissie heeft evenwel van meet af aan – onder beslag van vertrouwelijkheid – kennis kunnen nemen van het geheime deel van de rapportage van de commissie-Wierenga. De Commissie heeft van deze gelegenheid ook meermalen gebruik gemaakt.

Over de afgifte van het geheime deel aan de Commissie is na uitvoerig overleg tussen kabinet en Commissie het volgende overeen gekomen:

1. De (elf) verklaringen uit het geheime gedeelte van de rapportage van de commissie-Wierenga, waarvan de betrokken getuigen ons hebben medegedeeld de handhaving van die geheimhouding zeer op prijs te stellen, worden ter inzage gegeven aan de Commissie. Ten aanzien van deze verklaringen zal, evenals dat met de verklaringen van de zestien getuigen die geen bezwaar tegen overlegging aan de Commissie hadden, de zogenaamde viltstift-methode worden toegepast.

2. De Commissie zal niet citeren uit de betrokken verklaringen of delen daarvan openbaar maken dan in overleg met de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken.

Voor de overwegingen die aan deze afspraak ten grondslag hebben gelegen verwijst het kabinet naar de brief van de ministers van Justitie en

van Binnenlandse Zaken aan de voorzitter van de Commissie d.d. 13 november 1995, kenmerk U3481. Deze brief is als bijlage bijgevoegd.¹

126

Is de regering bereid in het vervolg de commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten niet langer te gebruiken als kanaal voor het verstrekken van inlichtingen welke aan de Kamer behoren te worden verstrekt? (blz. 426).

Zie het antwoord bij vraag 36.

127

Kan de minister van Buitenlandse Zaken een toelichting geven op het punt van buitenlandse politie-infiltranten? Heeft de minister zich in dit onderwerp verdiept en contact opgenomen met de ambassades in de desbetreffende landen en, zo nodig, met de vertegenwoordigingen van die landen in Nederland? (blz. 431).

De minister van Buitenlandse Zaken onderzoekt zelf niet of buitenlandse politie-infiltranten zonder toestemming van de Nederlandse justitie activiteiten ontplooiën in Nederland.

Wel ontvangt het ministerie incidenteel informatie van personen die aanvoeren dat zij het slachtoffer zouden zijn geweest van ongeoorloofde infiltratie-acties door buitenlandse opsporingsambtenaren op Nederlands grondgebied. Deze informatie wordt doorgegeven aan het ministerie van Justitie. Uit onderzoek door of vanwege het ministerie van Justitie blijkt echter dat dergelijke beweringen kunnen worden weerlegd hetzij omdat geen sprake is van infiltratie, hetzij omdat de infiltratie heeft plaatsgevonden met toestemming van het bevoegde openbaar ministerie.

Uit het bovenstaande moge blijken dat het optreden van buitenlandse infiltranten op Nederlands grondgebied onder toezicht van het openbaar ministerie kan plaatsvinden. Het ministerie van Buitenlandse Zaken is hierbij niet betrokken omdat deze acties plaatsvinden op basis van een formeel rechtshulpverzoek dat afhankelijk van het toepasselijke verdrag wordt verzonden tussen de Ministeries van Justitie van beide landen en in geval van de Schengen Lidstaten direct tussen de justitiële autoriteiten uit beide staten. Dergelijke verzoeken worden meestal toegestaan onder strikte voorwaarden, met instemming en onder toezicht van het openbaar ministerie.

Terzijde merkt het kabinet nog op dat het ministerie van Buitenlandse Zaken in samenwerking met het ministerie van Justitie richtlijnen heeft opgesteld t.b.v. werkzaamheden van de bij de buitenlandse vertegenwoordigingen in ons land gestationeerde liaison-officieren. In de richtlijnen wordt expliciet bepaald dat buitenlandse liaison-officieren voor elk van hun bilaterale opsporingsactiviteiten contact dienen te onderhouden met de Nederlandse autoriteiten. Deze richtlijnen zijn in maart 1994 per nota aan de buitenlandse ambassades gezonden waar liaisons zijn gestationeerd.

128

Is het wel juist de verantwoordelijkheid voor de verstrekking van informatie door derden zoals banken, luchtvaartmaatschappijen en telefoonbedrijven te leggen bij de houder van de registratie? Kan de officier van justitie niet beter beoordelen in hoeverre informatie uit zo'n register nuttig is voor een opsporingsonderzoek? (blz. 432).

Houders van een persoonsregistratie kunnen op basis van artikel 11, tweede lid, Wet persoonsregistraties in bepaalde gevallen gegevens verstrekken, ook wanneer dit niet voortvloeit uit het doel van de registratie. Op grond van een gewichtige of dringende reden kunnen

¹ Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

desgevraagd aan politie en justitie in het kader van een opsporingsonderzoek gegevens worden verstrekt. Inderdaad kan de vraag worden gesteld of houders van een persoonsregistratie altijd in staat zijn te beoordelen of van een gewichtige of dringende reden sprake is. Mede om deze reden is er in de praktijk ook een behoefte om tussen politie en justitie enerzijds en houders van persoonsregistraties anderzijds, afspraken vast te leggen over het vragen van gegevens in het kader van de opsporing. Op blz. 466 ER noemt de Commissie het onvoldoende dat op dit terrein nadere regels in standaardafspraken worden vastgelegd. Zij bepleit een duidelijke normering in de wet.

Dit onderschrijft het kabinet. Hoe dit vorm moet krijgen en op welke wijze dit zich moet verhouden tot de bestaande strafvorderlijke bevoegdheden, zal bij het opstellen van een wetsvoorstel aan de orde moeten komen. Hierbij zal nadrukkelijk aandacht besteed worden aan de vraag waar de verantwoordelijkheid dient te liggen voor de gegevensverstrekking en op wie de aansprakelijkheid dient te rusten indien verstrekking van gegevens tot schadeclaims zou leiden, omdat betwist zou kunnen worden of de gegevensverstrekking wel rechtmatig is geweest. Belangrijk hierbij zullen zijn de materiële criteria op grond waarvan de gegevensverstrekking kan plaatsvinden. Hiertoe behoren de doeleinden waartoe politie en justitie over gegevens willen beschikken. Om te waken tegen een te veelvuldig gebruik van gegevensverstrekking langs deze weg dient het openbaar ministerie over de aantallen malen dat gegevensverstrekking plaatsvindt, inzicht te verschaffen in haar jaarverslag.

129

Is te verwachten dat buitenlandse opsporingsdiensten zullen instemmen met toetsing van de rechtmatigheid van de uit het buitenland verkregen informatie? (blz. 433).

Politie en openbaar ministerie zullen wegen of uit buitenland verkregen informatie relevant is om verder te gebruiken. Gelet op het in internationale samenwerking heersende vertrouwensbeginsel wordt niet stelselmatig getoetst of de informatie rechtmatig is verkregen. Indien omstandigheden daartoe aanleiding geven kan het openbaar ministerie door middel van een rechtshulp verzoek nadere toetsing zien te verkrijgen. Er is geen reden om aan te nemen dat buitenlandse opsporingsdiensten daar niet mee zullen instemmen. Mocht die weigering zich voordoen, dan kan zulks gevolgen hebben voor het gebruik van de verkregen informatie.

130

Deelt de regering de vijf hoofdconclusies over de organisatie, sturing en controle van de opsporing in paragraaf 10.6 van het Eindrapport? (blz. 433).

Voor de beantwoording van deze vraag wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 6.1: Organisatie en sturing, inleiding (blz. 13).

131

Is de regering bereid op korte termijn een voorstel te doen dat voorziet in de oplossing van de dualistische situatie die voortvloeit uit de gescheiden beheersverantwoordelijkheid tussen de ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken? (blz. 433).

Zie het antwoord bij vraag 103.

132

Op welke wijze wil de regering de taakafbakeningen van de opsporingsdiensten verbeteren en de onderlinge competitie omzetten in meer synergie? Deelt de regering de opvatting van de Enquêtecommissie dat gestreefd moet worden naar «integratie van de verschillende specialismen in één recherche»? Aan welke organisatorische oplossing wordt hierbij gedacht?

Acht zij het niet zinvoller te streven naar een goede projectaanpak in opsporingsonderzoeken inzake zware criminaliteit? Een projectorganisatie met heldere verantwoordelijkheidsverdeling, taak en doelstelling en dergelijke? (blz. 434).

Zie het antwoord bij vraag 72.

133

Deelt de regering de stelling dat «alle relevante informatie toetsbaar moet zijn.»? In hoeverre kan hier strijdigheid ontstaan met de privacy-regelgeving? (blz. 434).

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 4.2: De definitie van opsporing (blz. 5), punt 4.4: Bevoegde autoriteit voor toepassing van opsporingsmethoden (blz. 6), punt 4.5L: Verantwoording ter terechtzitting (blz. 6/7) en punt 6.3: De criminele inlichtingendiensten (blz. 17).

134

Deelt de regering de stelling in het Eindrapport dat er binnen het OM veel moet veranderen, wil deze het gezag over de opsporing waar kunnen maken? (blz. 435).

De alinea waarin de passage staat waarnaar in de vraag wordt verwezen, is een cruciale in het rapport. Enerzijds wordt gesteld dat het openbaar ministerie het gezag over de opsporing moet blijven behouden. Anderzijds dat, mede hiertoe, binnen het openbaar ministerie veel moet veranderen.

Het kabinet onderschrijft deze alinea volledig. Gelukkig is het niet zo dat de noodzaak tot reorganisatie van het openbaar ministerie pas met het verschijnen van het rapport van de Commissie wordt ingezien. De reorganisatie van het openbaar ministerie wordt reeds aangekondigd in het regeerakkoord; het Plan van Aanpak ter uitvoering hiervan is begin 1995 verschenen. Het rapport van de Commissie is een nadere en dwingende onderbouwing van het belang van deze reorganisatie.

135

Acht de regering het noodzakelijk de CID een wettelijke basis te verschaffen? Of acht zij het beter krachtens de wet de taken en bevoegdheden van de CID te normeren? (blz. 435).

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 6.3: De criminele inlichtingendiensten (blz. 17).

136

Op welke wijze kan een uniforme vastlegging van CID-informatie worden gerealiseerd? Acht de regering een opschoning van de 70 000 CID-subjecten nodig? Zo ja, op welke wijze zal dit gebeuren? Acht de regering een aantal van 70 000 mensen in de CID-registers, dat wil zeggen één op de 200 inwoners van Nederland, niet verbijsterend? (blz. 435).

Bij het in het rapport van de Commissie genoemde aantal van 70 000 CID-subjecten was nog geen rekening gehouden met ca. 9000 dubbel-

tellingen. Ultimo december 1995 was het werkelijke aantal CID-subjecten dat in de CID-subjectenindex bij de CRI stond geregistreerd iets minder dan 61 000 personen, waaronder enige duizenden niet-Nederlanders die geen woonplaats in Nederland hebben. Dit is nog steeds een fors aantal.

Op grond van de wettelijke «schoningsbepaling» dienen gegevens over CID-subjecten na verloop van 5 jaar na laatste opname uit de CID-registers te worden verwijderd en terstond te worden vernietigd. De wet eist dat de CID-registers hiertoe minstens eenmaal per jaar worden gecontroleerd. Sinds de ingebruikneming van de CID-subjectenindex (CIDSi) bij de divisie CRI van het KLPD is bedoelde schoning aanmerkelijk versneld en worden de bestanden nu wekelijks op bedoelde verjaringstermijn gecontroleerd en geschoond.

De snelle groei van het aantal CID-subjecten in de laatste tijd en de grote verschillen tussen de regio's doen vragen rijzen over de juiste hantering van het begrip CID-subject. In een wet in formele zin, de Wet politieregisters, dient de definitie van het begrip CID-subject te worden neergelegd. De wijze waarop dit begrip wordt uitgelegd en de benoeming van personen tot CID-subjecten, vallen onder de verantwoordelijkheid van het openbaar ministerie. Het openbaar ministerie zal verantwoording moeten afleggen van de wijze waarop zij hieraan gestalte heeft gegeven en inzicht moeten verschaffen in het aantal CID-subjecten en de eventuele verschillen per regio. Dit zal er naar verwachting, mede tegen de achtergrond van de meergenoemde wettelijke eis tot schoning van de bestanden, toe leiden dat het aantal CID-subjecten de komende jaren snel kan dalen.

137

Hoe ziet de regering de opmerking van de Enquêtecommissie over het uitoefenen van oneigenlijke taken door de BVD in het verleden? (blz. 441).

De opmerking van de Commissie is naar het kabinet veronderstelt, gebaseerd op de opmerking van een directeur van de BVD, die tijdens zijn verhoor door de commissie desgevraagd heeft verklaard dat de BVD wel eens technische acties voor politie en justitie heeft verricht, laatstelijk in 1992 (ER, bijlage III blz. 680). Een en ander gebeurde in het kader van technische bijstand onder verantwoordelijkheid van justitie. Vgl conclusie zes van de commissie op blz. 235 Bijlage VI. Om eventuele onduidelijkheid over de juridische toelaatbaarheid van het verlenen van technische bijstand definitief weg te nemen, wordt bij de komende herziening van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten een expliciete wettelijke basis geschapen om in een voorkomend geval technische bijstand te verlenen.

138

Kan de regering ingaan op de opmerking van de Enquêtecommissie dat de staande en zittende magistratuur te kort zijn gekomen in vergelijking met de politieke roep om «meer blauw op straat»? Welke budgettaire conclusies trekt de regering in dit kader? (blz. 441).

Zie het antwoord bij vraag 89.

139

De Enquêtecommissie constateert dat er eigenlijk meer officieren van justitie nodig zijn in verhouding tot het aantal agenten. Is de regering het eens met deze conclusie? (blz. 441).

Zie het antwoord bij vraag 89.

Onderschrijft de regering het oordeel van de Enquêtecommissie dat de Vergadering van procureurs-generaal na de IRT-affaire haar verantwoordelijkheid niet adequaat heeft uitgeoefend? Welke initiatieven heeft de vertegenwoordiger van de minister in deze vergadering ter zake genomen? (blz. 443).

Het optreden van de vergadering van procureurs-generaal kan niet worden losgezien van de organisatie van het openbaar ministerie als zodanig. Verwezen zij hiervoor naar de analyse die de commissie openbaar ministerie onder voorzitterschap van J. P. H. Donner medio juni 1994 in haar rapport gaf. Daarin werd over het openbaar ministerie gesteld dat het geen eenduidige organisatie, maar een verzameling de facto zelfstandige parketten met daarbinnen de facto zelfstandige professionals was. Over de PG-vergadering werd opgemerkt dat de PG-leden ervan een dubbele loyaliteit kenden: enerzijds waren zij onderdeel van een landelijk college, anderzijds waren zij ressorts-vertegenwoordiger. De commissie constateerde dat de PG-vergadering, daarbij verwijzend naar de gewijzigde personele samenstelling ervan, de wil en ambitie had om te komen tot een openbaar ministerie als doelmatig functionerende landelijke organisatie. Tegelijkertijd constateerde de commissie evenwel, ook op basis van geluiden binnen de PG-vergadering zelf, dat zolang de vergadering bleef bestaan uit territoriaal verantwoordelijke procureurs-generaal, de realisatie van de vermelde wil en ambitie moeizaam zou zijn.

Zoals bekend wordt in het kader van het Plan van Aanpak, mede als gevolg van het rapport van de commissie-Donner, gewerkt aan een andere topstructuur, die het College van procureurs-generaal positioneert als centrale landelijke leiding en dus een einde maakt aan de bezwaren die het voormalige hybride karakter meebrengt. In dat licht is het verheugend dat de Commissie opmerkt dat de situatie is verbeterd na de omvorming van de Vergadering van procureurs-generaal in een College van procureurs-generaal.

Het is overigens niet zo dat de oude PG-vergadering geen aandacht schonk aan de IRT-affaire en de gevolgen hiervan. Kort na de opheffing van het IRT Noord-Holland/Utrecht werden de gevolgen ervan besproken. Dat was op 22 december 1993. De vertegenwoordigers van de ministers hebben hiertoe het initiatief genomen. Naar aanleiding van de gebeurtenissen werden door de vergadering de werkzaamheden van de commissie-De Wit aangescherpt. In de loop van 1994 besteedde de vergadering vervolgens regelmatig aandacht aan de voortgang van de werkzaamheden. Deze leidde zoals bekend uiteindelijk tot de instelling van de CTC op 1 januari 1995. Met de instelling van de CTC werd, binnen het beperkte wettelijke kader, op centraal niveau de toetsing ter hand genomen m.b.t. de inzet van bijzondere opsporingsmethoden.

Welke waren de overwegingen van de regering om de huidige minister van Justitie de leiding over het veranderingsproces en de reorganisatie van het ministerie van Justitie te geven? (blz. 445).

Zie het antwoord op vraag 5.

Kan de minister blijven volhouden niet op de hoogte te zijn geweest van hetgeen hoofdofficier van justitie Blok verklaarde aan de minister nader te hebben toegelicht? (blz. 446).

Zie het antwoord op vraag 58.

143

Hoe beoordeelt de regering de constatering van de Enquêtecommissie, dat mevrouw Sorgdrager «niet geweten» heeft van het doorlaten van cocaïne in het ressort Haaglanden? Komt het «niet weten» van de minister naar de opvatting van de regering, in casu neer op het spreken van de waarheid? (blz. 446).

Zie het antwoord op vraag 58.

144

Is het, volgens de regering, niet logisch dat de minister van Justitie ook verantwoordelijk is voor de opsporingsambtenaren? Zo ja, vraagt dat dan ook niet om principiële organisatorische wijzigingen tussen de beide betrokken ministeries?

In hoeverre draagt de minister van Binnenlandse Zaken medeverantwoordelijkheid voor de toepassing van opsporingsmethoden? Geldt die gedeelde verantwoordelijkheid ook binnen de regionale driehoek? Is dat wel gewenst, gelet op de verschillende verantwoordelijkheden en interesses van de hoofdofficier van justitie en de burgemeester/korpsbeheerder? (blz. 446).

Zie het antwoord op de vragen 98 en 103. Tevens wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 5.2: Minister van Binnenlandse Zaken (blz. 12).

145

Deelt de regering de kwalificatie van de Enquêtecommissie dat de minister van Binnenlandse Zaken «onvoldoende» gebruik heeft gemaakt van zijn («voldoende») mogelijkheden met betrekking tot het mede bepalen van de kaders waarbinnen de politie opsporingsmethoden toepassen? Kan zij dit toelichten mede aan de hand van feiten? (blz. 446).

De Commissie stelt enerzijds dat de minister van Binnenlandse Zaken «onvoldoende» gebruik heeft gemaakt van zijn («voldoende») mogelijkheden [...] en stelt tegelijkertijd vast dat de medeverantwoordelijkheid van de minister van Binnenlandse Zaken op dit terrein (= de aanpak van de georganiseerde criminaliteit) langzamerhand in toenemende mate in beeld is gekomen en dat op beslissende momenten de minister van Binnenlandse Zaken nadrukkelijk aanwezig was (pag. 402).

De kwalificatie van de Commissie lijkt naar het oordeel van het kabinet te zijn ingegeven door beoordeling van het verleden naar de inzichten van het heden.

In de periode september 1992 – zomer 1995 heeft zich een herpositionering voorgedaan van openbaar ministerie, bestuur en politie.

De rol van de minister van Binnenlandse Zaken (en in het verlengde daarvan van de korpsbeheerders) transformeerde van een afstandelijke naar een meer inhoudelijke rol bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit, waarbij sprake is van mede-verantwoordelijkheid vanuit het beheer, voor de toepassing van opsporingsmethoden. Aan deze rol wordt door de minister van Binnenlandse Zaken op voortvarende wijze invulling gegeven.

Verwezen wordt voorts naar het antwoord op vraag 225.

146

Wat is de reactie van de regering op de opmerking van de Enquêtecommissie dat in de nabije toekomst de vraag onder ogen moet worden gezien of bij de ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken integratie van de verschillende verantwoordelijkheden en bevoegdheden in één hand wenselijk zijn? (blz. 447).

Zie het antwoord op vraag 103.

147

Is het, gezien het falend toezicht van de procureurs-generaal, niet veel verstandiger om eerst de reorganisatie van het OM af te wachten alvorens met gedetailleerde wetgeving te komen? De Enquêtecommissie wijst op het belang van regels ten aanzien van de toelaatbaarheid en toepasbaarheid van opsporingsmethoden. Hoe verhoudt het gebrek hieraan zich tot het gebrek aan duidelijke gezagsverhoudingen en procedures binnen het OM? (blz. 447).

Met de reorganisatie van het openbaar ministerie wordt onder meer beoogd het openbaar ministerie als organisatie wezenlijk te versterken. Met – mogelijke – wetgeving inzake bijzondere opsporingsmethoden wordt beoogd deze thans grotendeels niet geregelde materie wettelijk te regelen. Onverminderd het feit dat een van de resultaten van de reorganisatie van het openbaar ministerie zal zijn dat het toezicht van het openbaar ministerie op de opsporing wordt versterkt, is naar het oordeel van het kabinet geen sprake van een zodanig verband tussen beide bedoelde onderwerpen, dat het een op het ander zou moeten wachten.

148

Welke beleidsconclusies trekt de regering uit de achtereenvolgende aanbevelingen van de Enquêtecommissie op de bladzijden 447 tot en met 475 van het eindrapport? (blz. 447/475).

Zie het antwoord bij vraag 108.

149

Hoe verhoudt de eerste aanbeveling van de Enquêtecommissie (10.7.1) zich tot artikel 5 RO? (blz. 447).

Zie het antwoord bij vraag 86.

150

Onderschrijft de regering het belang van aansluiting van Nederlandse wetgeving inzake opsporingsmethoden bij de in het buitenland gebruikte? Voldoen de aanbevelingen van de Enquêtecommissie naar de mening van de regering aan dit criterium? (blz. 448).

Dit antwoord heeft ook betrekking op de vragen 154 en 155.

Het kabinet onderschrijft het belang van een goede aansluiting van de wetgeving inzake de bijzondere opsporingsmethoden bij de wijze waarop deze methoden in het buitenland zijn geregeld. De aanbevelingen van de Commissie zijn in dit opzicht naar het oordeel van het kabinet soms te gedetailleerd. Zo zal de praktijk moeilijk uit de voeten kunnen met de verschillende fases die de Commissie in de opsporing onderscheidt. Hetzelfde geldt voor de vier vormen van observatie die de Commissie onderscheidt. Niet alleen de mate van gedetailleerdheid, ook de grote betrokkenheid van de rechter-commissaris bij de opsporing spoort niet met de wijze waarop deze opsporingsmethoden in de meeste van de ons omringende landen zijn vormgegeven. Bij de vormgeving van de wetsvoorstellen van de bijzondere opsporingsmethoden zal hiermee terdege rekening worden gehouden. Juist omdat het kabinet hieraan hecht, is in opdracht van de minister van Justitie door Professor Tak een uitvoerig rechtsvergelijkend onderzoek verricht naar de wijze waarop bijzondere opsporingsmethoden zijn genormeerd.

Verder verwijst het kabinet naar het algemeen deel, met name punt 4.1: Wanneer is een wettelijke regeling noodzakelijk of gewenst? (blz. 5), punt 4.3: Fasen van opsporing (blz. 5/6) en punt 4.6: Observatie (blz 7/8).

151

Is de vrees gerechtvaardigd dat bij een strengere normering van opsporingsmethoden, zoals voorgesteld door de Enquêtecommissie, de doorvoer van drugs naar het buitenland minder zal worden belemmerd? (blz. 448).

Uiteraard kan het nooit de bedoeling zijn dat doorvoer van verdovende middelen wordt vergemakkelijkt als gevolg van strakkere normering van de opsporingsmethodes. Integendeel, beoogd wordt politie en justitie de beschikking te geven over de opsporingsbevoegdheden die zij daadwerkelijk nodig hebben bij o.a. de bestrijding van de drugshandel. Het is overigens natuurlijk niet zo dat controle van het internationale handelsverkeer uitsluitend plaatsvindt in het kader van strafrechtelijke onderzoeken en dus bemoeilijkt zou worden bij strakkere normering van die onderzoeken. Dit neemt echter niet weg dat onder omstandigheden internationale samenwerkingsoperaties bemoeilijkt zouden kunnen worden als gevolg van te strakke normering in ons land. Bij de verdere normering van opsporingsmethodes zal de bruikbaarheid ervan voor internationale samenwerking in het oog worden gehouden.

152

Acht de regering het mogelijk een wettelijke regeling van opsporingsmethoden tot stand te brengen, welke over enige jaren nog actueel is, zowel wat betreft de ontwikkelingen in de criminaliteit als wat betreft technische ontwikkelingen? Verdient het in dit licht geen aanbeveling te denken aan een vorm van kaderwetgeving, waarin de normen en procedures helder zijn geregeld, maar de invulling op eenvoudige manier kan worden aangepast aan snelle ontwikkelingen? (blz. 448).

Inderdaad dient gestreefd te worden naar wetgeving die niet te snel veroudert, naarmate de criminaliteit of de techniek zich verder ontwikkelen. Bevoegdheden dienen naar hun aard en doel beschreven te worden en niet naar de (technische) wijzen waarop zij worden gebruikt. In lagere regelgeving, die eenvoudiger gewijzigd kan worden dan de wet in formele zin, kunnen zo nodig specifieke technieken worden genoemd. Wel dient de regeling van een opsporingsbevoegdheid die een inbreuk kan maken op het recht op privacy voldoende «forseeable» en «accessible» te zijn, zo blijkt uit de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens.

Dit houdt onder andere in dat de aard en omvang van de bevoegdheden voldoende nauwkeurig wordt aangegeven en dat voldoende duidelijk is voor welke categorieën personen en delicten de regeling geldt. Bij het opstellen van de wetsvoorstellen zal steeds in het oog moeten worden gehouden dat de regelgeving enerzijds zo globaal moet zijn, om veroudering te voorkomen en de opsporing in de praktijk niet onnodig te belemmeren, terwijl zij anderzijds voldoende waarborgen schept.

153

Is de politie niet beter in staat het gezag van het openbaar ministerie te aanvaarden indien in het kader van de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit de kernteams net als het openbaar ministerie onder de politieke verantwoordelijkheid van de minister van Justitie vallen? (blz. 449).

Zie het antwoord bij vraag 103.

154

Kan de regering aangeven hoe de door de Enquêtecommissie voorgestelde fasering van de opsporing zich verhoudt tot hetgeen hierover in

andere (in het bijzonder omringende) Europese landen is geregeld? (blz. 449/455).

Zie het antwoord bij vraag 150.

155

Sluiten de normeringsvoorstellen van de Enquêtecommissie aan bij de normering in het buitenland? Zo nee, belemmert dat de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit? (blz. 449).

Zie het antwoord bij vraag 150.

156

Acht de regering de normeringsvoorstellen voor de praktijk goed uitvoerbaar of zijn de voorstellen te fijnmazig? Hoe ziet de regering de door de Enquêtecommissie voorgestelde fasen van opsporing, in het bijzonder op het punt van de mogelijkheden in de praktijk een dergelijke fasering vruchtbaar te hanteren? (blz. 452).

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 4: Normering (vanaf blz. 5).

157

Moet worden aangenomen dat de rechter in voorkomende gevallen al rekening zal houden met de aanbevelingen van de Enquêtecommissie, ook voordat de wetgever zich daarover heeft kunnen uitspreken? Wat betekent dit voor het proces van wetgeving en voor de daarbij noodzakelijkerwijs te betrachten zorgvuldigheid? (blz. 453 e.v.).

Er is geen reden te veronderstellen dat de rechter zich anders zal gaan opstellen of zich reeds anders opstelt. Het is een normale gang van zaken dat de rechter recht spreekt, terwijl de wetgever zich buigt over nieuwe wetgeving. De mogelijkheden van de strafrechter om hierop te anticiperen zijn, gelet op het aan het Wetboek van Strafvordering ten grondslag liggende legaliteitsbeginsel uiterst beperkt. Uit het recente Zwolsman-arrest blijkt echter dat de rechter, ook na toetsing aan de Grondwet en het EVRM, tot de conclusie komt dat er de nodige ruimte is voor het gebruik van bijzondere opsporingsmethoden. In dit arrest wordt alleen het scannen zonder expliciet wettelijke grondslag onrechtmatig geoordeeld. De overige in deze zaak gehanteerde methoden kunnen volgens de Hoge Raad worden gebaseerd op artikel 2 van de Politiewet.

158

Deelt de regering de opvatting van de Enquêtecommissie aangaande het «consequent expliciteren van de doelstelling van de opsporing»? (blz. 454).

Het kabinet deelt de opvatting van de Commissie dat consequent de doelstelling van het opsporingsonderzoek alsmede de doelstelling van de daarbij te hanteren bijzondere opsporingsmethodiek dient te worden geëxpliciteerd. Een en ander impliceert, naar het oordeel van het kabinet, dat bij elke opsporingsmethodiek vooraf dient te worden vastgelegd welk concreet (meetbaar) doel wordt beoogd en op welke wijze men dat wil realiseren.

159

Acht de regering de door de Enquêtecommissie voorgestelde regeling, waarbij de rechter-commissaris kan bepalen of bepaalde opsporingsinformatie buiten het strafdossier wordt gehouden, verstandig? (blz. 455).

Het kabinet onderschrijft het uitgangspunt dat geheime trajecten zoveel mogelijk moeten worden voorkomen, dat verslaglegging van alle relevante opsporingshandelingen wenselijk is en dat uiteindelijk de zittingsrechter de gebruikte opsporingsmethoden moet kunnen toetsen. Tegelijkertijd onderkent het kabinet de noodzaak soms in het belang van de opsporing informatie af te schermen, bijvoorbeeld de identiteit van een infiltrant of de wijze waarop een opsporingsmethode is ingezet. Het kabinet acht het voorstel van de Commissie om de rechter-commissaris op vordering van de OvJ het recht te geven te bepalen dat bepaalde informatie, tenzij de zittingsrechter anders beslist, buiten het dossier te houden de juiste benadering van deze problematiek. Het kabinet zal dit voorstel in overleg met de betrokkenen uit de praktijk verder uitwerken. Voorts wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 4.5: Verantwoording ter terechtzitting (blz. 6/7).

160

Wil de regering de contouren schetsen van de door haar aangekondigde nadere regeling van geheime observatie door de BVD en aangeven in hoeverre deze naar haar mening aansluit bij de aanbevelingen van de Enquêtecommissie hierover? (blz. 456).

Het kabinet is voornemens het volgen en observeren door inlichtingen- en veiligheidsdiensten, al dan niet met behulp van observatie- en plaatsbepalingsapparatuur, in de wet vast te leggen. Hierbij zullen de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit in acht moeten worden genomen. De toepassing zal moeten worden gestaakt indien het doel waartoe het middel is toegepast is bereikt dan wel met de inzet van een minder ingrijpend middel kan worden volstaan. Een en ander is in lijn met de aanbevelingen van de Commissie. Naar verwachting zal nog voor het zomerreces een wetsvoorstel voor advies aan de Raad van State worden voorgelegd.

161

Het aftappen van telecommunicatie lijkt een onmisbaar instrument in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit. Wordt in de aanbevelingen van de Enquêtecommissie ter zake wel voldoende rekening gehouden met externe ontwikkelingen, zoals de komst van meer telecommunicatienetten en het toenemend gebruik van cryptografie? Wat betekenen deze ontwikkelingen voor de wetgeving hierover? (blz. 456).

Het justitiële tappen zal in toenemende mate twee componenten gaan vertonen: (1) het verkrijgen van het signaal en (2) het ontcijferen van het signaal in de gevallen dat het is gecijferd. In de algehele herziening van de Wet op de telecommunicatievoorzieningen zullen de consequenties voor het eerst in een geliberaliseerde telecommunicatiemarkt onder ogen worden gezien. Uitgangspunt is de aftapbaarheid van de openbare infrastructuur, waarbij telecommunicatie-dienstaanbieders onder meer de medewerking moeten verlenen bij de verstrekking van de gegevens die noodzakelijk zijn om de infrastructuurbeheerder in staat te stellen een aftapopdracht daadwerkelijk uit te voeren.

Vooruitlopend daarop zullen krachtens artikel 7a van de Wet op de telecommunicatievoorzieningen, de nodige voorschriften over het verstrekken van informatie worden vastgesteld. Dit artikel is in ontwerp neergelegd in het wetsvoorstel tot tussentijdse herziening van de Wet op de telecommunicatievoorzieningen (Kamerstukken II 1995/96, 24 163, nr. 11). Wat betreft de ontcijfering zij verwezen naar het standpunt van het kabinet inzake cryptografie zoals verwoord in de Voortgangsrapportage van het Nationaal Actieplan elektronische snelwegen van 20 december 1995 (Kamerstukken II 1995/96, 24 565, nr. 1, blz. 5).

162

Onderschrijft de regering het voorstel van de Enquêtecommissie dat, onder de in het rapport genoemde voorwaarden, wel deals met criminelen gesloten kunnen worden? (blz. 461).

Dit antwoord heeft ook betrekking op vraag 163.

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 4.6: Kroongetuige en deals met criminelen (blz. 10).

163

Zullen de voorwaarden welke de Enquêtecommissie voorstelt te verbinden aan het aangaan van deals met criminelen, dit instrument in de praktijk nog hanteerbaar maken? (bz. 461).

Zie het antwoord op vraag 162.

164

Is het vraagstuk van de kroongetuigen wel een zelfstandig probleem naast de regelingen inzake informanten en deals met criminelen? (blz. 462).

Er zijn voldoende verschillen tussen de kroongetuige, de deals met criminelen en de informanten om te kunnen stellen dat het om verschillende opsporingsmethoden gaat. Het onderscheiden van deze methoden is van belang om per methode te kunnen voorzien in de nodige afspraken over de toepassing ervan. Dit neemt niet weg dat er in de praktijk sprake is van een glijdende schaal. Zo kan bijvoorbeeld een informant een positie innemen die sterk lijkt om de positie van een crimineel met wie het openbaar ministerie een deal sluit.

Een informant is iemand die meestal in een vroeg stadium van de opsporing of zelfs voordat er sprake is van opsporing gevraagd of ongevraagd inlichtingen verstrekt aan de politie onder zekere waarborgen van anonimiteit en die als zodanig staat ingeschreven in een informantenregister van de politie. De informatie die een informant verstrekt is primair informatie ten behoeve van de opsporing, hoewel niet bij voorbaat kan worden uitgesloten dat deze informatie ook als bewijsmateriaal wordt gebruikt. De intensiteit van de samenwerking tussen de informant en de politie kan sterk verschillen.

Sommige informanten zijn tipgevers, anderen daarentegen worden uitdrukkelijk door de politie aangestuurd en verrichten opdrachten voor de politie.

Zij mogen echter geen strafbare feiten plegen onder regie van politie en openbaar ministerie.

Een verschil met een kroongetuige of een crimineel die een deal sluit met het openbaar ministerie is dat deze laatste persoon in ruil voor strafvrijwaring (kroongetuige), strafvermindering of geld, informatie beschikbaar stelt aan het openbaar ministerie die essentieel is voor de opsporing en het bewijs. De samenwerking tussen het openbaar ministerie en de kroongetuige of degene met wie een deal wordt gesloten is beperkt tot zeer ernstige misdrijven. Deze is gericht op de bewijsvergaring en mag alleen plaatsvinden als aan strikte voorwaarden is voldaan. Zo moet een deal een door de rechter toetsbare getuigenverklaring opleveren en kan in ruil daarvoor bijvoorbeeld strafvermindering verkregen worden. De samenwerking met de informant daarentegen is primair gericht op het verzamelen van inlichtingen in ruil voor geld. Daardoor behoeven daaraan minder stringente eisen te worden gesteld als aan de kroongetuige of de deals.

Het verschil tussen de kroongetuige en deals met criminelen in de omschrijving van de Commissie is dat de kroongetuige in aanmerking zou kunnen komen voor algehele strafvrijwaring, terwijl dit bij deals met

criminelen wordt uitgesloten. Het kabinet wijst met de Commissie de kroongetuige af. Wat overblijft zijn de informant en de deals met criminelen die naar het oordeel van het kabinet voldoende van elkaar verschillen om ze als zelfstandige opsporingsmethoden te beschouwen.

165

Onderschrijft de regering de afwijzing van de introductie van de kroongetuige in ons strafrecht, gelet op de aard ernst en omvang van de georganiseerde criminaliteit in Nederland? (blz. 462).

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 4.6: Kroongetuige en deals met criminelen (blz. 10) en naar het antwoord op vraag 164.

166

Vindt de regering het verantwoord dat het doorlaten van kleine hoeveelheden hard drugs, die bij wijze van lijntester Nederland worden ingevoerd, door de Enquêtecommissie in alle gevallen wordt afgewezen, ook indien dit doorlaten onder alle noodzakelijke controlevoorwaarden plaatsvindt? (blz. 464).

Zie het antwoord bij vraag 26.

167

Zijn er inhoudelijke argumenten om bij het doorlaten van drugs een principieel onderscheid te maken tussen soft- en hard drugs? (blz. 464).

Zie het antwoord bij vraag 26.

168

Waarom denkt de regering als het gaat om een kleine hoeveelheid drugs die doorgelaten wordt? Kan dit ook in een wettelijke regeling worden neergelegd? (blz. 464).

Zie het antwoord bij vraag 26.

169

Vindt de regering het verantwoord dat de Enquêtecommissie criminele burgerinfiltratie onder alle omstandigheden afwijst, terwijl haar onderzoeker prof. Fijnaut concludeert dat deze infiltratiemethode noodzakelijk kan blijken te zijn om allochtone en buitenlandse groeperingen in Nederland effectief aan te pakken? (blz. 464).

Volgens de Commissie mogen alleen gekwalificeerde opsporingsambtenaren en niet-criminele burgers als infiltrant optreden. Het kabinet kan zich in beginsel vinden in deze keuze van de Commissie, die is ingegeven door de wens deze opsporingsmethode beheersbaar en controleerbaar te laten zijn. De beheersbaarheid en controleerbaarheid zijn factoren die bij elke vorm van infiltratie bijzondere zorg en maatregelen vragen. De Commissie heeft voorbeelden van criminele burgerinfiltraties onderzocht die duidelijk uit de hand zijn gelopen. Het kabinet vraagt zich echter af of een absoluut verbod van de criminele burgerinfiltrant verstandig is. Zo kan het zich voorstellen dat zo'n verbod toch problematisch is als bijvoorbeeld een groepering onaantastbaar dreigt te worden en politie-infiltratie niet mogelijk is, bijvoorbeeld bij hecht gesloten, op basis van familiebanden of etniciteit samengestelde, criminele organisaties. In zo'n geval, waarop ook één van de belangrijkste adviseurs van de Commissie, Professor Fijnaut, heeft gewezen, valt wellicht niet aan deze methode te ontkomen.

Verder wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 4.6: Informanten en infiltratie (blz. 10).

170

Professor Fijnaut zegt in het NRC-Handelsblad van 17 februari 1996: «Er zijn politiekorpsen die een aversie hebben tegen de CRI en geen inlichtingen afstaan.» Hoe zou dit volgens de regering in de toekomst voorkomen kunnen worden? (blz. 466).

Een belangrijke oorzaak voor de terughoudendheid bij de politie om de CRI van informatie te voorzien was gelegen in het ontbreken van een wettelijk kader dat deze informatievoorziening regelde. In de CID-regeling 1995 is dit wettelijk kader thans gegeven. Daarnaast heeft de CRI de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in de verhouding met politiekorpsen. Hoewel nog steeds voor verbetering vatbaar, valt een toenemende bereidheid bij de politiekorpsen te bespeuren om de CRI van informatie te voorzien.

171

Welk oordeel heeft de regering over het minderheidsstandpunt van het lid Koekkoek van de Enquêtecommissie? Deelt zij dit standpunt? (blz. 467).

Zie het antwoord op vraag 26.

172

Kan de minister van Justitie aangeven of, en zo ja hoe, bestaande PG-richtlijnen gewijzigd dan wel ingetrokken dienen te worden, als gevolg van de aanbevelingen in het rapport van de Enquêtecommissie? (blz. 467/475).

Thans kan nog niet exact aangegeven worden welke bestaande PG- en andere richtlijnen gewijzigd c.q. ingetrokken dienen te worden als gevolg van de aanbevelingen van de Commissie. Waar nodig zal als gevolg van de aanbevelingen van de Commissie, de standpuntbepaling door kabinet en Kamer en de debatten hierover wetgeving worden voorbereid. Deze wetgeving zal van invloed zijn op de vraag of bestaande richtlijnen ingetrokken dan wel gewijzigd dienen te worden.

Verwacht mag in ieder geval worden dat de PG-Richtlijn Infiltratie d.d. 20-02-'91 en de ministeriële CID-regeling d.d. 29 mei 1986 in de huidige vorm zullen verdwijnen. Gewezen zij ook op activiteiten van het Landelijk Platform van CID-officieren en de centrale Toetsingscommissie in het kader van het ontwikkelen van landelijke protocollen en richtlijnen.

Gedacht kan hierbij worden aan de ontwikkeling van een landelijk uniform begrippenkader en een praktijkhandleiding, een verantwoordingsprotocol ex art. 152 Sv, een herziene richtlijn deals met criminelen en een gedragscode voor CID-officieren.

Overigens zij erop gewezen dat één van de projecten die zijn gestart in het kader van de reorganisatie van het openbaar ministerie, het project doorlichting richtlijnen, zich bezighoudt met een volledige heroverweging van alle bestaande richtlijnen.

173

Zal het mogelijk zijn de recherche-officier uit een oogpunt van informantenbescherming vrij te stellen van vervolging van zaken, zodat voorkomen kan worden dat hij als rechtsofficier in een rolconflict komt? (blz. 468).

Het kabinet deelt de aanbevelingen van de Commissie die betrekking hebben op de waarborgen ter geheimhouding van de identiteit van een informant (blz. 460 ER). Dergelijke waarborgen worden alleen gegeven na

schriftelijke machtiging van de officier van justitie en liggen altijd onder het beslag van de mogelijkheid dat de informant als (bedreigde) getuige wordt opgeroepen. Indien de informatie die is verkregen van een informant een rol speelt bij de verkrijging van het bewijs in een strafzaak, dient de zaaksofficier van justitie op de hoogte te zijn van de wijze waarop de informant door politie en justitie is ingeschakeld. Hij draagt namelijk de verantwoordelijkheid voor alle opsporingsactiviteiten in zijn zaken. De aanbeveling van de commissie op dit punt (blz. 468 ER) onderschrijven wij. Indien voor het nemen van die verantwoordelijkheid nodig is dat hij de identiteit van de informant kent, dient hij van die identiteit op de hoogte te zijn. Dit zal indien de informant als (bedreigde) getuige wordt opgeroepen vrijwel altijd het geval zijn. Dit wil niet zeggen dat de identiteit ook in het strafdossier of ter terechtzitting moet worden bekend gemaakt. Integendeel. De wettelijke regeling van de bedreigde getuige beoogt juist de anonimiteit van een persoon die als getuige moet optreden te waarborgen.

In verband met een andere hierop betrekking hebbende aanbeveling van de Commissie die het kabinet ook onderschrijft, betreffende een procedure om bepaalde informatie niet aan de processtukken toe te voegen (blz. 455 ER), zal het kabinet bezien of de wetgeving inzake de bedreigde getuige voldoende ruimte biedt, daar waar dat werkelijk nodig is ook bescherming te bieden aan een informant.

Gelet op een goede verdeling van taken en de gewenste specialisatie is het wellicht gewenst de recherche-officier van justitie vrij te stellen van de behandeling van strafzaken ter terechtzitting. De achtergrond hiervan zal dan echter, anders dan de vraag veronderstelt, niet gelegen zijn in het voorkomen van een rolconflict in verband met de bescherming van informanten.

174

Kan de regering een organogram geven wie op het ogenblik bij het openbaar ministerie en de politie welke bevoegdheden heeft? Wie heeft deze bevoegdheden volgens de aanbevelingen van de Enquête-commissie? En waar liggen dan de belangrijkste verschillen? Hoeveel tijd zou het vergen indien de regering uitvoering wenst te geven aan de aanbevelingen van de Enquêtecommissie? Zou interim «noodwetgeving» uitkomst kunnen bieden? (blz. 468).

Er bestaat thans geen organogram. De bevoegdheden vloeien uit wettelijke regels voort en zijn verder ingevuld aan de hand van richtlijnen en jurisprudentie. De organisatorische invulling is per parket verschillend. Door de introductie van de recherche-officier zal op dat punt helderheid worden verschaft.

Met name de totstandkoming van wetgeving inclusief de discussie hoe de wetgevingsvoorstellen van de commissie in wetgeving moet worden omgezet zal de nodige tijd vergen, ook al wordt daaraan met voortvarendheid gewerkt. In afwachting daarvan zal moeten worden gewerkt op basis van de huidige regelgeving en bestaande jurisprudentie. Voor zover nodig zullen, mede een aantal aanbevelingen van de commissie in ogenschouw nemend, richtlijnen worden vastgesteld bijvoorbeeld op het terrein van de (toetsing van de) inzet van bijzondere opsporingsmethoden.

De centrale toetsingscommissie heeft in de praktijk van het openbaar ministerie en de politie inmiddels gezag verkregen. Ook hiervan gaat een aanzienlijke normerende en uniformerende werking uit.

De controle op en sturing van bijzondere opsporingsmethodes is hierdoor verbeterd en zal de komende tijd verder kunnen verbeteren. Vooruitlopend op een meer definitieve regeling met «noodwetgeving» komen, acht het kabinet niet noodzakelijk.

175

Is het spanningsveld tussen de beheersverantwoordelijkheid van de korpsbeheerder en het gezag van het openbaar ministerie inzichtelijk te maken? (blz. 469).

Indien gevraagd wordt aan te geven hoe de onderscheiden verantwoordelijkheden van respectievelijk korpsbeheerder en officier van justitie zich tot elkaar verhouden, verwijst het kabinet naar het algemeen deel, punt 6.2: Het openbaar ministerie (blz 13–16) en punt 6.5: Korpsbeheerders (blz. 19). Indien beoogd wordt te vragen op welke terreinen de belangen van de korpsbeheerder en de officier van justitie botsen of tegengesteld zijn, antwoordt het kabinet dat korpsbeheerder en openbaar ministerie weliswaar te onderscheiden verantwoordelijkheden hebben, maar hetzelfde doel nastreven, namelijk: de politie in staat te stellen tot een goede uitvoering van haar taak te komen. Indien in incidentele gevallen een belangentegenstelling voordoet over de inzet van mensen en middelen, biedt het systeem van de Politiewet 1993 de nodige checks en balances om tot een oplossing te komen.

176

Hoe ziet de regering de opmerking van de Enquêtecommissie dat de kernteams zich (dienen te) beperken tot opsporingsonderzoek naar georganiseerde criminaliteit met een landelijk of internationaal belang? (blz. 470).

Om de georganiseerde criminaliteit op een innovatieve wijze en op het nationale niveau tegen te gaan zijn in Nederland zes interregionale politie-teams gevormd. Daartoe zijn convenanten gesloten met de betrokken korpsbeheerders en hoofdofficieren van justitie. Deze teams zijn op grond van de convenanten belast met het tegengaan en bestrijden van de bovenregionaal/(inter)nationaal georganiseerde criminaliteit. Het onderzoek onder leiding van prof. Fijnaut heeft een verdieping van het bestaande inzicht opgeleverd. Aan de hand van deze inzichten en met medewerking van prof. C. Fijnaut bereidt het coördinerend beleidsoverleg, een adviesorgaan van het College van procureurs-generaal, een nieuw systeem van informatieverzameling en prioriteitstelling van onderzoeken. Hierdoor zal een beter kwalitatief zicht ontstaan op de verschillende vormen van georganiseerde misdaad.

De voorgenomen werkwijze zal moeten leiden tot landelijke coördinatie van de onderzoeken door het College van procureurs-generaal zodat die groeperingen met prioriteit kunnen worden aangepakt welke op landelijk niveau het meest bedreigend zijn.

In het licht van het voorafgaande meent het kabinet de opmerking van de Commissie dan ook als ruggesteun te mogen beschouwen voor het door de beide politieministers gevoerde beleid ten aanzien van de bestrijding van de zware en georganiseerde criminaliteit.

177

Deelt de regering de mening dat de voorstellen van de Enquêtecommissie ten aanzien van de organische structuur te complex en te ondoorzichtig zijn? Zo ja, wanneer kan een vervangend voorstel tegemoet worden gezien? Zo nee, waarom niet? (In dit verband wordt ook verwezen naar bladzijde 468 punt 10.12.1.A.) (blz. 470).

Zie het antwoord bij vraag 72.

178

Deelt de regering de opvatting van de Enquêtecommissie dat bijzondere opsporingsdiensten en rijksrecherche niet over een eigen CID mogen beschikken? (blz. 472).

Verwezen wordt naar het algemeen deel, punt 6.4: De bijzondere opsporingsdiensten (blz. 18).

179

Is de regering het eens met de aanbeveling van de Enquêtecommissie dat niet alleen de politie maar ook het openbaar ministerie en de rechterlijke macht kwalitatief en kwantitatief versterking nodig hebben? Zo ja, hoe en wanneer stelt de regering zich voor hieraan uitvoering te geven? (blz. 472).

Zie het antwoord bij vraag 89.

180

Indien de regering de financiële ruimte schept om meer officieren van justitie, rechters en ondersteunend personeel aan te trekken, zal de regering die dan inzetten in die arrondissementen waar de georganiseerde criminaliteit aanwezig is, zoals in de randstad en het zuiden, of wordt de verdeling op andere wijze gemaakt? (blz. 472).

Een toedeling van extra beschikbaar komende middelen om meer officieren van justitie, rechters en ondersteunend personeel in te zetten zal in het bijzonder gericht zijn op de arrondissementen waar de kernteams zijn geplaatst. Van een substantiële versterking van het Landelijk Bureau openbaar ministerie te Rotterdam zal eveneens sprake zijn.

Voor versterking van de sturing van de opsporing in het algemeen door het openbaar ministerie, zullen in alle arrondissementen voorzieningen nodig zijn. De omvang daarvan staat in relatie tot de grootte van het arrondissement.

181

Vanaf wanneer zullen er functioneringsgesprekken worden gevoerd? Met wie zullen deze gesprekken worden gevoerd en wat zal de inhoud en inzet van deze gesprekken zijn? (blz. 473).

Op grond van de overweging dat het, gelet op het rapport van de Commissie en het rapport van het rijksrecherche-onderzoek Kennemerland, gewenst is het handelen en nalaten van de individuele leden van het openbaar ministerie nader te onderzoeken, heeft de minister van Justitie het voornemen te doen nagaan hoe het feitelijk handelen en nalaten van de betrokken leden van het openbaar ministerie zich verhoudt tot wat van hen had mogen worden verwacht op grond van hun bevoegdheid, verantwoordelijkheid en professionaliteit. Dit handelen en nalaten dient te worden beoordeeld naar de destijds feitelijk geldende normen, gegeven de kennis die het betrokken lid van het openbaar ministerie had of redelijkerwijs had behoren te hebben.

Voorzover het de procedure betreft gaan de gedachten uit naar het aanzoeken van een autoriteit die kan worden belast met dit onderzoek met betrekking tot de daarvoor in aanmerking komende procureurs-generaal.

De minister van Justitie heeft het voornemen daarna het College van procureurs-generaal op te dragen dit onderzoek te verrichten met betrekking tot de overige daarvoor in aanmerking komende leden van het openbaar ministerie. Ter objectivering van beide onderzoeken zullen aan de autoriteit die met de leiding wordt belast, derden ter bijstand worden toegevoegd. Thans wordt gewerkt aan het ontwerpen van een procedure voor de uitvoering van beide onderzoeken.

De autoriteit en het College zullen de minister van Justitie op grond van de gebleken feiten en omstandigheden rapporteren. Met die rapporten zal rekening worden gehouden bij de reorganisatie volgens het Plan van Aanpak.

Is de regering van mening dat de rol van vooral de rechters-commissarissen en de procureurs-generaal explicieter dient te worden? (blz. 473).

Het kabinet deelt het oordeel van de Commissie dat ingrijpende bijzondere opsporingsmethoden vooraf moeten worden voorgelegd aan het College van procureurs-generaal. Dit natuurlijk onder het beslag van de wijziging van de Wet op de Rechterlijke Organisatie, waarin het College thans nog geen wettelijke basis heeft. Het belang van deze centrale toets schuilt in het feit dat zodoende een landelijk beleid bij de inzet van bijzondere opsporingsmethoden kan worden ontwikkeld. Op centraal niveau kan tegen het licht van het totaalbeeld van de georganiseerde criminaliteit in Nederland worden beoordeeld of en zoja welke bijzondere opsporingsmethoden mogen worden ingezet. Zodoende kan beter dan op regionaal niveau inhoud worden gegeven aan de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit. Tevens zal de effectiviteit en het afbreukrisico van de methodes door het College worden getoetst. Het openbaar ministerie zal in een jaarverslag over aard en omvang van de gehanteerde bijzondere opsporingsmethoden, alsmede over de effectiviteit van deze methoden rapporteren. De verantwoordelijkheid van de procureurs-generaal voor de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit, in het bijzonder de inzet van bijzondere opsporingsmethoden, zal langs deze weg worden ingevuld. Het is evident dat zodoende de rol van de procureurs-generaal explicieter wordt.

Ook de rol van de rechter-commissaris bij de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit, zal explicieter worden. Het kabinet gaat echter niet zover dat inbreuken op grondrechten steeds een toetsing vooraf door de rechter-commissaris vergen. Alleen indien deze inbreuk zeer ingrijpend is, is een dergelijke toets wenselijk, zoals o.a. wordt voorgesteld in de wetsvoorstellen tot herziening van het gerechtelijk vooronderzoek en het direct af luisteren. Deze wetsvoorstellen voorzien in een preventieve toets door de rechter-commissaris voor de inzet van de telefoontap en de richtmicrofoons. Uitgangspunt is nl. dat het openbaar ministerie verantwoordelijk is voor de rechtmatigheid van het gebruik van bijzondere opsporingsmethoden. Dat het openbaar ministerie in het verleden tekort is geschoten bij het nemen van deze verantwoordelijkheid is geen reden nu een hogere autoriteit in deze verantwoordelijkheid te laten delen. Opsporing behoort ook in de toekomst het domein van het openbaar ministerie te blijven. Slechts indien de inzet van bijzondere opsporingsmethoden gepaard gaat met een fundamentele inbreuk op grondrechten, is een toets vooraf door de rechter-commissaris aange-wezen.

Zie voorts het algemeen deel, punt 4.4: Bevoegde autoriteit voor toepassing van opsporingsmethoden: toetsing vooraf en toetsing achteraf (blz. 6).

Zullen de voorstellen tot taakverzwaring voor de rechter-commissaris er niet toe moeten leiden dat de huidige benoemingspraktijk ten aanzien van deze functionarissen drastisch zal veranderen? (blz. 473).

Het kabinet deelt voorshands niet het oordeel van de Commissie dat inbreuken op grondrechten steeds een rechterlijke toets vooraf door de rechter-commissaris vergen. Alleen als deze inbreuken zeer ingrijpend zijn, is een dergelijke toets gewenst. Deze beleidsoriëntatie is ook terug te vinden in de wetsvoorstellen inzake het direct af luisteren en de herziening van het gerechtelijk vooronderzoek. Deze wetsvoorstellen voorzien in een preventieve toets door de rechter-commissaris voor de inzet van richtmicrofoons en de telefoontap. Uitgangspunt van het kabinet is dat het

openbaar ministerie een eigen verantwoordelijkheid heeft voor de rechtmatigheid van het gebruik van bijzondere opsporingsmethoden. Slechts indien de inzet van bijzondere opsporingsmethoden gepaard gaat met een fundamentele inbreuk op grondrechten, is een toets vooraf door de rechter-commissaris aangewezen.

Gezien de te constateren taakverzwaring en -verandering, voortvloeiend uit de sturing van de inzet van bijzondere opsporingsmethoden heeft het kabinet aandacht voor deze zaak.

Het zal een en ander inbrengen in het reguliere overleg met de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak en daarvoor aandacht vragen van de rechtbankpresidenten. Overigens kan nu reeds gesproken worden van een herwaardering van de functie van rechter-commissarissen.

Voor het overige zij, wat de taak van de rechter-commissaris betreft, verwezen naar het algemeen deel, punt 4.4: Bevoegde autoriteit voor toepassing van opsporingsmethoden: toetsing vooraf en toetsing achteraf (blz. 6) en naar het antwoord op vraag 182.

184

Deelt de regering de opvatting van de Enquêtecommissie dat de rechter-commissaris ook zicht moet hebben op de zogenaamde parallelle trajecten? (blz. 474).

Zie het antwoord op vraag 93.

185

Op welke punten dient, naar de opvatting van de regering, de Politiewet 1993 aangepast te worden opdat lering kan worden getrokken uit de enquête? (blz. 474).

Verwezen wordt naar het algemeen deel, punt 6.3: Evaluatie Politiewet (blz. 16/17).

186

Indien de formatie van één landelijke opsporings- en vervolgingsorganisatie (zie p. 439 punt 10.6.5.A) zou worden verwezenlijkt, houdt dat tevens in dat korpsbeheerders met die organisatie geen bemoeienis zullen hebben. Is de regering het daarmee eens, omdat hiermede tevens een mogelijke conflictsituatie tussen korpsbeheerder en hoofdofficier van justitie wordt voorkomen? (blz. 474).

Het kabinet is met de Commissie voorstander van een wettelijke regeling van de taken en organisatie van de kernteams. Naar het oordeel van het kabinet zullen, in afwijking van de huidige structuur, de kernteams organisatorisch aan één politieregio kunnen worden opgehangen zodat één korpsbeheerder en één hoofdofficier verantwoordelijk zijn voor het functioneren van het team. Daarvoor wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 6.3: Kernteams en LRT (blz. 17/18). Aldus zal de korpsbeheerder van de politieregio waar het kernteam wordt ondergebracht bemoeienis houden met het betreffende kernteam.

187

Onderschrijft de regering het standpunt van de Enquêtecommissie dat de minister van Justitie op de hoogte moet zijn van alle opsporingsmethoden die ter kennis zijn gekomen van het college van procureurs-generaal, met de daaraan gekoppelde politieke verantwoordelijkheid of vindt de regering dat de minister van Justitie meer op afstand moet werken? (blz. 474).

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 4.4: Bevoegde autoriteit voor toepassing van opsporings-

methoden: toetsing vooraf en toetsing achteraf (blz. 6) en punt 6.2: Toetsing van opsporingsmethoden (blz. 15).

188

De Enquêtecommissie oordeelt ten aanzien van de toestemming en toetsing van alle bijzondere opsporingsmiddelen die aan het college van procureurs-generaal zijn voorgelegd of waarvan het college kennis neemt dat de minister van Justitie hierin onverwijld inzage krijgt. Vindt de regering dat dit een wettelijke verplichting van het college moet zijn? (blz. 475).

Het systeem van toetsing van bijzondere opsporingsmethoden zoals het kabinet zich dat voorstelt, is uiteengezet in het algemeen deel, punt 4.4: Bevoegde autoriteit voor toepassing van opsporingsmethoden: toetsing vooraf en toetsing achteraf (blz. 6) en punt 6.2: Toetsing van opsporingsmethoden (blz. 15).

Een wettelijke verplichting van het College zoals in de vraag bedoeld, acht het kabinet daarvoor noodzakelijk noch gewenst. Het systeem van toetsing krijgt vorm in het kader van de uitoefening van de politieke verantwoordelijkheid van de minister van Justitie voor de opsporingsmethoden.

189

Is de regering het eens met de aanbevelingen van de Enquêtecommissie ten aanzien van toekomstige enquêtes en met name inzake punt A: Geen geheimhoudingsplicht en punt B: Besloten verhoor onder ede? Hoe denkt de regering over het benoemen van experts als niet-parlementaire minderheid-leden van zo'n commissie? (blz. 476).

Vooraf wordt opgemerkt dat de regelgeving van de parlementaire enquête vooral een zaak van het parlement zelf is. Ten aanzien van de aanbevelingen voor komende enquêtes van de commissie past de regering een zekere terughoudendheid. Wijzigingsvoorstellen van de Wet op de Parlementaire Enquête naar aanleiding van ervaringen met dit instrument plegen in de vorm van initiatiefvoorstellen aanhangig gemaakt te worden. Voor wat betreft de aanbevelingen onder A wordt opgemerkt dat de stelling juist is dat een enquêtecommissie geen geheimhoudingsverplichtingen kunnen worden tegengeworpen die niet het belang van de Staat raken. Daaruit volgt evenwel niet de stelling dat een door of namens de overheid gegeven beloften tot geheimhouding altijd zou dienen te wijken voor de bevoegdheden van een enquêtecommissie. In het concrete geval zal steeds beoordeeld moeten worden of het belang van de Staat in het geding is.

Ten aanzien van de aanbeveling onder B is reeds aangegeven dat over wijzigingsvoorstellen van de Wet op de Parlementaire enquête het initiatief bij de Kamer ligt.

Ten aanzien van de suggestie om experts als niet-parlementaire minderheid-leden deel van een commissie uit te doen maken, merkt het kabinet op dat de Kamer die besluit een onderzoek in te stellen, ingevolge artikel 1, tweede lid, Wet op de Parlementaire Enquête de uitvoering van dit onderzoek opdraagt aan een door die Kamer ingestelde commissie, hetzij aan een daartoe in te stellen commissie. Hoewel de Grondwet en de Wet op de Parlementaire Enquête zich daarover niet expliciet uitspreken, ligt het niet voor de hand dat de bevoegdheden die ingevolge artikel 70 van de Grondwet aan de Staten-Generaal toekomen, zouden worden uitgeoefend door een commissie die niet of niet volledig uit leden van de Staten-Generaal is samengesteld.

Hoe moet het «belang van de Staat», zoals bedoeld in de Wet op de Parlementaire Enquête, naar het oordeel van de regering worden uitgelegd? (blz. 477).

Het begrip «belang van de Staat» zoals dat genoemd wordt in artikel 20, tweede lid, van de Wet op de Parlementaire enquête, waar het gaat om de verschoning van verplichte geheimhouding door ambtenaren, heeft een overeenkomstige betekenis als het begrip «belang van de Staat» in artikel 68 van de Grondwet met betrekking tot de inlichtingenplicht van bewindspersonen aan het parlement.

Bijlage V

Volgt de regering ten aanzien van het direct afluisteren de zienswijze van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM 23/11/1993, series A, volume 277B), dat het recht op privacy niet minder sterk is als het gaat om een publiek belang zoals (in casu) het voorkomen van een moord? (blz. 36).

Het citaat op blz. 36 van bijlage V over het recht op privacy en het publiek belang betreft een Franse strafbepaling waarvoor in het Nederlands recht geen parallel bestaat. Overigens bevat het citaat geen weergave van het oordeel van het Hof. Dit luidde dat het opnemen van een telefoongesprek door één van de deelnemers van het telefoongesprek zonder medeweten van de ander, een inbreuk was op het recht op correspondentie. Aan de vraag of tevens sprake was van inbreuk op het privé-leven kwam het Hof niet toe.

Wel overweegt het Hof dat een telefoongesprek niet zijn privé-karakter verliest omdat de inhoud ervan aan een publiek belang raakt of kan raken. Met deze overweging stemt het kabinet in.

Bijlage VI

«..., zo is het openbaar ministerie onder negatieve controle van de politie gesteld. Dit moet worden gezien in het licht van het feit dat alle opsporingsambtenaren, aan wie de wet aan hen eigen bevoegdheden attribueert, deze bevoegdheden kunnen aanwenden met toepassing van het opportuniteitsbeginsel.» Hoe verhoudt zich deze opvatting van de Enquêtecommissie met de reikwijdte van het begrip «ministeriële verantwoordelijkheid»? (blz. 12).

Het kabinet begrijpt deze passage in het rapport van de Commissie aldus, dat de Commissie in beschrijvende zin vaststelt – zoals dat ook in de literatuur en de rechtspraak is vastgesteld – dat het feitelijk onmogelijk is in strikte zin uitvoering te geven aan de artikelen 152 en 157 Sv, die bepalen dat opsporingsambtenaren ter zake van alle door hen opgespoorde strafbare feiten proces-verbaal opmaken, welke processen-verbaal vervolgens altijd aan de officier van justitie moeten worden toegezonden. Terzijde wordt opgemerkt dat het kabinet hier niet zou willen spreken van toepassing van het opportuniteitsbeginsel door opsporingsambtenaren. De term «opportuniteitsbeginsel» ware naar het oordeel van het kabinet te reserveren voor de – exclusieve – bevoegdheid van de officier van justitie tot het nemen van een vervolgingsbeslissing (vgl. art. 167 Sv). De Commissie stelt direct na de geciteerde passage overigens vast, dat de opsporingsambtenaren de aan hen toegekende opsporingsbevoegdheid te allen tijde uitoefenen onder het gezag van de officier van justitie (vgl. art. 148 Sv). Dat betekent dat de officier van

justitie – mede – verantwoordelijkheid draagt ook voor de gevallen waarin niet in strikte zin uitvoering wordt gegeven aan de artikelen 152 en 157 Sv. Anders gezegd: ook dat gebeurt onder zijn gezag en hij kan daaromtrent dan ook aanwijzingen geven. Datzelfde geldt overigens voor de aanwijzingen die de officier van justitie, om redenen van prioriteitenstelling, geeft inzake de intensivering van de opsporing van bepaalde delictstypen. Waar vervolgens vaststaat dat de minister van Justitie politiek verantwoordelijk is voor het handelen en nalaten van het openbaar ministerie, stelt het kabinet vast dat de door de Commissie gesignaleerde praktijk niet strijdig is met de ministeriële verantwoordelijkheid.

193

Is de regering van mening dat de politie ook onder het gezag van het OM moet vallen in de pro-actieve fase? (blz. 12). Moeten de Richtlijnen infiltratie worden aangepast?

Dit antwoord heeft ook betrekking op vraag 218.

Het kabinet deelt het oordeel van de Commissie dat het gezag van het openbaar ministerie zich volgens de wetsgeschiedenis uitstrekt over het zogenoemde pro-actief optreden van de politie. Zij deelt ook het oordeel van de Commissie dat dit in de toekomst zo zal moeten blijven. Artikel 13, eerste lid, Politiewet 1993 bepaalt dat de politie onder het gezag van de officier van justitie staat, indien zij optreedt ter strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde dan wel diensten verricht ten dienste van justitie. Onder strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde wordt blijkens de toelichting op de Politiewet 1993 verstaan: «de daadwerkelijke voorkoming, de opsporing, de beëindiging, de vervolging en berechting van strafbare feiten, alsmede de tenuitvoerlegging van beslissingen van de rechter of het openbaar ministerie in strafzaken. Hieronder worden begrepen alle taken die de politie onder de verantwoordelijkheid van het openbaar ministerie en daarmee van de minister van Justitie in verband met strafbare feiten of mogelijke strafbare feiten verricht. De justitiële taakuitoefening van de politie met betrekking tot mogelijke toekomstige strafbare feiten wordt onder meer zichtbaar aan het verzamelen van inlichtingen over zware criminelen.

De politie voert zulke taken vanouds uit onder de verantwoordelijkheid van het openbaar ministerie».

Het kabinet is met de Commissie van oordeel dat infiltratie in het Wetboek van Strafvordering geregeld moet worden. De thans geldende richtlijnen voor infiltratie zullen in het licht van deze nieuwe wettelijke regeling moeten worden herzien.

194

Acht de regering het een omissie dat het Besluit beheer regionale politiekorpsen niet rept over de aanwezigheid van tactische recherche-eenheden of andere functionele eenheden? (blz. 17).

Zie het antwoord bij vraag 72.

195

Wat is de reactie van de regering op de stelling van de Rechercheschool dat de cursus «Rechter-commissaris in strafzaken» is verworpen tot een «cursus met alleen maar juridische inhoud»? (blz. 23).

De inhoud van de cursus «Rechter-commissaris in strafzaken» laat zich kenschetsen als een mengeling van theorie en praktijk. In de cursus komen onderwerpen aan bod die aansluiten bij de dagelijkse praktijk van de rechter-commissaris. Deze praktijk is overigens naar haar aard juridisch gekleurd. Het bijbrengen van de noodzakelijke juridische kennis vormt daarom een belangrijk onderdeel van de cursus. Daarnaast wordt echter

ook in ruime mate aandacht geschonken aan andere, meer operationele aspecten van het werk van de rechter-commissaris. Zo staan bijvoorbeeld de onderwerpen «moderne technieken bij de recherche», «de Criminele Inlichtingsdienst en (on)toelaatbare opsporingsmethoden» en «de taak en positie van de rechter-commissaris» op het programma.

Docenten van de cursus zijn afkomstig uit de zittende magistratuur, het openbaar ministerie, de politie, de (gedrags)wetenschap en de advocatuur. Zij zijn allen nauw betrokken bij de opzet en inrichting van de cursus. Op deze wijze is gewaarborgd dat het takenpakket van de rechter-commissaris niet eenzijdig juridisch wordt belicht.

196

Op welke termijn wordt de ethische code, bestaande uit 42 gedragsregels voor informatierechercheurs, van kracht? Wat is de status en in hoeverre is en wordt deze code bindend? (blz. 29).

Zie het antwoord bij vraag 38.

197

Op welke wijze wil de regering een meer omvattende gedragscode ten behoeve van CID-rechercheurs bewerkstelligen? (blz. 30).

Zie het antwoord bij vraag 38.

198

Acht de regering een grotere betrokkenheid van korpsbeheerders bij te hanteren opsporingsmethoden wenselijk? Zo ja, hoe wil de regering deze betrokkenheid dan wel mede-verantwoordelijkheid vergroten? (blz. 66).

Zie het antwoord bij vraag 98.

199

De Enquêtecommissie constateert dat er geen betrouwbaar overzicht is over alle burgerinfiltranten. Evenmin beschikt de NCID over een overzicht van het aantal doorlatingen. Acht de regering het voorhanden hebben van dergelijke overzichten wenselijk dan wel noodzakelijk en zo ja, hoe kan hierin worden voorzien? (blz. 79).

Het kabinet acht het noodzakelijk dat een overzicht wordt bijgehouden van de inzet van burgerinfiltranten alsmede van het aantal en omvang van doorlatingen. Hierin wordt inmiddels voorzien omdat sedert 1 januari 1995 de inzet van burgerinfiltranten aan de CTC ter toetsing dient te worden voorgelegd dan wel tenminste bij kortlopende eenmalige acties ter registratie dient te worden aangemeld. Daarnaast dienen per genoemde datum ook alle doorlatingen ter toetsing te worden voorgelegd aan de CTC. Van de aan de CTC ter toetsing voorgelegde en ter registratie aangemelde zaken wordt periodiek aan het College van procureurs-generaal gerapporteerd.

200

Op welke wijze kunnen de BFO's het financieel rechercheren in het zogenaamde voortraject beter tot z'n recht laten komen? (blz. 107).

Binnen de BFO's zijn financieel deskundigen werkzaam. Deze deskundigheid was tot 1 januari 1996 in de meeste BFO's afkomstig van de Belastingdienst. Op basis van een convenant met Financiën waren betrokkenen «uitgeleend» aan de regiopolitie/BFO. Het ministerie van Financiën heeft zich altijd op het standpunt gesteld dat zijn medewerkers zich niet dienden te bewegen op het CID-traject. In het nieuwe convenant dat m.i.v. 1 januari 1996 van kracht is geworden is dat ook vastgelegd.

Met ingang van 1 januari 1996 zijn de meeste regiokorpsen overgegaan tot het in dienst nemen/overnemen van de financieel deskundigen van de Belastingdienst.

201

Acht de regering het noodzakelijk de Regeling BFO's zodanig aan te passen dat de financiële expertise wordt vergroot? Op welke wijze kan dit gebeuren en in welk tempo? (blz. 108).

Financiële recherche geschiedt door samenwerking van twee disciplines, de financieel-tactische discipline en de financieel-technische discipline. Bij deze laatste discipline ligt de nadruk op de beschikking over financiële expertise.

Binnen de BFO's zijn beide disciplines vertegenwoordigd. In de BFO's wordt de financieel-technische functie thans goeddeels ingevuld door (voormalige) medewerkers van de Belastingdienst die sinds begin 1996 voor een groot deel in dienst van de politieregio's zijn getreden.

De huidige verdeling van tactische en technische disciplines in het BFO werkt naar behoren. Het uitbreiden van de financiële expertise zal alleen dan rendabel zijn wanneer daar ook een uitbreiding van het aantal financieel-tactische medewerkers tegenover staat.

In de komende jaren zal meer behoefte gaan ontstaan aan ondersteunende financiële expertise omdat het beleid erop gericht is de alertheid voor financiële recherche bij politiemedewerkers in het algemeen en de recherche in het bijzonder verder te ontwikkelen. In beginsel zal de politie zorg moeten dragen voor de aanwezigheid van de vereiste financiële expertise. Waar nodig kan daarnaast in de toekomst op basis van samenwerkingsconvenanten met de belastingdienst op projectbasis voorzien worden in de behoefte aan extra financiële expertise.

202

De Enquêtecommissie constateert een tekort aan capaciteit voor de OT's. De situatie is zelfs nijpend. Hoe en met inzet van welke middelen kan de OT-capaciteit op zo spoedig mogelijke wijze worden vergroot? (blz. 115).

De kabinet erkent dat de OT's met een tekort aan capaciteit kampen. Op het gebied van de bestrijding van de zware/georganiseerde criminaliteit bedraagt het gemiddeld aantal wachtende observatieaanvragen per OT twee à drie. In de grotere regio's kan het aantal wachtende aanvragen oplopen tot zeven à acht. Wanneer ook de aanvragen op het gebied van de middelzware criminaliteit worden verdisconteerd is er een nog verdergaand tekort aan capaciteit. Onder omstandigheden kan bij in tijd samenvallende aanvragen gesproken worden van een nijpend tekort.

Primair wenst het kabinet de oplossing van het capaciteitstekort te zoeken in effectiviteits verhogende maatregelen. Daartoe dienen zich op voorhand de volgende aan:

- in samenwerking met de Secties Technische Ondersteuning, meer gebruik te maken van technische observatiemiddelen zoals plaatsbepalingssystemen en technische statische observatie, zowel bij de voorbereiding van de klassieke observatie als ter vervanging van de klassieke observatie,
- verruiming van de taak van de Schengen OT's zodat deze ook ingezet kunnen worden voor niet Schengen aangelegenheden,
- meer gebruik te maken van de capaciteit van het OT van de Koninklijke Marechaussee,

Voorts zal onderzocht worden of bepaalde voorbereidende handelingen niet binnen andere recherche-onderdelen, zoals de tactische recherche, ter hand kunnen worden genomen.

Mocht, ondanks effectiviteitsverhogende maatregelen, blijken van een structureel tekort aan capaciteit dan zal de regering waar nodig personele maatregelen treffen.

203

De Enquêtecommissie stelt vast dat de zaaksgerichte benadering van het OM een beoordeling in de weg staat van de vraag of in het algemeen niet te vaak van een bepaald (opsporings)middel gebruik wordt gemaakt. De officier van justitie blijkt de subsidiariteitseis bij de inzet van technische middelen niet altijd voldoende te toetsen. Op welke wijze denkt de regering aan deze «tekortkoming» van het OM een einde te maken? Is niet een grotere betrokkenheid van het OM op het CID-werk van groot belang en zo ja, hoe kan hieraan verder vorm en inhoud worden gegeven? (blz. 137).

De CID-functie bij de politie – en bij het openbaar ministerie – zal in een aantal opzichten moeten veranderen. De belangrijkste veranderingen zullen hierna worden toegelicht.

De laatste jaren heeft de CID zich steeds meer ontwikkeld tot een onderdeel van de politie, dat bijna als vanzelfsprekend wordt geassocieerd met geheime, gesloten trajecten. Uiteraard is criminele informatie per definitie vertrouwelijk, maar de volstreekte geslotenheid in die zin, dat de rechterlijke macht (openbaar ministerie en zittende magistratuur) geen inzicht hebben in de trajecten waarop de informatie is gebaseerd, is een onjuiste benadering. Inlichtingenwerk is geen doel op zichzelf, maar staat steeds primair ten dienste van de strafvordering.

De CID moet primair een functie zijn die relevante informatie verzamelt, veredelt en analyseert, kortom hanteerbaar maakt ten behoeve van de opsporing, waarvan de strafvervolgning de uiteindelijke doelstelling is. De informatie moet breder worden verzameld dan thans het geval is, dus niet uitsluitend georiënteerd zijn op «klassieke» bronnen. In het kader van de informatievoorziening (de informatietaak) kan gebruik worden gemaakt van alle bronnen die beschikbaar zijn, zoals open bronnen en politieke en justitiële gegevensbestanden. Het gebruik van bevoegdheden c.q. de inzet van (bijzondere) methoden en middelen (de actieve taakstelling die de opsporingstaak genoemd kan worden) behoort tot het domein van deskundige rechercheurs, onder het nauwlettend toezicht van de rechercheleiding en onder het directe gezag van het openbaar ministerie.

De opsporingstaak van de CID moet een geïntegreerd onderdeel vormen van de recherche, terwijl de informatietaak daarvan moet worden onderscheiden en geïntegreerd met andere informatietaken binnen de politie, die gezamenlijk een in een afdeling informatievoorziening kunnen worden ondergebracht. Het is overigens denkbaar, gelet op de belangrijke ondersteunende functie van zo'n afdeling informatievoorziening voor de opsporing, dat deze afdeling wel – zij het als apart onderdeel en apart specialisme – valt onder de recherche.

Eén gekwalificeerde officier van Justitie met voldoende gezag, deel uitmakend van de parketleiding, moet verantwoordelijk zijn voor het gehele rechercheproces in algemene zin, mede omvattende de inzet van methoden en middelen. Deze officier – de idee van een «recherche-officier» spreekt wat dit betreft aan – coördineert de recherche-activiteiten op basis van de algemene, door de parketleiding bepaalde doelstellingen. Deze coördinatie omvat ook de zorg voor de adequate informatie van betrokken zaaksofficieren en de zorg voor de juistheid van de inzet van methoden en middelen, mede op basis van de beginselen van proportionaliteit van subsidiariteit. De officier kan zich daartoe zonodig laten bijstaan door andere officieren, waaronder de officier die verantwoordelijk is voor het informatievoorzieningswerk. In het kader van de reorganisatie van het openbaar ministerie zullen de nodige voorzieningen worden getroffen voor de organisatie en de onderlinge afstemming. Inmiddels

vindt binnen het Landelijk Platform CID-officiëren afstemming plaats tussen de thans functionerende CID-officiëren. In dat verband wordt gewerkt aan een gedragscode. Hiertoe behoren tevens nadere richtlijnen op het gebied van de inzet van methoden en middelen. De bevindingen van de Centrale Toetsings Commissie zullen hierbij uiteraard ten nauwste worden betrokken.

204

Deelt de regering de opvatting van de heer Schouten van de ECD dat «de commissie-van Traa oppervlakkig en algemeen over de ECD is»? (blz. 202 e.v.; EZ-journaal, 17 februari 1996).

De uitspraak van de heer Schouten houdt een waardeoordeel in over de kwaliteit van een deel van het rapport van de commissie. In het interview in EZ-journaal geeft de heer Schouten, directeur van de ECD, zijn persoonlijke opvattingen over het rapport.

In het algemeen deel van de beantwoording van de vragen geeft het kabinet zijn reactie op de analyse en aanbevelingen van de commissie ten aanzien van de bijzondere opsporingsdiensten (punt 6.4: De bijzondere opsporingsdiensten (blz. 18/19)).

205

Bieden de artikelen 11 en 12 WIV voldoende basis voor de verstrekking van informatie door de BVD aan opsporingsinstanties? (blz. 224).

Ja.

206

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens is de mening toegedaan dat ook de BVD moet voldoen aan de eisen van kenbaarheid en voorzienbaarheid die de Europese Commissie stelt. Brengt ook dit niet een noodzakelijke wetswijziging met zich? (blz. 224).

Zie het antwoord bij vraag 83.

207

Welke maatregelen zijn nodig om de informatieverstrekking van de CID aan de BVD en vice versa te verbeteren? De indruk wordt gewekt dat het hier vooral om wederzijdse competentieproblemen gaat. (blz. 225).

Op grond van artikel 22 van de WIV is de politie verplicht gegevens die voor de taakuitvoering van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten van belang zijn aan deze diensten te verstrekken (Vgl. Kamerstukken II, 1988–1989, 19 589, nr. 11 blz. 21). Er bestaat een zekere terughoudendheid bij criminele inlichtingendiensten van de politie CID-gegevens aan de BVD te verstrekken vanuit de zorg bronnen te beschermen. In het kader van het zgn. Hermandad project werken BVD en politie samen aan een verdere intensivering en verbetering van de samenwerking. Hierbij wordt onder meer aan dit aspect aandacht besteed. Overigens merkt het kabinet op dat er een strikte scheiding is en moet blijven tussen de werkzaamheden van enerzijds inlichtingen- en veiligheidsdiensten en anderzijds politie en justitie.

208

Ziet de regering de noodzaak in van een wettelijke regeling als globaal omschreven op blz. 231, noot 23? (blz. 231).

Zie het antwoord op vraag 83.

209

Kan de regering ingaan op de door de Enquêtecommissie geziene noodzaak de onderzoeksmethoden van de BVD wettelijk te regelen mede in het licht van praktische consequenties ervan? (blz. 231).

Zie het antwoord op vraag 83.

210

In het licht van artikel 13 EVRM moet er voor de burger een klacht-mogelijkheid zijn. Zou, gezien de bijzondere taakstelling van de BVD, een bijzondere klachtencommissie niet meer aangewezen zijn dan de Nationale ombudsman? Bovendien kan de Nationale ombudsman slechts adviseren. Ook dat pleit wellicht voor een aparte commissie. (blz. 235).

Dit antwoord heeft ook betrekking op de vragen 211 en 212.

De betreffende passage is ontleend aan het kabinetsstandpunt naar aanleiding van een rechterlijke uitspraak over inzage in BVD-dossiers (Kamerstukken II, 1994–1995, 22 036, nr. 6). Het gaat hier in meer algemene zin om het vraagstuk van het toezicht op inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Zoals eerder aan Uw Kamer gemeld (Kamerstukken II, 23 900 VII, nr. 41), zal het toezicht een prominente plaats innemen in het in voorbereiding zijnde wetsvoorstel tot herziening van de WIV. Ook zal hierin een inzageregeling worden opgenomen met betrekking tot persoonsgegevens. Thans gelden de bepalingen van de Wet openbaarheid van bestuur voor verzoeken om inzage in persoonsdossiers. Het wetsvoorstel waarin het een en ander zal worden geregeld, zal naar verwachting voor het zomerreces voor advies aan de Raad van State worden voorgelegd.

211

Wat is het standpunt van de regering over het voorstel om in de WIV de mogelijkheid te openen te verwijzen naar de Nationale ombudsman en/of een bijzondere (al dan niet parlementaire) commissie? (blz. 235).

Zie het antwoord bij vraag 210.

212

Wanneer mag de burger nu wel en wanneer niet de op hem betrekking hebbende dossiers inzien? (blz. 235).

Zie het antwoord bij vraag 210.

213

Acht de regering een «bewuste distantie» ten aanzien van het OM wenselijk? (blz. 237).

Zie het antwoord bij vraag 86.

214

Deelt de regering de analyse van de Enquêtecommissie dat het gebrek aan sturing en toezicht door het OM (met name ten aanzien van de CID) voor een (substantieel) deel voortvloeit uit capaciteitsproblematiek? (blz. 241).

Bij het gebrek aan sturing en toezicht door het openbaar ministerie spelen, naast de capaciteitsproblematiek en in bepaalde gevallen de bereidheid van de politie zich daadwerkelijk te laten sturen en controleren – dat geldt in het bijzonder voor de CID'en – vooral organisatie aspecten een rol. Deze krijgen reeds in het kader van de reorganisatie van het openbaar ministerie nadrukkelijk aandacht. Het rapport van de Commissie

bevat een aantal waardevolle elementen, die daarbij nader in ogenschouw zullen worden genomen. Eén van die elementen is het belasten van een recherche-officier van Justitie met de verantwoordelijkheid voor het gehele rechercheproces. Ook de onvolkomenheid van de huidige CID-regeling – de officier van Justitie heeft geen toegang tot de CID-registers – staat een effectief toezicht in de weg.

215

Wat is het standpunt van de regering ten aanzien van het betrekken van de advocaat-generaal bij opsporingsonderzoek? (blz. 241).

Volgens het wettelijk systeem is de vervolging van alle strafbare feiten geattribueerd aan het openbaar ministerie, optredende in eerste aanleg en wel onder verantwoordelijkheid van de betrokken hoofdofficiëren van Justitie. Op grond van artikel 140 van het Wetboek van Strafvordering is de procureur-generaal met het toezicht op een juiste en behoorlijke opsporing zoals deze onder gezag van de officier van justitie op grond van artikel 148 van dit wetboek plaatsvindt, belast. Het wettelijk systeem geeft hiermee voldoende legitimatie voor de advocaat-generaal om betrokken te worden bij de beoordeling van de toepassing van bijzondere opsporingsmethoden. De wettelijke attributie van opsporingsbevoegdheid aan de advocaat-generaal is hiervoor niet nodig, noch zijn er overigens redenen aanwezig tot wijziging van het wettelijk systeem in de zin als in de vraag bedoeld.

Overigens is het ook nu reeds gangbare praktijk dat in grotere strafzaken de advocaat-generaal in een vroeg stadium bij de opsporings- en vervolgingsbeslissingen wordt betrokken.

Volgens het plan van aanpak reorganisatie openbaar ministerie komt voor de ressortsparketten de nadruk te liggen op het waarborgen van de juridische kwaliteit, niet alleen in de tweede lijn, maar ook door de eerste lijn te ondersteunen. Als gevolg hiervan zal de verhouding tussen eerste en tweede lijn intensiever worden.

In het wetsvoorstel Reorganisatie openbaar ministerie zal in het verlengde hiervan worden voorgesteld de advocaat-generaal de bevoegdheid te geven hoger beroep in te stellen dan wel een door de eerste lijn ingesteld hoger beroep in te trekken.

216

Acht de regering het wenselijk dat ressorts- en arrondissementsparketten zo veel mogelijk op de centrale bestuurslagen c.q. politieregio's aansluiten? (blz. 241).

Met ingang van 1 januari 1994 is een groot aantal wijzigingen aangebracht in de rechterlijke indeling. Aan die wijzigingen lag ten grondslag de opvatting dat de rechtsgebieden van de ressorten en de arrondissementen zoveel mogelijk dienen aan te sluiten bij de bestuurlijke gebiedsindeling, zonder dat overigens sprake hoeft te zijn van volledig identieke indelingen. Aan die opvatting is uitwerking gegeven door te kiezen voor een stelsel waarin de buitengrenzen van de (vijf) ressorten samenvallen met de buitengrenzen van de (elf) provincies. Dat betekent dat een provincie altijd slechts binnen één ressort is gelegen. Aangezien een ressort bestaat uit enkele arrondissementen, is tevens verzekerd dat de buitengrenzen van de (elf) provincies samenvallen met de buitengrenzen van de (negentien) arrondissementen. Bij de invoering van de politieregio's per 1 april 1994 is een overeenkomstige gedragslijn gevolgd. Gekozen is voor een stelsel waarin de buitengrenzen van de (negentien) arrondissementen samenvallen met de buitengrenzen van de 25 politieregio's. Dat betekent dat een politieregio altijd slechts binnen één arrondissement is gelegen en dus ook binnen één ressort en één provincie.

217

Zijn er reeds specifieke functie-eisen voor officieren van justitie, belast met de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit (waaronder de CID)? (blz. 246).

Er zijn nog geen specifieke functie-eisen voor officieren van Justitie belast met de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit. Op de parketten, waar speciale units voor de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit bestaan, zijn de unithoofden in het algemeen ervaren officieren met bijzondere kennis en ervaring op dat specialistische terrein. Er is onder het gezag van het CBO een programma voor deskundigheidsbevordering in ontwikkeling, waarin onder meer een cursus bankleer is opgenomen. Ook het opleidingsinstituut van de rechterlijke macht, de SSR organiseert cursussen georganiseerde criminaliteit.

Ingevolge de unitvorming bij de parketten bestaan per parket functie-eisen ten aanzien van hoofden van units aanpak georganiseerde misdaad en CID-officieren. In het kader van de reorganisatie van het openbaar ministerie wordt reeds gezien in hoeverre tot standaardisering en uniformering moet worden gekomen en op welke wijze dit vervolgens moet geschieden, mede tegen de achtergrond van een aantal bevindingen van de Commissie.

218

Deelt de regering de opvatting van de Enquêtecommissie dat «het gezag van het OM zich volgens de wetsgeschiedenis aldus ook uitstrekt over het zogenaemde pro-actief optreden van de politie»? (blz. 247).

Zie het antwoord op vraag 193.

219

Kan de regering ingaan op de mate van invloed van de reorganisatie van de politie op de problematische gezagsrelatie met het OM, mede gezien de opmerking dat de gezagsrelatie tussen het OM en de FIOD minder problemen lijkt te ondervinden? (blz. 254).

Niet bekend is of en in welke mate de reorganisatie van de politie invloed heeft gehad op de gezagsrelatie tussen officier van justitie en politie. Ook in het eindrapport is daarover geen informatie te vinden.

Wel geeft de Commissie een aantal aanbevelingen die zien op het herstel van de gezagsrelatie. Het kabinet is van oordeel dat versterking van het openbaar ministerie en het streven naar goede samenwerking en herstel van vertrouwensbanden tussen openbaar ministerie en politie bijdragen aan het herstel van die relatie. Vanuit hun toezichthoudende taak (140 Sv;19,20 PW) dienen de procureurs-generaal erop toe te zien dat in de praktijk herstel van de gezagsrelatie ook daadwerkelijk plaatsvindt.

220

Kan de regering ingaan op de twijfels van de Enquêtecommissie met betrekking tot de competentie van het OM ten aanzien van zijn beheerstaak bij de politie? (blz. 254).

De beheerstaak van het openbaar ministerie wordt zoals bekend geregeld in de Politiewet 1993 en is als zodanig dus van recente datum. Dat maakt het niet mogelijk al definitieve conclusies te trekken over het functioneren ervan. Tijdens de komende evaluatie van de Politiewet 1993 zal hieraan specifieke aandacht worden besteed.

De medebeheersrol van de hoofdofficier doet niets af aan de primaire beheersverantwoordelijkheid van de korpsbeheerder. De huidige wettelijke regeling gaat uit van de gedachte dat een goede vervulling van het gezag over de politie indien deze optreedt in het kader van de

strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, inzicht in en invloed op de organisatie van de politie nodig maakt. Het kabinet is van mening dat deze gedachte als zodanig in de toekomst een uitgangspunt zal blijven bij de inrichting van het politiebestedel.

221

Hoe kijkt de regering aan tegen (bestuurlijk-juridische consequenties van) de BOP-regeling, mede ten aanzien van «de lokale gerichtheid van de politie bij prioriteitsstelling»? (blz. 255).

Door de reorganisatie van de Nederlandse politie is het schaalgrootte thans zodanig dat de noodzaak van korpsoverstijgende onderzoeken is verminderd. Tegelijkertijd is gebleken dat er behoefte blijft bestaan aan gelden voor de bestrijding van de bovenregionale criminaliteit die niet aan de criteria voor georganiseerde criminaliteit voldoet. Om tegemoet te komen aan beide uitgangspunten wordt voorgesteld om bij Voorjaarsnota 1996 het BOP-budget te verdelen over enerzijds de Algemene Bijdrage aan de regiokorpsen en anderzijds het Openbaar ministerie ter financiering van bijzondere opsporingsonderzoeken. Ook zal een deel centraal op het ministerie van justitie worden beheerd, mede als voorziening voor de bestrijding van de georganiseerde milieucriminaliteit.

222

Kan de regering ingaan op de passage in het verhoor van minister Sorgdrager: «Er is nog meer gebeurd in die operatie, waarvan ik vind dat hij dat wel had moeten melden»? (blz. 257).

De minister van Justitie doelde toen in algemene zin op het feit dat de hoofdofficier rechtstreeks periodiek overleg voerde met het departement van Justitie en de toenmalige minister van Justitie over het Copa-onderzoek, zonder tussenkomst van de procureur-generaal. Het had dan ook in de rede gelegen de toenmalige minister van relevante operationele gegevens rond Copa op de hoogte te stellen, nadat deze tijdens het debat in april 1993 meedeelde dat er – in Haarlem – nooit sprake is geweest van doorlating van hard drugs. Bij de veronderstelde kennis van de doorlating aan de kant van de toenmalige procureur-generaal, zou deze daarop hebben kunnen worden aangesproken.

223

Kan de regering ingaan op de verantwoordelijkheid van de minister van Binnenlandse Zaken voor opsporingsmethoden, bijvoorbeeld in verband met de kernteams? (blz. 332).

Ten aanzien van de kernteams ligt de verantwoordelijkheid van de minister van Binnenlandse Zaken voor opsporingsmethoden niet anders dan voor andere onderdelen van de politie. Verwezen wordt verder naar het algemeen deel, punt 5.2: Minister van Binnenlandse Zaken (blz. 12).

224

Kan de regering ingaan op de opmerking van de Enquêtecommissie dat «binnen het ministerie lange tijd de veronderstelling (was) dat het researchewerk een prerogatief was van het ministerie van Justitie»? Hoe verklaart de regering dat vanuit haar wettelijke verantwoordelijkheid? (blz. 333).

Tot en met het begin van de jaren negentig was het zo dat de verantwoordelijkheid voor de toepassing van opsporingsmethoden exclusief werd toebedacht aan het openbaar ministerie en werd omgekeerd, vanuit justitie veelal geredeneerd vanuit de exclusieve verantwoordelijkheid van het openbaar ministerie voor opsporingsactiviteiten. De korpschef of de

korpsbeheerder kwam pas in beeld wanneer van tegenwerking of te zelfstandig optreden van de politie sprake was. Deze visie werd breed gedragen en niet betwist.

De beheersverantwoordelijkheid van de minister van Binnenlandse Zaken kwam ten principale tot uitdrukking in de aanwezigheid van een adequaat opgeleid en toegerust politiekorps.

In de periode september 1992 – zomer 1995 heeft zich een herpositionering voorgedaan van OM, bestuur en politie. De rol van Biza (en in het verlengde daarvan van de korpsbeheerders) transformeerde van een afstandelijke naar een meer inhoudelijke rol bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit. Aanleiding tot die transformatie waren achtereenvolgens:

- de nota « De georganiseerde criminaliteit in Nederland, dreigingsbeeld en plan van aanpak » van september 1992;
- de aandacht voor integriteit (de «Dales-speech»);
- de IRT-affaire;
- de nieuwe Politiewet.

Voor het overige wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 5.2: Minister van Binnenlandse Zaken (blz. 12) en punt 6.5: Korpsbeheerders (blz. 19).

225

Kan de regering een analyse geven van het beginsel «beheer op afstand» gezien de opmerkingen van de Enquêtecommissie dat «beheer op afstand niet wil zeggen dat de sturingscapaciteit van het ministerie van Binnenlandse Zaken beperkt zou zijn» (blz. 331) en dat «het ministerie van Binnenlandse Zaken voldoende mogelijkheden heeft zijn beheersverantwoordelijkheden te doen gelden. Dit is onvoldoende gebeurd.» (eindrapport, blz. 446) en de opmerking van de minister van Binnenlandse Zaken in zijn verhoor over beheer op afstand: «Wat dat precies is, weet ik nog niet helemaal met deze wet»? (blz. 333).

Vanaf de totstandkoming van de Politiewet 1993 is de minister van Binnenlandse Zaken beheerder op afstand van de regionale politiekorpsen. Dit betekent dat de minister van Binnenlandse Zaken eindverantwoordelijk is voor een doelmatig beheer van de Nederlandse politie, voor zover deze is georganiseerd in de regionale politiekorpsen. Aan de minister van Binnenlandse Zaken is de zorg toevertrouwd voor de organisatie van de politie, alsmede voor een kwantitatief en kwalitatief goede toerusting van het politieapparaat. Het gaat hier om een voorwaardenscheppende taak die naar zijn aard op afstand wordt vervuld. Ter uitvoering van zijn taak staan de minister van Binnenlandse Zaken verschillende instrumenten ter beschikking, onder andere: de verstrekking van bijzondere bijdragen, gebonden aan verschillende voorwaarden; het stellen van kwaliteitseisen aan mensen en middelen en de bevoegdheid aanwijzingen te geven over de inzet van personeel en middelen. De afstand wordt bepaald op het snijvlak van de bestuurlijke en politieke verantwoordelijkheid.

Voorts wordt verwezen naar het algemeen deel, punt 5.2: Minister van Binnenlandse Zaken (blz. 12).

Bijlage VII

226

Bestaan er internationale afspraken die Turkije en Marokko verplichten op te treden tegen witwassen? (blz. 69).

Turkije en Marokko zijn geen partij bij het Verdrag van de Raad van Europa inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagneming en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven, Straatsburg 1990 (ETS 141),

maar Marokko is sinds 26 januari 1993 wel partij bij het Verdrag van de Verenigde Naties tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen, Wenen 20 december 1988. Artikel 3 lid 1 onder (b)(i) en (ii) en onder (c)(i) van dit verdrag verplicht Partijen tot het nemen van maatregelen die nodig zijn om het witwassen van criminele vermogensopbrengsten, indien opzettelijk begaan, krachtens hun nationale wetgeving strafbaar te stellen. De desbetreffende gedragingen behoeven alleen te worden strafbaar gesteld als de dader wist met de opbrengsten van drugsdelicten van doen te hebben. Het onder (c) gestelde is geclausuleerd door de grondwettelijke beginselen en de grondbeginselen van het rechtsstelsel van de betrokken Verdragspartijen.

227

Bevindt de actieve bestrijding van de vuurwapencriminaliteit zich nog steeds rond het nulpunt? (blz. 76).

De in het rapport van de Enquêtecommissie vermeldde pilot-bureaus vuurwapenondersteuning in de politieregio's Gelderland-Midden en Rotterdam-Rijnmond zijn geëvalueerd door het WODC. Het onderzoeksresultaat is in december 1995 gepubliceerd in het rapport «Een schot in de roos».

Op 31 januari 1996 heeft het WODC een studiemiddag belegd met vertegenwoordigers van de regiokorpsen.

De conclusies van zowel het WODC-onderzoek als de studiebijeenkomst waren dat de pilot-bureaus in beide regiokorpsen hebben geleid tot een beter inzicht in de aard en omvang van de vuurwapencriminaliteit. De activiteiten van deze bureaus betekenden tevens een kwalitatieve en kwantitatieve verbetering van de aanpak van vuurwapencriminaliteit.

Beide regio's hebben inmiddels besloten de pilotbureaus een definitieve plaats in hun organisaties te geven.

Bij verdergaande invoering van dit type ondersteuning ligt het voor de hand ook informatieuitwisseling tussen diverse regio's tot stand te brengen.

Een stap verder is informatieuitwisseling in internationaal verband. Mogelijk is m.b.t. beide aspecten een rol weggelegd voor de divisie CRI van het KLPD.

Gezien de resultaten van de pilots, lijkt het het kabinet wenselijk dat een dergelijke vorm van ondersteuning ingevoerd zou worden in de regiokorpsen.

Hiertoe zullen initiatieven ontplooid worden.

228

Blijft de bestrijding van autodiefstal landelijk geen prioriteit? (blz. 78).

Dit antwoord heeft ook betrekking op de vragen 229 en 240.

Wat betreft de bestrijding van autodiefstallen gaat het er uiteindelijk om de aantrekkelijkheid van autodiefstallen voor criminele groepen weg te nemen. Een dergelijke inspanning kan niet alleen door politie en justitie geleverd worden. Vandaar dat eind 1993 de stuurgroep Autocriminaliteit in het leven is geroepen door het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing, het samenwerkingsorgaan van overheid en bedrijfsleven bij de aanpak van criminaliteit.

Omdat een snelle en accurate registratie van diefstalmeldingen een eerste vereiste is voor een doeltreffende bestrijding van autodiefstal is onder regie van de stuurgroep een meer samenhangende landelijke registratie van diefstalmeldingen in het Kentekenregister tot stand gebracht. Verder is op initiatief van deze stuurgroep het beleid geformuleerd inzake de verstrekking van deze gegevens aan particuliere organisaties die een rol kunnen spelen bij het terugvinden en terugbezorgen van gestolen auto's. De stuurgroep is momenteel de laatste hand aan het

leggen aan een plan van aanpak waarin, naast de registratie, ook aandacht wordt besteed aan de verbetering van de (internationale) gegevensuitwisseling, het faciliteren van de opsporing en het stimuleren van (techno-)preventieve maatregelen.

Deze publiek-private samenwerking op landelijk niveau, waarvan verwacht wordt dat zij de effectiviteit van de aanpak van autocriminaliteit zal bevorderen, laat onverlet dat de bestrijding van autodiefstallen door de politie in eerste aanleg een regionale verantwoordelijkheid is.

De regiokorpsen worden bij opsporingsonderzoeken in dit kader ondersteund door de divisie CRI van het Korps landelijke politiediensten en het Gerechtelijk laboratorium.

De uitspraak dat groepen die zich bezighouden met autodiefstal zo goed als niets te duchten hebben van de politie doet geen recht aan de succesvolle inspanningen die door verschillende regionale politieteams worden verricht om deze groepen aan te pakken.

229

Deelt de regering de conclusie van de Enquêtecommissie dat groepen die zich bezighouden met de autodiefstal zo goed als niets te duchten hebben van de politie? (blz. 79).

Zie het antwoord op vraag 228.

230

Is de regering ooit op de hoogte gesteld van beslissingen van procureurs-generaal om niet tot nader onderzoek naar corruptie bij de politie onder Nederlanders van Surinaamse afkomst over te gaan, ondanks aandringen hierop door de chercheurs die de zaak onderzochten? Bestaan er richtlijnen terzake? (blz. 92).

De regering is niet op de hoogte gesteld van beslissingen van procureurs-generaal omtrent nader onderzoek naar corruptie bij de politie onder Nederlanders van Surinaamse afkomst. Er bestaan geen richtlijnen die betrekking hebben op de vraag of en zo ja hoe beslissingen op rijksrechercheonderzoeken moeten worden gecommuniceerd met de minister van Justitie. Hoewel de vraag spreekt over procureurs-generaal moet aangenomen worden dat de kwestie alleen betrekking heeft op het ressort Amsterdam. Het betreffende onderzoek van de rijksrecherche is aangeboden aan de hoofdofficier van justitie te Amsterdam en besproken met de procureur-generaal.

Het onderzoek werd ingesteld n.a.v. een oriënterend onderzoek naar de gedragingen van twee Amsterdamse politiefunctionarissen. Het onderzoek in deze concrete zaken heeft wel geleid tot zowel strafrechtelijke als disciplinaire maatregelen.

Bijlage VIII

231

Fijnaut c.s. achten het niet goed mogelijk om de top van de autochtone criminaliteit te kwantificeren in termen van groepen en personen. Acht de regering een dergelijk kwantificering noodzakelijk? Zo ja, welke stappen wil zij terzake zetten? (blz. 19).

N.B. blz. 53: De omvang van de autochtone georganiseerde criminaliteit kan niet goed worden vastgesteld.

Het kabinet onderschrijft de opvatting van de Commissie dat voor de beleidsontwikkeling kwalitatieve informatie over de aard van de georganiseerde misdaad ten minste even belangrijk is als kwantificerende informatie over aantallen groepen en personen. Voor de toewijzing van concrete projecten aan opsporingseenheden en de evaluatie van het

beleid is kwantificerende informatie echter belangrijk. Door middel van onderzoeken en gestructureerde ondervraging van de politie wordt gepoogd een kwantitatief beeld te krijgen dat de werkelijkheid zo goed mogelijk benadert. Het is echter onvermijdelijk dat dat beeld lacunes vertoont omdat immers niet alle relevante activiteiten bij politie of wetenschap bekend kunnen zijn.

Zie voorts het algemeen deel, punt 3: Probleemstelling en strategie (blz. 3–5), punt 6.2: Selectie en vaststelling van opsporingsonderzoeken voor kernteams en LRT (blz. 14/15) en punt 6.5: Kernteams en LRT (blz. 17/18).

232

Is de regering bereid een onderzoekprogramma op te zetten inzake het aandeel van de allochtone/buitenlandse groepen in de georganiseerde criminaliteit? (blz. 67).

De betrokkenheid van etnische minderheden bij de georganiseerde criminaliteit zal uiteraard met de nodige zorgvuldigheid omkleed, onderdeel uitmaken van een op te stellen permanent programma voor de monitoring en analyse van de georganiseerde criminaliteit in Nederland.

Zie voorts het antwoord op vraag 115.

233

Waarom is in voorbije jaren weinig politie-onderzoek gedaan naar drugshandel uit Suriname? (blz. 94).

Zie het antwoord op vraag 53.

234

Wordt de zgn. «Turken-moeheid» bij de Nederlandse politie en justitie als gegeven aanvaard? Zo niet, welke strategie wordt ontwikkeld? (blz. 112).

De door de Commissie waargenomen zogenaamde «Turken-moeheid» mag er nimmer toe leiden dat alleen tegen Turkse criminele organisaties wordt opgetreden als er sprake is van grof geweld of wanneer criminele activiteiten een politiek aspect hebben.

Evenmin mag de noodzaak om de georganiseerde criminaliteit deels landelijk en bovenregionaal aan te pakken er niet toe leiden dat de regionale recherche hieraan weinig prioriteit geeft.

Uit de rapportages van de onderzoeksgroep is gebleken dat veel organisaties werken vanuit een permanente uitvalsbasis in een bepaalde regio, stad of zelfs wijk. Drugsoverlast in een bepaalde wijk staat niet zelden in verband met de activiteiten van ter plekke gevestigde criminele organisaties.

Dergelijke organisaties zullen naar het oordeel van het kabinet vaak het beste primair vanuit de regionale politie kunnen worden aangepakt. Overaccentuering van de opsporing door de kernteams en het landelijk team is dan ook ongewenst.

Het openbaar ministerie zal er op toe zien dat aan de regionale aanpak voldoende prioriteit wordt toegekend in de regionale politieke beleidsplannen. De aanpak zal overigens worden geplaatst in het kader van het reeds ingezette grote stedenbeleid van het kabinet.

Tevens zal het openbaar ministerie er op toe zien dat de kernteams voldoende prioriteit toekennen aan de aanpak van Turkse criminele organisaties.

235

Heeft de regering een verklaring voor het feit dat een zo groot percentage van de in Nederland aanwezige Colombianen de Nederlandse

nationaliteit (met behoud van de Columbiaanse) heeft aangenomen? (blz. 175).

Specifieke informatie hierover is niet voor handen. Wel wordt aangenomen dat het veelal om vrouwen gaat die voor onbepaalde tijd in Nederland willen blijven.

Bij de aanvraag van de Nederlandse nationaliteit weegt overigens onder andere de verblijfsduur in Nederland en het openbare orde-aspect mee. Niet iedere vreemdeling kan dus zomaar naturaliseren.

Colombianen zijn in Nederland visumplichtig. De Nederlandse nationaliteit zorgt naast het staatsburgerschap ook voor vrij verkeer tussen Colombia en Nederland.

De teams die zich bezig houden of hebben gehouden met de bestrijding van de Colombiaanse drugscriminaliteit zien op dit punt geen opvallende bijzonderheden.

236

Wat denkt de regering te doen aan de situatie dat Nederland Distributieland zich ook uitstrekt tot de drugshandel (blz. 207: Ook Nederland heeft de functie van stapelmarkt en logistiek centrum verkregen)? (blz. 207).

Zoals vermeld in de nota Drugbeleid is het kabinet voornemens om de opsporing en vervolging van grensoverschrijdende handel in soft- en harddrugs en de internationale samenwerking te intensiveren.

Bijlage IX

237

Uit het branche-onderzoek van Fijnaut c.s. komt naar voren dat er een aantal marginale bedrijven is (in wegtransport, autobranche, horeca) dat het bestaan poogt te verlengen door verbindingen te leggen met delen van de onderwereld. Beschikken Kamers van Koophandel over een globale financiële state of the art van de aangesloten bedrijven? (algemeen.)

Het blijkt dat een dergelijke state of the art uit een oogpunt van criminaliteitspreventie heel waardevol kan zijn.

De Kamers van Koophandel beschikken over de jaarrekeningen van de bedrijven die deze ingevolge de in artikel 394, Boek 2, van het Burgerlijk Wetboek bij het Handelsregister in beginsel binnen acht dagen na afsluiting daar dienen te deponeren. Hoewel deze gegevens enigszins zijn gedateerd, kunnen zij, tezamen met gegevens uit andere bronnen, uiteraard wel bijdragen aan de beeldvorming met betrekking tot ongewenste ontwikkelingen binnen een bedrijf of een branche. Die gegevens worden dan ook gebruikt bij onderzoeksmethoden als financieel rechercheren en fenomeenonderzoek.

238

Welk preventie- en controlebeleid wordt momenteel gevoerd m.b.t. de goederenstromen in de wegtransportsector? (blz. 54).

De Wet goederenvervoer over de weg biedt twee instrumenten om malafide vervoerders uit het beroepsgoederenvervoer te weren: de eisen gesteld aan de toegang tot het beroep en het concurrentievoorwaardenstelsel.

Een ondernemer krijgt alleen toegang tot de markt als hij voldoet aan de drie toetredingseisen, te weten de eisen van kredietwaardigheid, vakbekwaamheid en betrouwbaarheid. In verband met de laatste eis wordt een verklaring omtrent het gedrag verlangd.

Het concurrentievoorwaardestelsel is ontworpen om te voorkomen dat malafide ondernemers een oneerlijke concurrentievoordeel genieten t.o.v. bonafide ondernemers. Indien een ondernemer bij voorbeeld herhaaldelijk onherroepelijk veroordeeld wordt voor niet naleving van de CAO-beroepsgoederenvervoer, verliest hij zijn betrouwbaarheid en daarmee zijn vergunning.

239

Wordt de 10% aanvragers van Schipholpassen die de sollicitatie intrekt, wanneer bekend wordt gemaakt dat ze zullen worden onderzocht, nader gescreend? (blz. 91).

Nee. Screening is slechts vereist voor personen die een Schipholpas willen hebben.

240

Is het vanuit het bestrijden van zware criminaliteit niet zinvol om meer energie te laten steken door politie en justitie in het opsporen van gestolen auto's? (blz. 143).

Zie het antwoord op vraag 228.

241

Ervaart de regering in de praktijk dat de afvalbranche de gedachte van zelfregulering heeft aangegrepen als een kans om de overheid buiten de deur te houden? Zo ja, in welk opzicht? (blz. 282).

In zijn algemeenheid kan niet worden gesteld dat de afvalbranche de gedachte van zelfregulering heeft aangegrepen om de overheid buiten de deur te houden. Wel vindt binnen de afvalbranche een discussie plaats over het opzetten van een systeem van bedrijfsinterne milieuzorg (waarin gebruik gemaakt kan worden van certificaten) dat voldoet aan eisen zoals deze zijn vastgelegd in een Europese verordening over milieuzorgsystemen (de EMAS-verordening). De op dit moment binnen de afvalbranche aanwezige milieuzorgsystemen voldoen (nog) niet aan de eisen uit de EMAS-verordening.

Ten algemene zij er overigens op gewezen dat in het kader van het programma Marktwerving, deregulering en wetgevingskwaliteit een studie is verricht naar de mogelijkheden van certificering als alternatief voor of aanvulling op directe overheidsregulering. Op 16 februari jongstleden is het rapport, vergezeld van een kabinetsstandpunt daarop, aan de Kamer gezonden. In het rapport worden onder meer randvoorwaarden gegeven voor een vruchtbaar en verantwoord gebruik van certificering.

242

Ervaart de regering in de praktijk de nadelen van convenanten, zoals deze door de Enquêtecommissie wordenesignaleerd? (blz. 282).

Het kabinet heeft geen convenanten gesloten met de «afvalverwerkingsbranche». Wel zijn enkele convenanten gesloten tussen de minister van VROM en producenten of importeurs van bepaalde produkten waarin afspraken zijn gemaakt over onder andere de inzameling en verwerking van die produkten in het afvalstadium. Ten denken valt hierbij aan het Convenant verpakkingen. Deze convenanten worden regelmatig geëvalueerd en functioneren in het algemeen goed: de vastgelegde doelen worden ook bereikt.

Het kabinet is ten algemene van mening dat convenanten een nuttig instrument kunnen zijn bij de realisering van beleidsdoelen, met name ter ondersteuning van of vooruitlopend op directe overheidsregulering. Zij

moeten dan wel waarborgen te bevatten voor een goede doelbereiking: duidelijk moet zijn wat de rechten en verplichtingen zijn van partijen en dat zij ook werkelijk gebonden zijn aan de convenanten. Voorts moet een goede regeling worden getroffen voor naleving en geschilbeslechting, zodat partijen over en weer ook daadwerkelijk aan hun verplichtingen gehouden kunnen worden.

Uit het rapport van de Algemene Rekenkamer «Convenanten van het Rijk met bedrijven en instellingen» (kamerstukken II 1995/1996, 24 480, nrs. 1–2) bleek dat in door de overheid gesloten convenanten meer aandacht besteed zou moeten worden aan het scheppen van deze waarborgen. Per 1 januari 1996 zijn de Aanwijzingen voor convenanten – vastgesteld door de minister-president – in werking getreden, waarin onder andere de bovengenoemde voorwaarden voor goede convenanten zijn vastgelegd.

243

Ervaart de regering in de praktijk de door de Enquêtecommissie gesignaleerde nadelen van sturings-NV's? (blz. 285).

Sturingsorganisaties zijn in enkele provincies opgericht ten einde ervoor te zorgen dat de afvalverwijderingsstructuur optimaal wordt benut. In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat deze sturingsorganisaties positief werken ten aanzien van de effectiviteit van de verwijdering. Het functioneren van sturings-NV's zal mogelijk aan de orde komen bij de werkzaamheden van de Commissie toekomstige organisatie afvalverwijderingsstructuur, die onlangs door de minister van VROM is ingesteld.

244

Is het ontbreken van een Wet afvalketenaansprakelijkheid in de praktijk een gemis? (blz. 305).

Met de recente inwerkingtreding van de Wet van 30 november 1994, Stb. 846 op 1 februari 1995 is de civielrechtelijke aansprakelijkheid voor milieuverontreiniging aanzienlijk aangescherpt. Door toevoeging van een aantal zogeheten risico-aansprakelijkheden – d.w.z. aansprakelijkheid zonder dat sprake is van onrechtmatigheid of schuld – aan de Boeken 6 (zie art. 175–178) en 8 (zie afdelingen 8.6.4, 8.11.4, 8.14.1 en 8.19.4) van het Burgerlijk Wetboek, zal onder meer eenvoudiger verhaal kunnen worden gezocht van schade die het gevolg is van gevaarlijke stoffen – inclusief gevaarlijke afvalstoffen – of van schade die het gevolg is van het storten van afvalstoffen op een (legale of illegale) afvalstortplaats.

In aanvulling hierop biedt ook de algemene aansprakelijkheid op grond van onrechtmatige daad (art. 6:162 BW) belangrijke mogelijkheden voor burgers en overheid om tegen (dreigende) schade door afval op te komen. Gelet op het feit dat de gehele afvalketen, zeker waar het gaat om gevaarlijk afval, sterk is gereguleerd, zal al snel sprake zijn van handelen in strijd met een wettelijke plicht, hetgeen een onrechtmatige daad oplevert. De rechtspraak biedt ook tal van voorbeelden waarin met name de overheid van deze civielrechtelijke mogelijkheden gebruik heeft gemaakt. Daarbij beperkte men zich niet tot het aanpakken van de daadwerkelijke storting van de afvalstoffen, maar werd ook met succes teruggegaan naar eerdere schakels in de keten. Zie o.a. het arrest HR 14 april 1989, NJ 1990, 712 (Benckiser). De civielrechtelijke instrumenten kunnen daarmee als een waardevolle aanvulling op het publiekrechtelijke instrumentarium dat de overheid primair ter beschikking staat worden gezien.

Gelet op de bestaande mogelijkheden bestaat uit oogpunt van civielrechtelijke aansprakelijkheid geen behoefte aan wetgeving in de bedoelde zin.

Wat betreft de export van (gevaarlijke) afvalstoffen naar het buitenland, zij nog vermeld dat onder auspiciën van de UNEP besprekingen gaande zijn om te komen tot een protocol bij het Verdrag van Bazel inzake het grensoverschrijdend transport van afvalstoffen. Naar het zich thans laat aanzien zal dit protocol internationaal een risico-aansprakelijkheid voor afvalschade introduceren.

245

Deelt de regering de analyse van de Enquêtecommissie dat gedogen (al dan niet gedwongen) collusie in de hand werkt? (blz. 306).

In algemene zin kan worden gesteld dat onvoldoende afstand tussen bedrijven en hun leiding enerzijds en met de uitvoering en handhaving belaste ambtenaren anderzijds risico's mee kan brengen voor de kwaliteit van de uitvoering van de overheidstaak, in het bijzonder ook op het punt van de onafhankelijkheid van de besluitvorming ten aanzien van het betrokken bedrijf. Die besluitvorming met de risico's van ongewenste beïnvloeding kan ook betrekking hebben op de vraag hoe op een geconstateerde verboden situatie moet worden gereageerd. Gedogen kan aldus het gevolg zijn van de bedoelde «collusie».

Ten aanzien van het gedogen op milieuterrein is in 1991 door de ministers van VROM en V&W een beleidskader geformuleerd dat erop is gericht gedoogsituaties te beperken tot gevallen waarin sprake is van overmacht of van een overgangssituatie. Dit beleidskader voorziet in het expliciet nemen van een gedoogbeschikking onder voorwaarden, die slechts een beperkte geldigheidsduur heeft. Onder die omstandigheden nemen de risico's af dat de overheid door te gedogen zichzelf in een dwangpositie brengt.

Het openbaar ministerie toetst zelfstandig of een gedogen door het bestuur ertoe moet leiden dat van opsporing en vervolging wordt afgezien.

246

Heeft de Enquêtecommissie geen aanwijzingen gevonden die erop wijzen dat Nederland een spil is in de internationale handel in beschermde diersoorten, zoals wel wordt gesuggereerd? (blz. 338).

De vraag richt zich tot de Commissie.

Voor wat het kabinet betreft kan dienaangaande het navolgende worden opgemerkt. Het is bekend dat niet alleen bedreigde uitheemse dier- of plantesoorten, dan wel onderdelen daarvan, (legaal) zijn geïmporteerd, maar dat ook in zekere mate (re)export heeft plaatsgevonden, in het bijzonder waar het gaat om beschermde uitheemse vogels. Bovendien is Nederland op het vlak van de uitheemse planten de grootste exporteur, nl. van hier te lande gekweekte exemplaren. Daarmee is naar het oordeel van het kabinet nog niet gezegd dat ons land een spilfunctie in de internationale handel op dit terrein heeft.

In 1994 is een CITES-project tot stand gekomen. Het gaat hierbij om een samenwerkingsverband waarin door de Algemene Inspectiedienst van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, de politie, de douane en het openbaar ministerie wordt deelgenomen. Eén van de doelstellingen van het project is om helder zicht te krijgen op de illegale handel in bedreigde uitheemse dier- en plantesoorten en deze criminaliteit terug te dringen. Van de werkzaamheden in het kader van dit project zal bij de Voortgangsrapportage over de aanpak van de zware milieucriminaliteit verslag worden gedaan. Deze rapportage wordt in de loop van het tweede kwartaal van dit jaar beoogd.

Bijlage X

247

Zijn de bevindingen van de Enquêtecommissie voor de regering aanleiding over te gaan tot verscherping van de bankwetgeving in Nederland? (algemeen).

Uit het onderzoek van de Commissie is niet gebleken dat het toezicht dat de Nederlandsche Bank op grond van de Wet toezicht kredietwezen 1992 uitoefent te kort schiet. Evenmin is gebleken dat de wetgeving ter bestrijding van het witwassen, zoals o.a. de Wet Melding ongebruikelijke transacties en de Wet identificatie financiële dienstverlening, voor zover deze wetgeving ten doel heeft het witwassen door gebruikmaking van banken en andere financiële instellingen te voorkomen en te bestrijden, niet aan deze doelstelling voldoet. Wel is gebleken dat als gevolg van deze maatregelen gezocht wordt naar andere sectoren in de samenleving om geld wit te wassen. Mocht blijken dat deze tendens noopt tot nadere maatregelen dan zal het kabinet niet schromen deze te treffen. Zo onderzoekt het kabinet thans welke maatregelen getroffen moeten worden om, in aanvulling op de zelfregulering door de vrije beroepen, verdere betrokkenheid van deze beroepen bij de georganiseerde criminaliteit te voorkomen.

248

Deelt de regering de conclusie dat het OM beducht is om zaken waarin advocaten verwijtbaar betrokken zijn strafrechtelijk aan te vatten, dan wel aan te kaarten bij de deken? (blz. 28).

Het kabinet neemt met de Commissie de gevallen van verwijtbare betrokkenheid bij de georganiseerde criminaliteit van vooral de advocatuur en het notariaat ernstig. Het beraadt zich over de maatregelen die in aanvulling op de maatregelen die de beroepsgroepen zelf hebben genomen en waarvoor veel waardering bestaat, nog noodzakelijk zijn. Daarbij staat een strafrechtelijke aanpak van deze problematiek niet voorop, hoewel het kabinet de geconstateerde beduchtheid terzake wel zal onderzoeken. Het kabinet beziet thans of het tuchtrecht beter kan worden gevoed met gevallen van verwijtbaar handelen, of de mogelijkheden van gegevensuitwisseling tussen het openbaar ministerie en de beroepsorganisaties kan worden verbeterd en of er redenen zijn de reikwijdte van het verschoningsrecht enigszins in te perken.

249

Het gegeven dat oprichters van een BV niet noodzakelijk in persoon voor de notaris hoeven te verschijnen, is t.a.v. de BV een criminaliteitsgevoelige factor. Is de regering voornemens tot nadere regelgeving over te gaan? (blz. 127).

In het bij de Kamer ingediende wetsvoorstel met betrekking tot wijziging van de Wet op het notarisambt (Kamerstukken II 1993–1994, 23 706, nrs. 1–2) is in artikel 35, eerste lid, een regeling getroffen die voorziet in de vaststelling van de identiteit van de volmachtgever. In de praktijk wordt nu al dikwijls legalisatie van de volmacht verlangd.

Het gebruik van vervalste of gestolen identiteitsdocumenten en legitimatiebewijzen wordt overigens bemoeilijkt door de inzet van het Verificatie- en Informatie Systeem (VIS). Dit systeem is enige jaren ontwikkeld door de divisie Centrale Recherche Informatie en het Bureau Krediet Registratie te Tiel. Met dit gegevensbestand is het mogelijk een snelle toets uit te voeren met betrekking tot rijbewijzen, paspoorten e.d.

250

Is er geen grondige kwalitatieve toets op het ministerie van Justitie van de aanvraag tot oprichting van besloten vennootschappen (blz. 127: Ten aanzien van de BV is een aantal criminaliteitsgevoelige factoren onderscheiden)? (blz. 127).

In het kader van het in Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek neergelegde preventief toezicht op vennootschappen, worden bij oprichtingen van NV's en BV's en bij wijziging van de statuten daarvan, toetsingen verricht, onderzoeken gedaan en adviezen ingewonnen. Op die manier worden personen met een bezwarend verleden (bijvoorbeeld faillissementen, veroordelingen wegens vermogensdelicten) zoveel mogelijk geweerd. De laatste jaren is vanuit dit preventief toezicht een verbreding ingezet naar preventie van criminaliteit door en met behulp van rechtspersonen. In dat kader is de informatie-uitwisseling tussen diensten en instellingen die een rol spelen in deze sector van de criminaliteitsbestrijding, geïntensiveerd en geoptimaliseerd. Daardoor kan ook een steeds beter zicht worden verkregen op ontwikkelingen die zich ná de oprichting van een vennootschap voordoen.

251

Onderschrijft de regering de mening van de Enquêtecommissie dat witwassen een eigenstandig probleem is geworden? (blz. 134).

Het witwassen van criminele winsten is net als de heling van gestolen goederen een delictsvorm die voortvloeit uit andere delicten. In zoverre is het een afgeleid probleem.

De bedragen die in de legale economie worden weggesluisd zijn echter dermate groot dat hierdoor nieuwe, ernstige problemen ontstaan (corrumpering van betrokken beroepsgroepen, ontwrichting markten, lokale machtsposities) die losstaan van de grondfeiten (drugs, BTW-fraude e.d.).

252

Geeft het rapport aanleiding de objectieve indicator van 25 000 gulden voor de aanmelding van transacties in het kader van de wet MOT aan te scherpen? (blz. 135).

Het rapport geeft op het eerste gezicht geen aanleiding juist deze indicator aan te scherpen. De werking en effectiviteit van de indicatoren wordt door de werkgroep indicatoren, in opdracht van de Begeleidingscommissie MOT geanalyseerd. In deze werkgroep zijn de ministers van Financiën en van Justitie, alsmede de meldende instellingen, de toezichthouders, het meldpunt en de opsporingsautoriteiten vertegenwoordigd. De werkzaamheden van de werkgroep hebben er o.a. toe geleid dat met ingang van 1 november 1995 jl. een gewijzigde indicatorenlijst van kracht is geworden (Stcrt. 1995, 190), waarbij objectieve en subjectieve indicatoren zijn aangescherpt.

253

Het signaleren van witwassen levert volgens het rapport in de girale sfeer voor banken problemen op. Is de regering voornemens haar visie op mogelijke maatregelen gericht tegen het witwassen in girale sfeer (alsmede andere wijze van elektronische betaling) te geven? (blz. 141).

Zoals in het rapport staat vermeld, is de MOT-wetgeving mede in het leven geroepen om een eerste dam op te werpen tegen de «implementatie» van het chartale geld, dat afkomstig is van criminaliteit, in het girale circuit (zie p. 35). In de chartale fase, de zogenaamde placement-face, is de pakkans het grootst. De maatregelen tegen witwassen in de girale sfeer

hebben in belangrijke mate een aanvullend karakter, waarbij het MOT afhankelijk is van de specifieke kennis en ervaring van de financiële instellingen. Overigens zij erop gewezen dat naast de in het rapport genoemde indicator, er ook nog een objectieve indicator voor girale transacties boven de f 10 000 000,- is. De werkgroep indicatoren bekijkt periodiek of wijziging van de indicatoren gewenst is.

254

De Nederlandse Bank is verplicht te toetsen of ondernemers geschikt of bekwaam zijn voor het uitvoeren van het wisselbedrijf. Is de conclusie uit het rapport dat het nog onduidelijk is hoe effectief de toetsing van De Nederlandse Bank kan zijn, aanleiding tot het nemen van extra maatregelen? (blz. 142).

Op grond van artikel 3 van de Wet inzake de wisselkantoren (Wwk) kan de Nederlandsche Bank antecedenten van de bestuurders van wisselkantoren, alsmede van diegenen die eventueel het beleid van die kantoren bepalen, toetsen. Dit artikel van de Wwk is geënt op de andere toezichtswetten van het ministerie van Financiën, waarin vergelijkbare bepalingen zijn opgenomen. Door de toezichthouders op financiële instellingen is geruime tijd geleden bij de minister van Financiën aangegeven dat het voor een adequate toetsing van de antecedenten noodzakelijk is dat men ook kan beschikken over informatie uit de databestanden van de CRI. In overleg tussen de ministeries van Financiën, van Justitie en de toezichthouders is vervolgens vastgesteld dat een dergelijke informatievoorziening inderdaad wenselijk is. Een daartoe strekkende wijziging van het Besluit Politieregisters kan op korte termijn worden verwacht.

Deze wijziging zal een regeling bieden voor het verschaffen van – vertrouwelijke – gegevens uit politieregisters aan de instanties, die op grond van de verschillende toezichtswetten belast zijn met de uitvoering van bepaalde taken in het kader van het toezicht op financiële instellingen. Met deze wijziging wordt beoogd de effectiviteit van het betrouwbaarheidsonderzoek te verbeteren door verstrekking van de voor het toezicht relevante gegevens uit politieregisters desgevraagd mogelijk te maken, zodat deze gegevens in voorkomend geval bij hun oordeelsvorming omtrent de betrouwbaarheid van betrokkene kunnen worden meegewogen.

Volledigheidshalve wordt hierbij aangetekend dat de minister van Financiën deze wijziging reeds heeft aangekondigd in o.a. de «Nota handhaving integriteit effectenwezen», die hij de Tweede Kamer bij brief van 16 februari 1996 heeft aangeboden.

255

Is de regering van mening dat een beter afgestemd beleid gericht op de uitwisseling van data tussen toezichthoudende instellingen en onder meer de CRI, de CID, Finpol en de FIOD gewenst is? Zo ja, op welke termijn denkt de regering dit te realiseren? (blz. 142).

Op grond van de artikel 17 van de Wet melding ongebruikelijke transacties en artikel 18 van de Wet inzake de wisselkantoren zijn de toezichthoudende instanties op de financiële instellingen reeds verplicht het Meldpunt ongebruikelijke transacties in te lichten indien zij tijdens inspecties of anderszins feiten ontdekken die wijzen op het witwassen van geld. Daarbij zullen alle gegevens worden verstrekt die de toezichthouder tot de conclusie hebben gebracht dat er sprake zou kunnen zijn van witwassen, alsmede alle gegevens die men nodig acht om het meldpunt in de gelegenheid te stellen om te beoordelen of het meldpunt transacties uit het register van het meldpunt moet doormelden aan de politie. Daarnaast is, zoals in antwoord op vraag 254 is aangegeven, een wijziging

van het Besluit Politieregisters voorzien, opdat gegevens van de CRI gebruikt kunnen worden bij de beoordeling van antecedenten.

Naar het oordeel van het kabinet bieden deze maatregelen afdoende waarborgen voor een adequate informatie-uitwisseling met de toezicht-houders ten aanzien van criminele organisaties.

256

Waarom blijft opsporingsonderzoek inzake de relatie tussen de georganiseerde misdaad en de effectenhandel uit? (blz. 147).

Het onderzoek van het openbaar ministerie naar de relatie tussen de effectenhandel en de georganiseerde criminaliteit, dat in het bijzonder gericht is op de mogelijkheden die deze handel biedt voor het witwassen van misdrijfgeld, heeft tot nu toe geleid tot het opsporingsonderzoek naar Nusse Brink. Gelet op het feit dat dit soort onderzoeken relatief nieuw is in Nederland, evenals overigens in de rest van Europa, en gelet op de complexiteit van de materie, is het niet verwonderlijk dat thans nog geen concrete resultaten beschikbaar zijn.

257

Is de regering voornemens om op korte termijn inzake de wijze waarop BTW-fraude en witwassen plaatsvindt met voorstellen ter verbetering van de procedures te komen? (blz. 155).

De werking van het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties wordt geëvalueerd en zonodig zullen voorstellen voor verbetering worden gedaan. Binnenkort verschijnt een door het WODC van het ministerie van Justitie uitgevoerd onderzoek naar BTW-fraude.

258

Onderschrijft de regering de conclusie dat naarmate het toezicht op het reguliere handelsverkeer toeneemt, criminele organisaties meer zullen uitwijken naar het informele circuit (onder meer ondergronds bankieren)? (blz. 158).

Het kabinet acht het aannemelijk dat maatregelen ter voorkoming van witwassen en herinvesteren in de legale economie deels zullen leiden tot een verschuiving van de problematiek in de richting van het informele circuit. Door dergelijke maatregelen kan desalniettemin een belangrijke bijdrage worden geleverd aan de beheersing van de georganiseerde criminaliteit doordat criminele organisaties minder gemakkelijk toegang krijgen tot reguliere economische activiteiten.

Bijlage XI

259

De conclusie voor de Amsterdamse Wallen lijkt te luiden: criminelen regisseren niet alleen het economisch leven in de buurt, maar markeren ook de grenzen waarbinnen bestuur en politiek vrijelijk kunnen handelen. Welke bestuurlijke strategie wordt gevolgd om deze situatie te wijzigen? (blz. 126).

In het kader van de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit wordt gewerkt aan instrumenten om inbreuken van georganiseerde criminaliteit te voorkomen. Onderdeel van dit bestuurlijk instrumentarium zijn mogelijkheden om bepaalde bedrijven uit te sluiten bij onder meer vergunningverlening en aanbesteding.